

Esa Salmela

**ISÄLAPSIRYHMÄT
VANHASTA ISYYDESTÄ UUTEEN ISYYTEEN**

Pro gradu - tutkielma

Syyslukukausi 2005

Kasvatustieteen laitos

Jyväskylän yliopisto

TIIVISTELMÄ

Salmela, Esa. ISÄLAPSIRYHMÄT VANHASTA ISYYDESTÄ UUTEEN ISYYTEEN. Kasvatustieteen pro gradu-tutkielma. Jyväskylän yliopiston kasvatustieteen laitos, 2005. 84 sivua.

Julkaisematon.

Tutkimuksen tavoitteena oli saada lisävalaistusta isälapsiryhmien antamasta tuesta uudelle isyydelle. Isälapsiryhmät edustavat tasavahvaa 2000-luvun vanhemmuutta ja sitä kuinka ollaan luopumassa vanhasta isyydestä ja siirtymässä uuteen isyyteen. Äidit uupuvat työn ja perheen kaksoispaineessa. Perheiden asemaa voitaisiin helpottaa ottamalla isät paremmin käyttöön. Kiireiset pienten lasten isät eivät juurikaan tapaa toisiaan. Vasta kouluikäisten lasten vanhemmille on vanhempainiltoja ja muuta virallista toimintaa.

Tutkimus toteutettiin tapaustutkimuksena ja teemahaastatteluina, joihin osallistui viisi isälapsiryhmän vetäjää. Haluttiin saada selville, millaisia ovat isälapsiryhmän vetäjän omat näkemykset isyydestä ja tavoiteltavasta isyydestä. Tärkeätä oli saada selville millaista on isälapsiryhmän toiminta käytännössä.

Äitien asenne miesten osallistumiseen isälapsiryhmissä oli ratkaisevaa. Tutkimukseni keskeinen tulos oli se, että miehet halusivat isälapsiryhmissä toiminnallista yhdessäoloa lastensa kanssa. Eri isälapsiryhmien toiminnasta löytyi paljon samanlaisia toimintamuotoja. Kaikkien isälapsiryhmien taustaorganisaationa oli Mannerheimin Lastensuojeluliitto. Toiminnassa haluttiin oppia uutta ja opettaa lapsille taitoja ja harrastuksia. Isät haluavat toimia viiteryhmänä ja yhdessä lastensa kanssa. Miehet kokivat myönteisenä sen, että he osasivat hoitaa lapsiaan itsenäisesti ja äidit saivat vapaillaan lastenhoidosta. Toisten isien antama malli lasten hoidossa koettiin tärkeäksi. Naisten suosimaa keskustelevaa ryhmää miehet eivät kokeneet omaksi toimintamuodokseen.

Avainsanat: isälapsiryhmä, isyys, äitiys, vanhemmuus, vertaisryhmätoiminta, tasa-arvo

SISÄLLYS

1. JOHDANTO.....	5
2. ISYYDEN KULTTUURIT JA KÄYTÄNNÖT.....	6
2.1 Perinteinen isyys.....	6
2.2 Vanha isyys väsytti äidit.....	8
2.3 Vanhemmuus onkin tunnesuhde ei vain rooli.....	9
3. ISYYDEN UUSIA ULOTTUVUUKSIA.....	12
3.1 Isyyden ideologiat.....	12
3.2 Hoivaavuuden vaikutukset isiin ja äiteihin.....	16
3.3 Varhaisen isyyden tukeminen estää väkivaltaisuudet perheessä.....	22
3.4 Vanhemmuus tiiminä ja vuorotteluna.....	23
3.5 Miten opitaan hyväksi isäksi?.....	27
4. ISYYDEN TUKEMINEN JA ISÄRYHMIEN TOIMINTA.....	29
4.1 Vanhempainryhmätoiminnan taustaa.....	29
4.2 Nuoret isät ja perhekasvatus.....	32
4.3 Perhevalmennuksen kuvailua ja arviointia.....	34
4.4 Kuinka isät saadaan osallistumaan?.....	38
5. TUTKIMUKSEN TOTEUTUS.....	42
5.1 Tutkimustehtävä.....	42
5.2 Tutkimusmenetelmät.....	44
5.3 Tutkimuksen kulku.....	45
5.4 Tutkimuksen luotettavuuden arviointia.....	47
6. TULOKSET.....	48
6.1 Isälapsiryhmien esittely.....	49
6.2 Isälapsiryhmätoiminnan yhteisiä ja erottavia piirteitä.....	53
6.3 Isälapsiryhmän toimintaperiaatteet.....	55
6.4 Isälapsiryhmien toiminta käytännössä.....	60
6.5 Ohjattavat miehet.....	64
7. POHDINTA.....	72
7.1 Tutkimuksen merkityksen arviointia ja jatkotutkimusmahdollisuuksia.....	74
LÄHTEET.....	77
LIITTEET.....	83

1. JOHDANTO

Oppaat tarjoavat vanhemmille jo vanhentuneita ihannemalleja vanhemmuudesta, jotka eivät anna vastauksia postmoderniin vanhemmuuteen. Tietoa tulvii hyvästä vanhemmuudesta kirjoista, lehdistä, radiosta, televisiosta, lääkäreiltä, opettajilta, perheeltä ja ystäviltä. Vanhemmuus on arvioinnin kohteena ja se on eräs vaikeimpia ja vaativimpia tehtäviä yhteiskunnassa. Isän rooli on yhteiskunnassa täynnä ristiriitoja. Sosiaalista isyyttä on vaikeata toteuttaa. Perheen ja työn yhteensovittaminen on pienten lasten isien ongelma. Työpaikoilla tarvittaisiin uusi kulttuuri, joka tukisi paremmin isien osallistumista. Nykyisin pienten lasten isille tarjotaan yleensä ylitöitä, eikä oteta huomioon pienten lasten isien tilannetta. Pikkulasten isät tarvitsevat enemmän joustoja työnantajiltaan. Isiä syrjitään yhteiskunnassa naisvaltaisilla aloilla ja eräissä palveluissa. Esimerkiksi neuvolajärjestelmä pitäisi uudistaa palvelemaan paremmin myös isiä. Enää eivät riitä äideille annettavat kaavamaiset hoito- ja kasvatusohjeet. Deborah Luptonin ja Lesley Barclayn (1997, 146) mukaan lapsista huolehtiminen ja puhuminen kuuluu vain äideille: hyvän äidin kuuluu huolehtia. Äidit uupuvat työn ja perheen kaksoispaineessa. Perheiden asemaa voitaisiin helpottaa ottamalla isät paremmin käyttöön. Kiireiset pienten lasten isät eivät juurikaan tapaa toisiaan. Vasta kouluikäisten lasten vanhemmille on vanhempainiltoja ja muuta virallista toimintaa.

Pro gradu-tutkielmani käsittelee sitä, kuinka isälapsiryhmät edustavat tasavahvaa 2000-luvun vanhemmuutta ja sitä kuinka ollaan luopumassa vanhasta isyydestä ja siirtymässä uuteen isyyteen. Vanha isä oli vain biologinen isä. Tutkimuksessa mukana olevat isälapsiryhmien vetäjät olivat lastensa biologisia ja kasvattavia isiä, jotka asuivat lastensa ja vaimonsa kanssa yhdessä. Isälapsiryhmien vetäjinä he edustivat sosiaalisia isiä osallistuen oman asuinyhteisönsä isien yhteiseen toimintaan. Isälapsiryhmät toimivat vertaisryhmänä, jossa isät oppivat yhdessä toisten isien kanssa toimimaan lastensa kanssa. Kun isät olivat kavereita myös lapset olivat kavereita. Pienten lasten äideille isälapsiryhmien toiminta toi kaivattua omaa aikaa. Toiminnassa isät ja lapset liikkuvat yhteisillä poluilla, hankkien yhteisiä kokemuksia ja oppien yhdessä asioita. Ryhmäsosialisaatioteorissa vertaisryhmä nähdään keskeiseksi sosialisatiokontekstiksi. Kulttuurin välittyminen on ryhmäprosessien tulosta. Kulttuuri välittyy vanhempien vertaisryhmältä lasten vertaisryhmälle. (Salmivalli 2005, 178.)

Aikaisemmin oli tutkittu isäryhmien toimintaa vapaaehtoisessa isyysvalmennuksessa (Komulainen & Sipiläinen 1999). Kiintoisaa tutkimuksessa oli se, että isäryhmätoimintaan osallistuminen ei näyttänyt olevan miehille mikään miehisyyden kynnyskysymys, vaan he pitivät osallistumisestaan itselleen luonnollisena ja tärkeänä asiana. Miehet myönsivät kuuluvansa siihen miesten uuteen sukupolveen, jolle isyys näyttäytyi aikaisempaan verrattuna uudenlaisena elämänvaiheena. Perinteinen isyys ei ole tarjonnut tai sallinnut miehelle hoivaavaa vanhemmuutta. (Huttunen 1999, 189, 190.)

2. ISYYDEN KULTTUURIT JA KÄYTÄNNÖT

2.1 Perinteinen isyys

Vanhassa isyydessä isä jäi hyvin etäiseksi auktoriteetiksi lapsille. Myöskään vanhempien parisuhde ei voinut olla hyvä, kun mies oli auktoriteetti ja vaimo alistuja. Emme ole kuitenkaan päässeet puusta pitkälle, vaan sama meno uhkaa jatkua vielä 2000-luvulla. Luopumisen käsite liittyy teoriassani luopumiseen vanhasta isyyden roolista. Sekä miehet että naiset pitäytyvät edelleen vahvasti vanhoissa opituissa rooleissaan, joista käytän tässä nimityksiä vanha isyys ja äitiys. Nykytutkijoiden tulokset vahvistavat omaa näkemystäni vallitsevasta tilanteesta. Poikien kirjoitukset isän kaipuusta (Keyes 1992) kuvasivat kuinka huonosti nämä tunsivat omat isänsä. He tunsivat olonsa epämiellyttäväksi isän seurassa, vihasivat isiään, kilpailivat isänsä kanssa ja kokivat isänsä auktoriteeteiksi. Yhteiset hetket isien kanssa olivat sekavia. Isiltä näytti puuttuvan tunteellinen läsnäolo. Avioeron jälkeen isät tapaavat lapsiaan vain muutaman kerran vuodessa. Tutkimuksissa on nähty, että isyyden laatu ja määrä riippuu parisuhteen laadusta. Jos eletään epävarmassa parisuhteessa miehet vetäytyvät lastensa seurasta. (Gottman 1998,180.)

Menneiden vuosikymmenten suomalaisia isiä luonnehtiessaan Merja Korhonen (1999) kirjoittaa “epävakaista ja arvaamattomista“ isistä, jotka näyttävät muodostaneen meillä isien yhden persoonallisuustyypin. Heiltä puuttuu kyky tai pikemminkin henkiset voimavarat asettua lapsen asemaan ja ymmärtää lapsen mieltä. Myös Juha Siltala (1994, 52, 58, 63, 66) mainitsi ja kuvaili isätyyppejä, joista hän käytti nimityksiä jyräävät ja juopot räyhääjä-isät. Siltalan nykyiset isätyypit ovat luhistunut isä ja mitätöity isä. Hänen

mukaansa isäihanteen ylivoimaisuus tai pelottavuus on harvemmin modernin miehen ongelma. Yleensä isä on joko liian etäinen tai sitten halveksittava.

Jouko Huttusen (2001, 152, 153) mukaan mieskulttuuri oli 1950-luvulla täynnä miehisiä kunnia-asioita, jotka edellyttivät miehen toimivan miehekkäästi. Isä oli lapsille kodin ulkopuolella, eikä isällä ollut kodin seinien sisälläkään halua luopua miehisyydestään. Isä ei saanut pestä vauvanpyykkiä tai koskea tuttipulloon, sillä tavalla hän olisi luopunut omasta miehisyydestään sekä vaimon että lastensa edessä. Isän perheroolina eivät olleet työnjako tai tasa-arvo, vaan miehisuus. Äidit halusivat miestensä olevan miehekkäitä miehiä, eivätkä ottaneet miehiään mukaan lastenhoitoon. Isyyden muutosta ei voi selittää yksin miehisyyden muutoksella, mutta tämä muutos on tapahtunut, koska teollisessa yhteiskunnassa parantunut naisten koulutus ja työssäkäynti ovat vaikuttaneet sisäiseen työnjakoon perheessä. Miehisuus on muuttunut, kun mies voi esimerkiksi jättää perheensä tai antaa lapsensa riitelemättä äidille, tai mies voi jäädä kotiin hoitovapaalle vaimon käydessä ansiotyössä.

Mallioppiminen on keskeinen isyyden oppimisen muoto. Vanhan isyyden malleja esiintyy edelleen runsaasti julkisuudessa. Olemmeko me miehet muuttuneet miksikään ja onko meillä tarvetta olla toisenlainen kuin oma isämme? David Blankenhorn (1996, 67, 84) näkee kasvatustutkijoiden kirjoituksissa isyyden sukupuoleen perustuvana sosiaalisena roolina. Isät toimivat omaksi parhaakseen ja vahvistavat miesten rooleja. Näillä tarinoilla asiantuntijat kertovat isille miten toiset isät toimivat ja miksi ja mitä meiltä odotetaan. Blankenhorn kuvaili vanhaa isää tunteettomaksi, etäiseksi ja jännityneeksi suhteessa lapsiinsa. Hän on uhka ja synnyttää vihan tunnetta. Vanha isä on maskuliininen ja suuri toisten silmissä. Kasvatustutkijoiden kirjoituksissa koko isyys nähdään tarpeettomaksi sukupuoleen perustuvaksi rooliksi. Miehet nähdään ongelmana ja isä on tarpeeton. Kuka tahansa voi toimia lasten vanhemman roolissa. Vanhaa isää ei haluta ja tarpeetonta isää ei tarvita.

Erytisesti elokuvat ovat esittäneet perinteisen miehen sankarina, jonka elämään eivät kuulu perhe-elämä ja lastenhoito. Isä on nähty osaamattomaksi lasten kasvattajaksi, joka ei selviä pienen lapsen kanssa ilman äitiä. Elokuvasa Kramer vastaan Kramer (1979) isämalli muutettiin vastaamaan todellisuutta. Isä selvisi avioeron jälkeen yksinhuoltajana 6-vuotiaan

poikansa hoitamisesta ja loi tunnesiteen poikaansa. Uusissakin elokuvissa isän tilanne on poikkeuksellinen pakkotilanne, minkä vuoksi hän joutuu tekemään kotitöitä ja hoitamaan lastaan. Isät on myöskin jätetty edelleen pois uusimmistakin lastenhoito-oppaista, joissa vannotaan äidin olevan ainoa kykenevä lastenhoitaja. (Lupton & Barclay 1997, 70, 73, 88.)

2.2 Vanha isyys väsytti äidit

Jane Ribbens (1994, 58, 59, 61, 62) toteaa äitien luovan perheen, jolla on sisäinen yhteenkuuluvuus ja selvät rajat muihin yhteiskunnan instituutioihin. Kun parille syntyy ensimmäinen lapsi aletaan puhua perheestä. Ribbensin tutkimat äidit rakastavat lapsiaan. Lastenhoito ja kotitaloustyöt kilpailevat naisten ajasta. Ribbensin tutkimat äidit edustivat lasten hoidossa kahta pääsuuntausta. Joillekin hyvä äitiys oli sitä, että lasten annettiin kotona sotkea paikat ja lasten tuli antaa voida nauttia olostaan kotona. Toisille äideille taas siisti talo oli merkki hyvästä äitiydestä. Ribbensin tutkimat hyvä isyys merkitsi sitä, että isä leikki lasten kanssa. Lautapelit lasten kanssa ja ulkomaanmatkat olivat ideaaliperheessä tärkeitä yhteisiä vapaa-ajanvieton muotoja.

Tutkitut äidit kuvasivat omaan perheeseensä kuuluviksi omat äitinsä. Äidin puolen mummit olivat siis merkittäviä ihmisiä äideille ja perheelle. He olivat sijaishoitajia lapsille, kun äiti oli poissa kotoa. Heidän kanssaan äidit jakoivat kasvatushuolensa. Toisaalta äidit halusivat noudattaa omaa mummoista riippumatonta kasvatuslinjaansa, eikä mummojen haluttu tunkeilevan mukaan. Suurimmat kasvatusriidat olivat aviomiesten kanssa. Naiset toivoivat aviomiestensä noudattavan samoja kasvatusperiaatteita kuin omat isänsä aikanaan (Ribbens 1994, 78, 79, 80, 81.) Marjatta Marinin (2001, 254) mukaan vanhemmuus ja sen kokeminen on hyvin sukupuolittunutta. Esimerkiksi suomalaisissa elämäkertatutkimuksissa miehet kertoivat harvoin perheestään. Miehet kirjoittivat työstä, ammattiyhdistys-toiminnasta, harrastuksista ja terveydestä. Naiset kertoivat kodista, lapsista ja kodin askareista.

Ribbensin näkemys on feministinen ja siinä uskotaan äitiyteen. Tuula Gordonin (1990) feministiäitejä koskevan tutkimuksen mukaan äidit väsyvät kotona olemiseen. Gordonin haastattelemat naiset tunsivat väsymystä kotitöiden paineessa ja ajan puutteessa. Gordon haastatteli sekä englantilaisia että suomalaisia feministiäitejä. Tutkimus sai vahvistusta

Eeva Jokiselta (1996,134-137), joka uskoi väsymyksen johtuvan tilan kokemuksesta: äidit olivat väsyneitä yleensä kotona tai kodin ja työn välissä. Jokinen yhdisti teoksessaan Väsynyt äiti (1996) feministisiä äitiysteorioita äitien itse kirjoittamien tekstien tarkasteluun. Hän erotti väsymiskeskusteluissa useita vaiheita 1970-, 1980- ja 1990-luvuilla. Ensimmäisestä 1970-luvun vaiheesta Jokinen käytti nimitystä paikolleennaulaaminen, jossa asiantuntija asetti väsyneen äidin kodin tilaan ja aikaan. Väsymisessä oli kyse häiriöstä naisen alistumisessa vaimoksi. Toisena 1970-luvun loppupuolelle sijoittuvana Jokinen näki rationaalistavan vaiheen. Väsyminen oli mahdollista poistaa järkevästi ja suunnittelemalla. Kolmannen vaiheen Jokinen sijoitti 1980-luvulle ja nimesi väsymisen ja masennuksen yhteiseksi vaiheeksi. Keskusteluista 1980-luvun loppupuolelta Jokinen löysi uudelleen palanneen paikoilleennaulaamisen, terapeutin väsymisen, puhtaan väsymisen ja valituksen. Yhteiskuntapolitiikan tasolla äitien väsymistä on yritetty ratkaista Suomessa äitiyden vaihemallin avulla. Julkisen vallan piti helpottaa työn ja äitiyden yhteensovittamista: uskottiin päivähoiton kehittämiseen ja pitempiin äitiyslomiin. Äitiyden ideaalina oli vaihemalli, jossa nainen jäi pois työstä raskauden aikana äitiysloman alettua ja palasi työhön mieluiten lasten ollessa leikki-ikäisiä, 2-3 vuotiaita. Vaihemalli oli yksi ratkaisu siitä, kuinka naisten toivottiin yhdistävän ansiotyön ja äitiyden. Vaihemallin mukaisesti äiti voisi olla joko äiti tai työntekijä. Päivähoidon avulla nainen pystyi välillä työntekijäksi; toisaalta pitenevät äitiyslomat ja hoitovapaat mahdollistivat vuosien mittaisen äitiyden. Naistutkimuksessa käytettiin käsitettä sukupuolisopimus. Sukupuolineuvottelut olivat neuvotteluja vallasta ja järjestyksestä. Satu Katvalan (2001, 91, 93, 114) mukaan äitiyden uskomusjärjestelmä ei ole irrallinen järjestelmä vaan yhteydessä siihen millaiseksi isyys ja koko vanhemmuus nähdään. Äitiyden uskomusjärjestelmää voitiin rakentaa kotonaolevasta äidistä, huolenpidosta ja äidin tärkeydestä. Äidit väsyttivät itsensä, mikäli he eivät toteuttaneet äitiyden ideaalimallia, johon kuuluivat rakastaminen, hoivaaminen, uhraaminen, huolehtiminen, kuunteleminen, hellyys, lämpö ja läheisyys.

2.3 Vanhemmuus onkin tunnesuhde ei vain rooli

Vanhemmuus on jotakin enemmän kuin vain auktoriteettisuhde lapsiin. Olemme vanhempina erityisessä asemassa opettajina ja oppijoina. Oma vanhemmuutemme toimii mallina omille lapsillemme. Tuskin kukaan meistä haluaa olla pelätty ja hirveä persoona,

jota ei voi lähestyä. Läheinen suhde lapseen edellyttää kuitenkin meiltä aikuisilta paljon valmiuksia ja olemme valitettavasti oppineet omilta vanhemmiltamme vanhentunutta auktoriteettivanhemmuutta. Erityisesti isät ovat olleet etäisiä ja kaukana lapsistaan. Lasten kanssa hyvä tunnesuhde edellyttää luottamusta vanhempiin, ei pelkoa tai etäisyyttä.

Deborah Luptonin ja Lesley Barclayn tutkimuksessa (1997, 134) nähtiinkin merkitykselliseksi vanhempien ja lapsen välisen tunnesuhde, joka alkaa jo ennen lapsen syntymää. Fyysinen kontakti lasta hoitavan vanhemman ja lapsen välillä on olennaista. Useimmilta tutkituilta miehiltä puuttuivat täysin taidot ja tiedot lapsen hoitamisesta ja kotitöistä. Siihen kuinka hoitaa vastasyntynyttä ja pientä lasta vaihtovaihto, ruokinta jne. toivoivat miehet naisten neuvoja. Tutkimus osoitti sen, että perheissä, joissa miehet osallistuivat kotitöihin jo ennen lapsen syntymää onnistui pienen lapsen hoitokin paremmin. Tutkimuksen mukaan vanhemmuus oli vastoin julkisuudessa markkinoitua kuvaa yhä tiukasti sukupuolisesti eriytyneitä. Naiset eivät aina halua sallia miesten osallistuvan lasten hoitoon. Hyvä äiti hoitaa itse lapsensa. Australiassa Carol Grbich teki vuonna 1995 tutkimuksen, joka osoitti sen, että isät hoitivat pieniä alle puolen vuoden ikäisiä lapsia kotona yhtä äidillisesti ja hyvin kuin muutkin kotiäidit. Tutkimuksen aikana äidit kävivät ansiotyössä ja isät hoitivat lapsia. Miesten täytyy uhrata enemmän aikaa ja energiaa oppiakseen pienen lapsen hoitamista ja oppia tuntemaan lapsen tarpeet. Isästä puhutaan tuottaen sille sisältö ja se kytketään tiettyihin asioihin ja elämänalueisiin.

Pohjoismaisissa hyvinvointivaltioissa vallitsee Marja Leena Böökin (2001, 16) mukaan nykyään vahva tasa-arvopolitiikka, joka näkyy esimerkiksi siinä, että äidin ja isän roolit eivät aina kovin selkeästi erotu ja monet naiset osallistuvat työelämään samanveroisesti miesten kanssa. Esimerkiksi Suomessa palkansaajista jo yli puolet oli 1990-luvun alussa naisia. Koska Suomessa ja muissa Pohjoismaissa perheen selviäminen on riippuvainen molempien vanhempien työssäkäynnistä, naisen ansiotulot ovat yleensä välttämätön osa perheen toimeentuloa. Perheissä on entistä vähemmän tilaa yhdelle muodolliselle perheen päälle ja naisten ansiotyö on normalisoitunut lähes rakenteelliseksi välttämättömyydeksi, eikä kysymys ole enää naisen valinnasta ansiotyön ja kotiäitiyden välillä.

Minna Rantalaiho (2003, 202, 207, 209) katsoo, että isyys on pitkään lokeroitu vain tasa-arvopolitiikan teemaksi. Isyyttä voidaan käsitellä myös perhepoliittisesti. Perhepolitiikka

on toimintaa, joka koskee yhteiskunnan ja perheen rajoja, rooleja ja perheen sisäistä vastuunjakoja. Hän puhuu isyyspolitiikasta tarkoittaen perhepoliittisissa keskusteluissa käytäviä keskusteluja. Miehen vanhemmuus on isyyspolitiikassa yhteiskunnallinen kysymys. Miehen toimimista vanhempänä, isimistä tuottavat muutkin kuin vain isät. Rantalaiho vertaili Norjan, Ruotsin ja Suomen vanhempainvapaajärjestelmiä. Pienten lasten isät tekevät eniten ylityitä. Työelämä pitää isät tiukasti otteessaan ja perhevastuiden tasa-arvoisen jaon estävät työpaikkakulttuurit. Miesten käytännön vanhemmuus muotoutuu instituutioiden, lakien ja politiikan alueilla. Pohjoismaita ihaillaan Euroopan unionissa isyyspolitiikan mallimaina. Pohjoismaiselle perhepolitiikalle on ominaista isälle kiintiöity vanhempainvapaa. Isän kiintiö on vanhempainvapaajärjestelmän osuus, jonka voi pitää vain lapsen isä. Norjalaiseen ja ruotsalaiseen perhepoliittiseen järjestelmään verrattuna suomalainen järjestelmä edustaa ohuinta isyyttä. Isyysvapaa on perhevapaata, ei miehen itsenäistä hoitovapaata. Norjalaisen ja ruotsalaisen isän kiintiön ideana on se, että vanhempainvapaalla oleva isä on itsenäisesti vastuussa lapsenhoidosta. Rantalaiho löysi Pohjoismaiden vanhempainvapaajärjestelmistä ison ristiriidan. Lapsen ja tämän äidin kanssa asuva isä on oikeutettu vanhempainvapaaseen, mutta etäisälle ei anneta tätä mahdollisuutta.

Böök (2001, 17) näkee sukupuolten tasa-arvoon perustuva ideologian läpäisseen myös perheiden yksityisyyden nostamalla erityisesti miesten vanhemmuuden uudella tavalla esiin ja korostamalla jaettua vanhemmuutta. Pohjoismaita luonnehtiikin ideologia, joka esittää äidit ja isät tasa-arvoisina lasten huolehtijoina. Jaettu vanhemmuus näyttäisi olevan kaikissa pohjoismaissa julkilausuttu ideaali, joka näkyy myös lainsäädännössä, esimerkiksi vanhempain- ja isyyslomina sekä hoitovapaina. Viime vuosikymmenten suomalaisissa kasvatuksen ja lasten hoidon asiantuntijakeskusteluissa on korostettu perhettä ja jaettua vanhemmuutta äitiyden sijasta. Uusiksi ihanteiksi on muodostunut tasa-arvoinen perhe ja jaettu vanhemmuus. Miehiä ei nähdä näissä keskusteluissa ainoastaan perheen elättäjiksi vaan heille on annettu uusi aktiivinen rooli isänä. Miehiltä edellytetään lapsen elämän taloudellisen turvaamisen lisäksi myös osallistumista lapsen hoitoon ja kasvatukseen sekä tunnesuhteen luomista lapseen.

Myös Rantalaiho (2003, 215, 219, 220, 221, 223) haluaa korostaa pohjoismaisen isyyspolitiikan olevan kiinni tasa-arvopolitiikassa. Pohjoismaissa on tartuttu vahvasti

valtiollisiin, institutionaalisiin ratkaisuihin, tuettaessa naisten asemaa koulutus- ja työmarkkinoilla. Vanhempainvapaaajärjestelmän kehittäminen on keskeinen osa perhe- ja tasa-arvopolitiikkaa. Työn ja perheen yhteensovittamisen teema rakentuu tasa-arvokeskustelussa. Naiset näyttävät pysyvän lastensa lähivanhempina miehiä enemmän ja yksinvanhemman perheissä avautuu paikkoja uusille miehille. Yhteiskunta haluaisi kotiin lapsen biologisen isän mieluummin kuin sosiaalisen tai psykologisen isän. Miehen halu ja tarve hoivata lasta liittyy tapaan käsittää maskuliinisuus. Vanhemman oikeutta hoitovapaaseen pidetään lapsen oikeutena hoivaavaan vanhempaan. Miehen vanhemmuus tuotetaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Tätä rajaavat sukupuolistunut perhe ja sukupuolistunut yhteiskunta. Sopivan hyvinvointipoliittisen ympäristön lisäksi isyyspolitiikka, jolla tavoitellaan miehen aktiivista vanhemmuutta vaatii kulttuurisen tilan, jossa osallistuva isyys ei uhkaa mieheyttä. Jotkut tutkijat esittivät, että isien osallistumista lastensa kasvatukseen selittäisi velvollisuus huolehtia lapsista vain taloudellisesti (Lamb 1986). Kuitenkin uudemmat laadulliset tutkimukset osoittavat isien tunteiden, lämmön ja herkkyyden selittävän isien halua olla lastensa kanssa. Osallistuvalla isyydellä näyttää olevan eniten positiivisia vaikutuksia, kun isä-lapsisuhde on kannustava ja tukeva (Amato & Rejac 1994, 191-207). Lämmin ja läheinen hoitava isäsuhte näyttää välittävän parhaiten isän osallistumisen myönteisiä vaikutuksia (Lamb 1997). Kuvatussaan 2000-luvun isyyttä Cabrera ym. (2000) toivat esille isyyden monipuolisen vaikutuksen lasten kehitykseen.

3. ISYYDEN UUSIA ULOTTUVUUKSIA

3.1 Isyyden ideologiat

Jouko Huttunen on tarkastellut isyyden kehitystä ja todennut, että ” koti oli 1950-luvulla miehelle paikka, jossa hän keräsi voimia työssä jaksamiseen. Isän elämä oli kodin ja perheen ulkopuolella, työelämässä. Äidit olivat aviomiehistään taloudellisesti riippuvaisia. Äiti hoiti yksin, tai isoäidin kanssa lapsia. Isän lastenhoito oli vähäistä ja satunnaista. Isä oli perheenpää ja häneen äiti tukeutui lasten kurinpidossa. Isän piti olla lapsilleen miehinen mies, joka ei pessyt vauvan vaatteita tai antanut tuttipulloa. Se olisi voitu myös tulkita piiloviestiksi äidin kykenemättömyydestä hoitaa velvollisuuksiaan. Äidit tukivat ja ymmärsivät miehensä tapaa olla isä, eivätkä miehet olisi osanneet juuri muuta tehdä, vaikka heidän apunsa olisi ollut äidille kuinka tarpeellista tahansa. Jos mies oli työssään

ahkera, raitis ja perheensä elättävä, ei häneltä muuta odotettukaan. Sen sijaan äiditä odotettiin väsymätöntä lastenhoitoa ja kotitöiden tekoa, koska se oli “äidin osa”. Itse asiassa siihen aikaan tämän työnjaon ajateltiin olevan tasa-arvoista tai vähintään luonnonmukaista. Lasten kannalta tämän ajan isät olivat nykymittapuun mukaan usein etäisiä ja ankariakin, mutta he kuuluivat lapsen mielessä ehdottomasti perheeseen – poissaolevinakin. Eikä lapsia haitannut se, mitä kotitöitä isä jätti tekemättä. Monessa perheessä isällä ja lapsilla oli omat juttunsa, sitten kun “miestentyöt” oli tehty. Ja pääsiväthän maalaislapset usein isän mukaan piha- ja peltotöihin, metsään ja järvelle. Niin isällä kuin äidilläkin oli lapsen sydämessä selkeästi oma paikkansa. Perhe ja perheroolit olivat yksiselitteisiä, pysyviä ja yhdenmukaisia.” (Huttunen 2003, 4.)

Huttusen mukaan ”Isän siirtyminen etäisemmän vanhemman paikalta äitiä enemmän avustavaksi vanhemmaksi alkoi 1960-luvun kaupungistumisen myötä, jolloin lapsiperheet muuttivat suurin joukoin asutuskeskuksiin. Ne vähäisetkin miestentyöt, joita oli vielä 60-luvun maaseudun omakotitaloissa, hävisivät kaupunkien kerrostaloasunnoissa. Koska maaseudulta muutto merkitsi yleensä myös äidin siirtymistä kokopäiväiseen ansiotyöhön, miehen mahdollisuudet jatkaa perinteisen isän roolissa heikkenivät. Avustava isyys vahvisti äidin asemaa ydinperheessä, sillä siirtyessään äidin alueelle isä joutui kokemattomampana tältä osin hänen määräysvaltansa alle, kun taas aikaisemmin kumpikin oli ollut osaaja omalla tontillaan.” (Huttunen 2003, 5.)

Kun hylättiin psykoanalyysi ja Talcott Parsonsien sukupuolirooliteoria miehen ja naisen erilaisista perhe- ja työelämän rooleista yhteiskunnassa, alettiin isyyttä sosiologiassa ja sosiaalipsykologiassa tarkastella symbolisen interaktionismin ja sosiaalikonstruktivismin valossa. Isyyttä ei enää nähty annettuna ja pysyvänä, vaan sellaisena miehen ominaisuutena, jota voidaan muotoilla ja muuttaa olosuhteiden vaatimusten mukaisesti. Diskurssianalyysin ja Foucaultin subjektiviteettiteorian avulla on tutkittu, kuinka yleinen keskustelu vaikuttaa isyyteen ja isän identiteettiin. Miehisuus nähtiin syntyvän yhteiskunnallisissa neuvotteluissa ja suhteissa. Miehen yhteiskunnallinen sukupuoli-identiteetti määräytyy prosessissa, johon osallistuvat sekä miehet että naiset. (Plantin 2001, 73, 81, 82.) Yhteiskunnallisilla ja rakenteellisilla tekijöillä kuten sosiaaliluokalla, sukupuolella, ammatilla ja perhemuodolla on todettu olevan vahva vaikutus isyyteen (White 1994; Marsiglio 1995; Coltrane 1996). Mary Dalyn (1995, 38) mukaan isyys on jatkuvan muutoksen projekti, joka keskeytyksettä

muotoutuu vuorovaikutuksessa ja neuvotteluissa. Vaikka miehissä päähuomio keskittyy siihen, kuinka isyys muotoutuu perhe-elämän arkipäivässä, on tärkeämpää kiinnittää huomiota niihin edellytyksiin ja ehtoihin, joita yhteiskunnan konteksti luo. Siitä huolimatta, että on olemassa laaja kirjo lausua ja käsittää isyyttä, on kuitenkin olemassa perinteisiä arvoja ja normeja, jotka rajoittavat isyyttä.

David Blankenhornin typologiassa hyvä perheen isä ei ole vanha isä eikä uusi, vaan jossain siellä välillä kulkemassa kohti uutta isyyttä. Blankenhornille vanha isä on paha ja turmiollinen. Hän toimii isänä niin kuin ei pitäisi. Dead Beat- isä on vanhan isyyden äärityyppi. Hän on rikollinen ja kuuluisi vankilaan. Hän ei tapaa lapsiaan ja vaimoan. Tämä isä ei maksa elatustukea lapsilleen. Hän menettää elämässään isyytensä. Vieraileva isä taas on yhteiskunnan ihailema isä. Hän on kiireinen ja menestyvä isä, joka nähdään harvoin kotona. Vieraileva isä on perheensä kanssa lomien aikana, viikonloppuisin ja pitää yhteyttä puhelimen välityksellä. Hän tahtoo olla isä, ettei joutuisi entiseksi isäksi. Hänellä on katkera mieli ja tunnonvaivoja. Hän haluaisi olla hyvä isä, mutta ei ole perheensä kanssa. Postmodernin yhteiskunnan huipputeknologia antaa miehille tilaisuuden olla vain siittäjäisiä, joka luovuttaa siemennesteensä spermapankkiin. Isäpuoli asuu lasten äidin kanssa ja huolehtii tämän lapsista. Äidin poikakaveri on puhdasta aikuisten kumppanuutta, jossa äiti hoitaa lapsensa. Uusi isä on päinvastoin syvällisesti osallistuva isä ja vanhempi. Hän näyttää tunteensa. Uusi isä vaihtaa vaippoja, ruokkii vauvaa ja jakaa kotityöt tasa-arvoisesti äidin kanssa. Uusi isä on toivomme ja tie tulevaisuuteen isyydessä. Hän on vastaus kysymykseemme siitä, millainen miehen tulee olla ja kuinka mies huolehtii lapsistaan. (Blankenhorn 1996, 96, 124, 148, 171, 185.)

Jouko Huttunen näkee isyyden biologisena, juridisena, sosiaalisena ja psykologisena isyytenä. Isäksi nimitetään miestä, joka on lapsen siittäjä tai mies, jolla on yhteiskunnan antamia oikeuksia ja velvollisuuksia lasta kohtaan, tai joka asuu lapsen kanssa tai jonka lapsi hyväksyy isäkseen. (Huttunen 2001, 58-65.) Huttunen jakaa nykyajan isyyden ohenevaan (vähän osallistuva isä) isyyteen ja voimistuvaan isyyteen (osallistuva isä). Ohenevalla isyydellä hän tarkoittaa ajattelutapaa, jonka mukaan isyys voidaan tietyissä tilanteissa kaventaa pelkäksi biologiseksi isyydeksi. Vahvistuvalla ja voimistuvalla isyydellä tarkoitetaan ajattelutapaa, jossa pidetään tärkeänä miehen laaja-alaista sitoutumista isyyteensä, niin että se näkyy hänen arvovalinnoissaan, arkitoiminnassaan ja

ajankäytössään. Täysin toisen tyyppistä ohenevalle isyydelle vastakkaista on ollut vahvistuvan tai voimistuvan isyyden suuntaus, jonka alku meillä voidaan ajoittaa 1970-luvulle. Kuitenkin vasta 1990-luku toi sen laajemmin julkiseen keskusteluun. Se kulttuurinen arkkityyppi – ”uusi isä”, joka vähä vähältä on tunkeutunut perinteisen vanhan isän mallin rinnalle -, on saanut yleisnimikkeen osallistuva isä. (Huttunen 2001, 151, 163.)

Kuten oheneva isyys myöskään vahvistuva isyys ei ole yhtenäinen suuntaus. Siinä on jo alun pitäen ollut havaittavissa erilaisia painotuksia, eikä nytkään voida sanoa, minkälainen isyyden vahvistuminen pääsee vaikuttamaan eniten isänä olemisen valtavirtaan. Alkuaikoina osallistumista kuvasi ehkä parhaiten sana ”avustaminen”, sillä oikeastaan miehillä ei ollut tietoa eikä taitoa – eikä ehkä motiiviakaan – toimia oma-aloitteisesti ja vastuuta ottavasti. Avustava isä on riippuvainen äidin ohjeista. Vasta sittemmin on alettu puhua ”osallistuvasta” isästä, joka jo käsitteenä viittaa omaehtoisempaan ja laaja-alaisempaan toimintaan kuin ”avustaminen”. Nyt on alettu puhua lisäksi ”hoitavasta” tai ”hoivaavasta” isästä, joka ei välttämättä ole osallistuvaa isää aktiivisempi, mutta joka on ottanut avustavaa ja osallistuvaa isää enemmän etäisyyttä perinteiseen isän malliin lähestyksen lastenhoidossa äidin tyyliä niin määrällisesti kuin laadullisestikin. Hoitavan isyyden edellytys on jaettu vanhemmuus, jonka ideana on vanhemmuuden näkeminen hoivatyönä, joka voidaan puolittaa isän ja äidin kesken. (Huttunen 2001, 164, 168, 174.)

Uudelle isyydelle sisällöllisempi ilmaus on generatiivinen isyys, jota psykologisesti suuntautuneet isätutkijat kuten Alan J. Hawkins ja David C. Dollahite käyttivät. Generatiivisuuden käsite on alkujaan peräisin Erik H. Eriksonin sosiaalisen kehityksen teoriasta ja tarkoittaa keskiaikuisuuteen siirtyvän henkilön halua ja kykyä huolehtia seuraavasta, nuoremmasta sukupolvesta. Generatiivisuuden vastakohtana Erikson käytti nimikettä lamaanuminen (stagnation), joka isyyteen siirrettynä tarkoittaa kyvyttömyyttä kohdata lapsen tarpeita. Vanhemmuuteena se ilmeni jonkinlaisena torjuntana ja vetäytymisenä (rejectivity). Isyyden yhteydessä generatiivisuus tarkoittaa isän oppimista hyväksi ja onnelliseksi isäksi. Uudenlaisen vanhemmuusnäemyksen isä oppii Hawkinsin ja Dollahiten mukaan tekemällä isätyötä eettisen ja vastuullisen kutsumuksen mukaisesti. Tätä isätyötä he kuvasivat elämäntyöksi tai rakkauden osoitukseksi tulevalle sukupolvelle, jota voi tehdä feministisistä näkemyksistä poiketen kotityönä, lasten hoitona ja kasvatuksena tai perhettä elättäen palkkatyönä. (Hawkins & Dollahite 1997, 17, 19, 21, 22.)

Generatiivisuuden käsite on moniselitteinen ja sitä käytetään usein epäjohdonmukaisesti, mutta isyytenä se ilmenee miehen vanhemmuuden laatuna, läheisyyteenä, hoivaavuutena, sitoutumisena, jakamisena, vastuullisuutena ja huolenpitona. Myös tuottavuus ja luovuus sisältyvät käsitteeseen. Miehen ajattelun muuttuessa generatiiviseksi, hänessä kasvaa voimaa ja energiaa, joka johtaa parempaan tuottavuuteen. Hänestä tulee empaattinen, vastuullinen ja huolehtiva, koska hänen voimavaransa eivät hupene oman egon ylläpitämiseen. Tässä näkemyksessä vanhemmuus ei ole enää isän ja äidin erillisiä rooleja, joissa mies ja nainen ovat sukupuolensa vuoksi, vaan isän ja äidin erilaisuutta ilmenee arjessa ja vuorovaikutuksessa lapsen kanssa. (Huttunen 2001, 172.)

Generatiivisen isänä olemisen ja generatiivisen isyyden ulottuvuudet ovat Hawkinsin ja Dollahiten määrittelyn mukaisesti neljässä ulottuvuudessa. Generatiivisuuden välttämättömiä ehtoja tai olosuhteita määrittävät lasten taloudellinen ja biologinen riippuvuus vanhemmista, niukkuus (puute) ajasta ja voimavaroista, muutos hyväksi isäksi sekä vuorovaikutus perheen sisällä ja perheestä ulospäin. Näitä neljää ehtoa vastaavat generatiivisen työn ulottuvuudet: eettisen turvallisen kasvuympäristön takaaminen, taloudenpidon opettelu, tukea antava kasvatustyö ja sosiaalisten taitojen opettaminen. Isät osaavat valita, luoda, huolehtia ja pitää yhteyksiä. Miehillä on halu ja kyky tehdä generatiivista isätyötä. Hyvä isätyö tuottaa hyvän moraalisen sisäistäneitä isiä ja lapsia, tuottavia isiä ja lapsia sekä rakastavia isiä ja lapsia. (Hawkins & Dollahite 1997, 24-33.)

3.2 Hoivaavuuden vaikutukset isiin ja äiteihin

Tutkimuksissa osallistuvat isät ovat kertoneet avoimesti lisääntyneistä huolistaan käsitellessään lastensa tarpeita ja neuvotellessaan uudenlaisesta elämäntyylistä ystäviensä ja sukulaistensa kanssa. Kuitenkin hoivaava isyys on ollut myönteisiä isä-lapsisuhteelle ja isän persoonallisuuden kehitykselle. Useissa tutkimuksissa on vahvistunut, että isät ja myös äidit ovat kokeneet suurempaa läheisyyttä, lisääntyneitä herkkyyttä ja enemmän tunnetta isä-lapsisuhteessa. Blankenhornin (1986, 185) mukaan isyys on kaikkein keskeisin yhteiskunnan miehelle antama tehtävä. Se auttaa miehiä noudattamaan lakeja ja auttaa olemaan kunnan kansalaisia. Isyys auttaa miestä suuntamaan aggressionsa hoivaavuuteen. Hoivaava mies toimii lasten parhaaksi. Isän kautta lapsi saa fyysisiä ja aineellisia asioita.

Isä vaikuttaa lasten identiteetin, persoonallisuuden, moraalien ja kompetenssin kehitykseen ja antaa lapsilleen omia arvojaan ja omaa kulttuuriaan. Russelin (1983) tutkimuksessa jopa kaksi kolmannesta isistä ja äideistä tunsivat hoivaavan isyyden parantaneen isän ja lapsen välistä suhdetta. Myös Pruett (1987) kuvasi tutkimuksessaan isän tunne-elämän kohentumista hoivaavan isyyden tuloksena. Tutkimuksissa on vahvistunut myös hoivaavien isien ymmärtävän herkemmin ja paremmin omia lapsiaan. Russelin (1983) ja Pruetin (1987) tutkimusten mukaisesti ei pelkästään lisääntynyt ajankäyttö lasten kanssa parantanut isä-lapsisuhdetta, vaan erityisesti isän ja lapsen keskenään viettämä aika koko vastuu lapsen hoidosta päivittäin merkitsi parempaa ymmärrystä ja sensitiivisyyttä vanhemmuuden roolissa. Toisaalta hoivaava isyys lisäsi myös jännitystä ja konflikteja isä-lapsisuhteessa. (Russell 1999, 74.)

Ennen isien vähäiseen osallistumiseen perhe-elämään oli monia syitä vakavimpana miesten lyhyt elinikä. Blankenhornin (1996) mukaisesti isättömän yhteiskunnan aiheuttaa nykyisin vanhempien tekemä valinta. Kun mies hylkää lapsensa tekee se lapset isättömäksi. Isän lähtö synnyttää lapsissa levottomuutta ja itsesyytöksiä. Miksi isä ei rakasta minua? Blankenhorn pitää isyyttä yhteiskunnan tärkeimpänä sosiaalisena roolina miehille, joka velvoittaa miehet huolehtimaan jälkeläisistään. Isyyden kautta miehestä tulee hyvä kansalainen, joka noudattaa sääntöjä ja ajattelee toisten parasta. Isyys voidaan nähdä sosiaalisena keksintönä ja isällisenä investointina lapsiin. Isä suojelee lapsia fyysisesti, huolehtii elatuksesta, siirtää kulttuuriperintöä ja huolehtii päivittäisestä hoidosta ja kasvatuksesta. Biologinen isä synnyttää lapsen ja sosiaalinen isä kasvattaa lapsen aikuiseksi. Vanha isä oli biologinen ja uusi isä on sosiaalinen (Blankenhorn 1996, 22, 23, 25.)

Osallistuvat isät ovat saaneet enemmän itsearvostusta, itseluottamusta ja tyytyväisyyttä isän roolissa. Osallistuvat isät kokevat myös vaikeuksia astuessaan askel askeleelta hoivaavaksi isäksi. Russell (1999, 75) toteaa, että osallistuvaan isyyteen ei ole riittävästi tukea ja opastusta ja siksi monet isät jäävät perinteisiksi isiksi.

Generatiivisen isyyden myönteisiä vaikutuksia äiteihin ei ole juurikaan tutkittu. Aiheesta on tehty tutkimuksia Ruotsissa (Lamb ym. 1982), USA:ssa (Geiger 1996) ja Australiassa (Russell 1983, 1989; Lamb ym. 1982). Enemmän on tehty havaintoja isän ja lapsen välisen suhteen parantumisesta. Myönteisiä vaikutuksia on todettu äiti-lapsisuhteessa ja työelämässä. Äidin ja

lapsen suhde näyttäisi pysyvän ennallaan siirryttäessä perinteisestä isyydestä hoivaavaan generatiiviseen isyyteen. Jos isästä on tullut taloudellisten syiden vuoksi lasten pääasiallinen hoitaja näyttäisi äitien suhde lapsiin heikkenevän. (Russell 1999, 75.)

Äitien lisääntynyt tyytyväisyys, itsearvostus ja riippumattomuus näytti Russellin (1983) tutkimuksessa lisääntyvän, kun äidit pääsivät osallistumaan enemmän työelämään ja luomaan uraa miestensä hoitaessa lapsia kotona. Työhön keskittyvät naiset tosin kokivat enemmän työn ja perheen välisen ristiriidan aiheuttamaa stressiä. Tästä syystä jotkut äidit halusivat paluuta traditionaaliseen isyyteen. Hoivaavat isät osallistuvat enemmän kotitöihin kuin perinteiset miehet ja se vähentää äitien kotitöitä. (Russell 1999, 76.)

Äideillä on merkittävä rooli isien osallistumisessa. Äidit toimivat portinvartijoina käyttävät valtaa ja voivat kontrolloida sekä vaikuttaa isän yhteydenpitoon lapsiinsa erilaisissa konteksteissa. Muualla kuin kotona asuvalle isälle se voi merkitä sitä, että äiti määrää siitä milloin isä saa tavata lapsiaan ja äiti määrää tapaamisen olosuhteista. Vasta äidiksi tullut voi edistää tai rajoittaa isän tilaisuuksia osallistua lastenhoitoon. Miehet voivat osoittaa omat halunsa ja yrittää neuvotella isänä osallistumisensa tavoista, mutta joissakin tapauksissa isät joutuvat taistelemaan siitä, että asiat tapahtuvat ja isät saavat hyväksynnän osallistumiselle lapsiensa kanssa tunteelliseen tai fyysiseen yhdessäoloon. (Allen & Hawkins 1999, 199-212; Marsiglio 1995, 243.)

Nyky-Suomessa iso joukko isiä taistelee oikeudestaan tavata lapsiaan parisuhteen päätyttyä. Asiantuntijat kuten Jari Sinkkonen näkevät isyyden hellyttäväksi, mutta toissijaiseksi suhteessa äitiyteen. Isyys on äitiyttä enemmän sitovassa yhteydessä parisuhteeseen ja sen toimivuuteen, niin että äidin arvostava käsitys isyydestä antaa miehelle tilan isän rooliin. Parisuhteella on merkitystä myös puolisoitten erotessa. Riitelevien vanhempien lapset selviytyvät erosta huonommin, kuin ne, joiden vanhemmat tekevät sopimuksia. (Sinkkonen 1998, 73, 74.)

Isä voi olla isäpuoli, adoptioisä ja kasvatti-isä. Isyyden moninaisuutta kuvasi Marsiglio tutkimuksessaan isäpuolten poluista isyyteen. Isäpuolella voi olla omia, äidin ja kasvattilapsia perheessään. Miehet valitsevat erilaisia polkuja isäksi. Isäpuoleksi tuli yleensä mies, joka halusi omia lapsia. Isäpuolella ei useinkaan ole omia lapsia ja hänen on opittava isäksi. Osallistuminen lastenhoitoon ja yhdessäolo isällisellä tavalla lasten kanssa

teki miehistä isää. Jotakin käsin kosketeltavaa tapahtui ja jokin lokahti paikalleen miehissä, kun he olivat aktiivisessa vuorovaikutuksessa lasten kanssa. Miehet keskustelivat ja näyttivät tunteitaan. Osatekijöinä isyyden identiteetin synnylle olivat miesten aikaisemmat kokemukset elämässä, isien ja lasten väliset suhteet ja jaetun vanhemmuuden yhteinen vastuu. Hyljäten itsekkyytensä miehet siirtyivät isän rooleihin. Äitien portinvartiointi tuli esille siinä, että isäpuolen kanssa neuvoteltiin perheen rooleista ja identiteeteistä. Miehen persoonallisuus, aikaisempi kokemus lapsista ja suhde äitiin vaikuttivat neuvotteluissa. Isät kokivat selvän käännekohdan, jolloin he sitoutuivat lapsiinsa. Tämä tapahtui viettämällä riittävästi aikaa lasten kanssa ja tutustuen heihin. Aina isäpuolelle ei kehity kykyä rakastaa toisen lapsia. Isäpuolen sosiaalisten kykyjen kehittyminen vahvisti tutkimustuloksia miesten kyvystä oppia osallistuvaksi isäksi. (Marsiglio 2004, 20, 27, 29, 150, 152, 206.)

Merja Korhosen tutkimuksessa isyyden muutoksesta oli mukana kuusi toiminnallista isää. Toiminnallisten isien vuorovaikutus lasten kanssa tapahtuu aktiivisena yhdessäolona. He käyttävät paljon aikaansa lastensa kanssa harrastuksina ja muuna tekemisenä. Yhdessä tekeminen synnyttää vastavuoroisuutta siten, että isästä tulee myös saava osapuoli. Korhosen tutkimuksessa mukana olijat kertoivat löytäneensä lapsensa uudelleen toiminnallisen yhdessäolon kautta. Suhteen vuorovaikutuksesta tuli miehille tärkein elämän tyytyväisyyden lähde. Harrastaessaan lastensa kanssa nämä kokivat osallistuvansa lastensa kasvatukseen ja jakavansa kasvatusvastuun äidin kanssa. Aktiivinen yhdessäolo lasten kanssa sopi näille isille paremmin kuin kotikeskeinen vastuullisuus. Valitettavasti näille miehille perheen työnjako oli jaettu niin, että äiti kantoi päävastuuta perheen arjesta. Miesten kasvatusote oli salliva ja suhde lapseen tasavertainen. Tasavertaisuus liittyi yhdessä tekemiseen. Isät eivät olleet lastensa kavereita. He halusivat saavuttaa lastensa kunnioituksen. He eivät kuitenkaan halua turvautua aikuisen asemalliseen ylivaltaan, vaan pyrkivät hankkimaan arvovaltansa yhteentörmäyksiä välttämällä. Ristiriitatilanteissa neuvoteltiin lasten kanssa. Korhosen tutkimuksen miehet osallistuivat lasten elämään ja kasvatukseen aktiivisesti. He olivat lastensa saatavilla ja vuorovaikutus lasten kanssa oli vastavuoroista ja läheistä. Vastuullisuus ilmeni hyviin harrastuksiin ohjaamisena ja yhdessä toimimisena. Korhosen mukaan toiminnallisten isien vastuullisuutta kuvasivat yhdessäolo- ja valmentamallit. (Korhonen 1999, 150, 151, 152.)

Muutos miehestä isäksi tapahtui Arja Kaila-Behmin tutkimuksessa yhteistyössä puolison kanssa odotusaikana ja esikoisen syntymän sekä kehityksen kautta. Lapsen syntymän yhteydessä isälle syntyi oma todellinen suhde esikoiseen. Muutos pelkän miehen roolista esikoisen isäksi merkitsi isälle sitä, että kaikki oleminen ei muuttunut, esimerkiksi työ pysyi samana. Isä toivoi myös, että parisuhde säilyisi hyvänä. Pelkästä miehestä tuli esikoisen isä.

Kun vauva syntyi, mies koki olevansa enemmän mies, koska lapsi oli oman itsen jatke ja aikaansaannos. Isä työsti muutosta isäksi vaiheittain. Vaiheita luonnehtivat ajalliset, määrälliset ja laadulliset muutokset todellisemmaksi, konkreettisemmaksi, ajankohtaisemmaksi ja tutummaksi tulemisessa ensimmäisen lapsen odotuksen edetessä ja erityisesti ensimmäisen lapsen synnyttyä ja syntymän jälkeen. Isäksi työskentelyn onnistuminen edellytti isältä eri vaiheiden läpikäyntiä. Tuen tarve oli erilainen muutoksen eri vaiheissa isien kuvailemana. Isänä olemisen tapa oli pysyvä tapa ja siinä ei löydetty laadullisia eroja. Kaila-Behm löysi isien aineistosta kolmetoista laadullista vaihetta isäksi tulossa. Ensimmäinen vaihe oli ajatus, idea lapsesta. Pari halusi suhteensa enemmän perheen suuntaan, ja samalla mies ajatteli isäksi tuloa. Esikoisen suunnitteluvaiheesta lasta alettiin toivoa ja haluta. Lapsen suunnitteluvaihe sisälsi päätöksen lapsen hankkimisesta ja alustavia valmisteluja tulevaa lasta varten. Isällä oli mielikuva isänä olemisesta ja huoli tulevan perheen elättämisestä. Raskauden odotusvaihe oli lyhyt tai pitkä. Lapsen odottaminen tiesi vaikeuksia isän ja puolison elämään.(Kaila-Behm 1997, 96, 97.)

Kaila-Behmin (1997, 100, 101, 104, 118) mukaan raskauden varmistusvaiheessa tieto raskaudesta oli ensimmäinen varma tosiasia siitä, että miehestä tuli isä. Vaikka lapsi oli suunniteltu, niin varmistunut tieto raskaudesta aiheutti miehelle voimakkaita tunnekokemuksia. Raskauden odotuksen ei-todellinen vaihe kesti muutamista viikoista aina puolison raskauden puolenvälin ylikin. Miehelle oli vaikeaa uskoa ja kuvitella asia todeksi, koska lasta ei ollut eikä tuntunut missään eikä hän vielä vaikuttanut isän elämään. Esikoisen odotuksen seesteisessä vaiheessa isä uskoi lapsen olevan tosiaan tulossa. Ominaista tälle vaiheelle oli voimakas esikoisen konkreettiseksi tuleminen. Tässä vaiheessa lapsi todellistui isälle vähitellen. Vaihe oli ajallisesti pisin odotusvaihe. Jos isä oli osallistunut perhevalmennukseen oma selviytyminen ollut niin esillä. Lapsen käsittely ja hoito saattoi kuitenkin herättää kysymyksiä. Mies näytti miettivän sitä, kuinka puoliso ja

lapsi selviävät synnytyksestä ja osaako hän auttaa synnytyksessä. Erityisesti tämän vaiheen loppupuolella lisääntykiinnostus seurata toisia lapsiperheitä ja heidän elämäänsä sekä mahdollisesti harjoitella lapsen käsittelyä. Isät pohtivat elämää lapsen syntymän jälkeen muutamia kuukausia eteenpäin, mutta eivät enää kauemmas tulevaisuuteen. Kiihtyvä esikoisen syntymäänvalmistautumisvaihe sisälsi lapsen syntymän lähestymisen ja siihen valmistautumisen. Tässä tilanteessa mies oli jo varma, että lapsi syntyy, koska raskaus oli edennyt pitkälle. Isä valmistautui tulevan lapsensa vastaanottamiseen. Hän hankki varusteita lapselle ja varusti kotia lasta varten sekä oli lähtövalmiudessa. Odotuksen loppuvaiheessa päällimmäisenä ajatuksena olivat synnytykseen lähtö ja synnytyksestä selviytyminen. Isän ajatuksissa olivat synnytys ja esikoisen syntymän kiihtyvä odotus. Kiihkeä esikoisen syntymän odotusvaihe sisälsi puolison synnytyksen alkamisen, synnyttämään lähtemisen ja avautumisvaiheen. Isälle puolison käyttäytyminen oli yllätys ja aiheutti voimattomuutta, koska hän ei voinut auttaa. Isä kertoi, että hän peitti omat tunteensa puolisolta.

Esikoisen syntymävaihe oli huippukohta miehen elämässä. Esikoiseen tutustumisvaihe alkoi, kun lapsi syntyi ja isä näki ensimmäisen kerran lapsensa. Vaihe oli luonteeltaan isänuteliaisuutta omaan lapseensa. Lapsen syntymän jälkeen isä tutustui esikoiseen synnytyssalissa tai sairaalassa ja myöhemmin kotona. Esikoisen hoitoon totutteluvaihe oli lapsen hoitamista ja siihen liittyvien uusien rutiinien totuttelua, opettelua, kokeilua ja harjoittelua. Lapsen syntymän jälkeen isää mietitytti se, miten lapsen hoito onnistuu: kuinka lapsi saa rintaa, saako lapsi riittävästi maitoa, miten lapsi puetaan, kuinka lasta kylvetetään, kuinka toimia, kun lapsi huutaa, teenkö oikein ja hyvin. Alussa isät elivät päivä kerrallaan totutellen esikoisen hoitoon ja siihen liittyviin uusiin arkipäivän elämän rutiineihin. Esikoisperheen arkipäivän elämään tottumisvaihe alkoi pari viikkoa lapsen ja äidin kotiintulon jälkeen. Tässä vaiheessa isä oli oppinut tietämään perusasiat esikoisesta. Esikoisen hoitoon osallistuva isä oppi suurin piirtein, miten hoitaa lasta ja hän tiesi, mikä lapsella oli hätänä. Esikoisperheen tulevaisuuteen suuntautumisvaiheessa isän kiinnostus kohdentui esikoisen seuraaviin kehitysvaiheisiin ja niiden tuomiin muutoksiin arkipäivän elämässä. (Kaila-Behm 1997,119.)

3.3 Varhaisen isyyden tukeminen estää väkivaltaisuudet perheessä

Väkivaltaisille miehille suunnatut ryhmät kokoavat yhteen miehiä, joilla on kokemuksia omasta väkivaltaisesta isyydestään. Minna Ruckenstein haastatteli 2000-luvun alussa ryhmiin osallistuneita miehiä. He olivat poissaolevia ja väkivaltaisia. Heillä oli vaikeuksia löytää paikkansa kotona. Työssä tai miesporukoissa viihtyneet isät tekivät päätöksen palata kotiin. He uskoivat siihen, että väkivaltainen mies voi muuttua. Tärkeänä on kyky rikkoa sukupolvien perinne. (Aalto & Kolehmainen 2004, 128-129.) Jeff Hearnin (1999, 237) mukaan maskuliinisuuden negatiivisia puolia kuten miesten väkivaltaa naisia ja lapsia kohtaan ei miestutkimuksessa ole paljoa käsitelty. Maskuliinisuuden huonoja puolia vanhemmuudessa voidaan vähentää vahvistamalla uutta isyyttä.

Tätä nykyä jo isyydestä puhuminen voisi olla parasta vahvistuvan uuden isyyden tukemista. Julkisen keskustelun lisäksi tarvitaan ennen muuta miesten omaa yksityistä puhetta isänä avio- tai avomiehenä olemisen iloista ja suruista. Meillä on Suomessa jo nyt kohtuullisen hyvät isyyden perhepoliittiset raamit, mutta meiltä puuttuvat kanavat, tilanteet, tilat ja areenat - ja jopa kieli - isyydestä käytävälle keskustelulle. Äideillä on naapuruston äitien jutteluhetkien lisäksi vauvajumppansa, äiti-vauvapiirinsä, äitikahvilansa ja tietenkin äitiysneuvolansa. Mitään vastaavaa ei ole isille. Kulttuurissamme ei ole sellaista perinnettä, että miehet keskustelivat isänä olemisesta keskenään, eikä myöskään perinnettä, että vanhempi isäsukupolvi kertoisi nuoremmalle kokemuksistaan isyyteen kasvamisessa. (Huttunen 2001, 210.)

Isistä on monenlaisia ennakkoluuloja ja väärää käsityksiä. Eronneiden isien väitetään käyttävän rahansa uuden tyttöystävän kanssa ja laiminlyövän elatusmaksujaan. Erosien uskotaan laiminlyövän tapaamisiaan lastensa kanssa ja vievän rahat lapsiltaan. Erosät nähdään onnellisina kun taas lapset ja äiti onnettomina. Isät nähdään myös kykenemättömiksi neuvottelemaan avioerotilanteessa. Kaikki nämä osoittautuivat Braverin ja O'Connellin (1998, 8-12, 177, 235) tutkimuksessa myytiliksi pahasta isästä. Äidit toimivat portinvartijoina avioerossa. Äiti voi estää lasten ja isän tapaamisen avioeron jälkeen ja tehdä miehestä pahan isän. Sitä vastoin äidit, jotka halusivat lapsille isän ja tukivat avioeron jälkeen isän osallistumista lastenhoitoon, saivat enemmän voimaa äitinä

kasvattaa lapsiaan. Braver ja O'Connell vetivät eronneiden isien ryhmää, jossa nämä keskustelivat erostaan.

Isyyttä murentaa nykyään globalisaatio, joka on paikallista ja vaikuttaa perheisiin suorasti ja epäsuorasti. Isät menettävät työpaikkojaan, kun ylikansalliset yritykset ja valtiot ohjaavat kehitystä. Isät ovat miehiä ja isyys on instituutio, joka perustuu miesten valtaan. Miehistä tehdään isiä postmodernin yhteiskunnan asettamin ehdoin. Pienten lasten isien työaika halutaan monissa maissa lyhentää, mutta kansainvälinen kilpailu ja globalisaatio pakottaa tehokkuuteen lisäten miesten työaika. (Hearn 2002, 267, 269.)

3.4 Vanhemmuus tiiminä ja vuorotteluna

Työelämässä palkkatyö jakautuu edelleen naisten ja miesten ammattialoihin (Kolehmainen 1999), lastenhoidon ja kotityöt tekevät naiset (Melkas 2001). Isät, joilla on pieniä lapsia tekevät ylitöitä (Lehto & Sutela 1999, 56). Pienten lasten äidit käyttävät koko vanhempainvapaan (Bardy ym. 2001, 52). Korhonen (1999, 94) sijoittaa suomalaisen (tutkimuksellisen) jaettu vanhemmuuskeskustelun alun 1980-luvulle ja kyseisen vuosikymmenen vaihteeseen. Tuolloin yleistyneissä vuorovaikutustutkimuksissa äitejä ja isiä tarkasteltiin jo suhteellisen tasavertaisina vanhempina. Viime vuosikymmenten suomalaisissa kasvatuksen ja lastenhoidon asiantuntijakeskusteluissa on korostettu perhettä ja jaettua vanhemmuutta äitiyden sijasta. Uusiksi ihanteiksi on muodostunut tasa-arvoinen perhe ja jaettu vanhemmuus. Miehiä ei nähdä näissä keskusteluissa ainoastaan perheen elättäjiksi vaan heille on annettu uusi aktiivinen rooli isänä. Miehiltä edellytetään lapsen elämän taloudellisen turvaamisen lisäksi myös osallistumista lapsen hoitoon ja kasvatukseen sekä tunnesuhteen luomista lapseen (Böök 2001, 17).

Jaetulla vanhemmuudella tarkoitetaan isän tasavertaista osallistumista lastenhoitoon. Pirstoutuneisuutta syntyy, kun jakaminen tapahtuu väärin, väkisin ja hermoja koettelevalla tavalla. Ihanteellisesta jakamisesta (sharing) siirrytään käytännössä usein dividing-jakamiseen, jossa minuutin tarkkuudella päätetään, kuka perheessä vastaa vanhemmuudesta ja miksi. (Rotkirch 2000, 193, 194.) Huttunen ja Sevón haastattelivat vuosina 1999-2001 vanhemmaksi tulevia miehiä ja naisia kysyen millaisia isyyskäytäntöjä ja perheikäytäntöjä nämä aikoivat noudattaa. Tasavertaisen osallistumisen mallia vastasi tässä tarkastelussa

Nancy Fraserin yleisen hoivan antajuus-malli, jonka avulla sukupuolten välinen tasa-arvo oli saavutettavissa. Sekä miehet että naiset olivat tasa-arvoisen vanhemmuuden kannalla. (Sevón & Huttunen 2004, 134.)

Anna Dienhart (2001) haastatteli tutkimuksessaan Kanadassa 18 paria (36 henkeä) teemana osallistuva isyys. Tutkittaviksi pareiksi oli valittu sellaisia perheitä, joissa isä osallistui täysipainoisesti perheen lastenhoitoon. Äidit ja isät kuvasivat teemahaastattelussa tyypillistä päiväänsä ja arkiviikkoa perheensä elämässä. Tutkittavien perheiden valinnassa mukaan tutkimukseen käytettiin valintakriteereinä sitä, että sekä naiset että miehet olivat yhtä mieltä siitä, että isä osallistuu aktiivisesti ja täysillä lasten hoitoon ja kotitöihin. Lisäksi valituilla perheillä oli vähintään yksi lapsi iältään 2-6-vuotias ja vanhemmat olivat lastensa biologisia vanhempia iältään noin 35-vuotiaita. Äidit ja isät kuvasivat vanhemmuutensa yhteistyötiimiksi ja vuorotteluksi. Isän ja äidin yhteisenä tavoitteena oli hyvä lastenhoito ja molemmat vanhemmat olivat sitoutuneet täysin lastenhoitoon ja kotitöihin. Vanhemmat toimivat tasa-arvoisena tiiminä vuorotellen toisiaan. Isä ja äiti vuorottelivat lastensa hoidossa jakaen vanhemmuuttaan. Keskeisenä periaatteena tiimitetyssä vanhemmuudessa oli se, että vanhemmat olivat neuvotelleet yhdessä sen milloin isä ja milloin äiti hoiti perheen lapsia. Työnjako perustui usein ansiotyön määrittelemään aikatauluun. Jos jompikumpi vanhemmista oli työssä hoiti toinen vuorollaan lapsia. Vuorottelussa oli nähtävissä erikoistumista ja vaihdettavuutta. Erikoistuen ja vuorotellen olivat vanhemmat löytäneet omat henkilökohtaiset vahvuutensa vanhempina. He olivat luopuneet perinteisistä isän ja äidin rooleista ja siirtyneet yhteistyössä tasavahvaan vanhemmuuteen, jossa jaetaan kotityöt ja lastenhoito tasa-arvoisesti. Periaatteena keskinäinen vaihdettavuus tarkoitti sitä, että jompikumpi vanhemmista pystyi itsenäisesti ilman toisen apua hoitamaan lapsia. Ei enää uskottu siihen, että vain äiti on kykenevä hoitamaan lasta jossakin tilanteessa, vaan myös isä vanhempana pystyy hoitamaan saman tehtävän. (Dienhart 2001, 973, 976, 979, 983, 984.)

Pohjoismaissa juridinen (esim. mahdollisuus hoitovapaaseen) ja taloudellinen vanhemmuusovat yhtenäistyneet sukupuolten kesken. Sen sijaan vähiten on muuttanut käytännöllinen huolenpito lapsista, joka on edelleen pääosin naisten tehtävä. Käytännöllisen vanhemmuuden sukupuolenmukaista jakaantumista ilmaisevat tutkimukset, jotka ovat kohdistuneet perheen sisäiseen työnjakoon. Näissä tutkimuksissa on todettu, että

naiset tekevät pääosan sekä lastenhoidosta että kotitaloustöistä ja käyttävät niihin enemmän aikaa kuin miehet. Myös sisällöllisesti lasten hoito voi jakaantua sukupuolen mukaan. Naiset huolehtivat enemmän aineellisesta perushoidosta ja päivittäisistä rutiineista, kun taas miesten lasten kanssa viettämä aika koostuu tavallisimmin esimerkiksi ulkoiluttamisesta ja leikkimisestä, joissa korostuu emotionaalinen vuorovaikutus lapsen kanssa. Sukupuolten välisissä suhteissa tapahtuneet muutokset kotityöhön kohdistuneiden tutkimusten valossa näyttävätkin hitailta (esim. Rantanen 1998). Joitakin muutoksia on kuitenkin nähtävissä kuten Kinnusen ym. (2000) tutkimuksessa, jossa tasa-arvoisimmin jakautuivat lasten hoito ja lasten kanssa leikkiminen, kun taas kotityöt näyttivät jakaantuvan edelleen hyvin perinteisesti miesten ja naisten töihin (Böök 2001, 18). Naisia on lapsesta saakka opetettu huolehtimaan toisista, myös oman itsensä kustannuksella, ja tämän he ovat myös oppineet (Jokinen 1998, 142).

Joissakin kansainvälisissä tutkimuksissa on saatu tuloksia, joiden mukaan sukupuolten välinen ero kotitöissä olisi katoamassa (Pittman, Solheim & Blanchard 1996). Kuitenkin pitkittäistutkimuksissa eroavuus miesten ja naisten kotitöiden suorittamisessa näyttäisi säilyvän, vaikka molemmat kävisivät ansiotyössä. Kotitöistä ruoanlaitto ja siivous nähdään vähemmän palkitsevina töinä kuin lastenhoito. Inhimillisen pääoman teorian mukaan kodin ulkopuolella tehty ansiotyö vaikuttaa työnjakoon perheessä. Isät tekevät enemmän töitä kuin äidit ja osallistuvat siitä syystä vähemmän kotitöihin. Sukupuoliteoria näkee eron johtuvan asenteista, joissa erotellaan miesten ja naisten työt. Siksi asennekasvatus on tärkeää. Aldousin, Mulliganin ja Bjarnasonin (1998, 818, 819) pitkittäistutkimuksessa miesten työtuntien määrän lisäys vähensi osallistuva isyyttä ja kotitöiden tekoa kotona.

Tasavahva vanhemmuus näyttäisi kuitenkin 2000-luvulla lisäävän osuuttaan eräissä Euroopan maissa (Gershuny 2000) ja USA:ssa (Gershuny 2000; Sullivan & Gershuny 2001), sillä miehet tekivät 20 minuuttia enemmän päivässä kotitöitä kuin aikaisemmin. Työssäkäyvien vanhempien tekemä kotityön määrä jakautui tasaisemmin kuin aikaisemmin (Sullivan 2004, 215.) Lastenhoitoon sisältyy monenlaisia tehtäviä kuten päivähoitoon vienti, kuljetus kouluun, lasten vaatetus, syöttäminen, ruoan valmistaminen, nukuttaminen, peseminen, läksyistä huolehtiminen, pukeminen ja riisuminen. Kotitöitä ovat ruoan hankkiminen ja valmistaminen, vaatteiden pesu ja siivous. Naisten ja miesten työnjakoa on selvitetty useissa tutkimuksissa. (Aalto & Kolehmainen 2004, 184.) Korhosen

tutkimuksessa isyyden muutoksesta löytyi miesten kuvailemina neljä kotityön mallia, jotka yhdistettiin isätyyppeihin. Auttamismallissa vastuuta korostava isä pyrki tasavertaiseen työn- ja vastuunjakoon äidin kanssa. Sukupuolen mukaan eriytyneessä työnjaossa oli erikseen naisten työt ja miesten työt. Kolmantena mallina oli yhteisesti sovittu, osittain jaettu vastuu, jossa kummallakin vanhemmista oli yhteisten töiden lisäksi oma vastuualueensa. Neljäntenä oli olosuhteisiin liittyvä, vuoronperään tekeminen, missä työt ja vastuu jaettiin tasapuolisesti (Korhonen, 1999, 170, 171.)

Russellin (1983) tutkimista pareista noin puolet koki, että parisuhde parantui ja alettiin paremmin ymmärtää toisiaan. Pienempi osa katsoi negatiivisten seurausten lisääntyneen kuten perheriidat, väsymys, ärtyisyys ja yhteisen ajan väheneminen. Valtaosan mielestä vaikeuksia esiintyi enemmän alkukuukausien aikana, jolloin isät alkoivat hoitaa lapsiaan. Isät jännittivät puolisonsa suhtautumista ja pelkäsivät hoivaavan isän jäävän toiseksi vanhemmaksi sekä äitien antaman tuen puuttumista. Äidit näyttivät helpommin hyväksyvän isät lastenhoitoon kuin muihin kotitöihin. Äideille aiheutti päänvaivaa se, että lapset tulivat isälle läheisemmiksi kuin aikaisemmin. Miehet suorittivat kotityöt myös vaatimattomammin kuin äidit. Lisäksi äidit kokivat elämänkumppaninsa vähempiarvoisiksi muiden silmissä, kun nämä osallistuivat enemmän lasten ja kodin hoitoon. Jotkut äidit eivät halunneet luopua vallastaan kotona. (Russell 1999, 77.)

Työnjako parisuhteessa perustuu kunkin aikakauden ajatteluun. Isyys rakentuu (La Rossa 1997, 6, 8, 10) sosiaalisena roolina ja sosiaalihistoriallisena instituutiona, joka perustuu normeihin joita miesten odotetaan noudattavan isäksi tultuaan. Nämä normit perustuvat siihen, mitä isät ovat tehneet aikaisemmin ja mitä pystyvät tekemään nyt ja tulevaisuudessa. Blankenhorn haluaa asettaa teollistumisen syyksi miesten vähäiseen osallistumiseen kotona. Hänen ajattelussaan miesten ja naisten työt erosivat teollistumisen seurauksena. Stereotypia miehen roolista elättäjäisänä ja miehen poissaolo kotoa sai alkunsa jo 1800-luvun loppupuolella johtuen miehen ja naisen rooleista vanhempina. (Blankenhorn 1996, 13, 15.) La Rossa muistuttaa isyyden noususta ja laskusta ja varoittaa uskomasta 1970-luvulla syntyneeseen uuteen isyyteen. Jokainen sukupolvi uskoo olevansa kasvatusasioissa moderni omassa ajassaan. La Rossa puhuu uudesta isästä, joka syntyi 1920-1930-luvulla teollistumisen ja modernismin seurauksena.

Lastenhoitoa alettiin ohjata ja valvoa kasvatustutkijoiden opastuksella. Lastenhoidon ja kasvatuksen asiantuntijat olivat yhtä mieltä siitä, että vain äidit olivat päteviä lastensa kasvattajia ja ohjaajia. Lastenkasvatusoppaissa miehet asetettiin äidin apulaisen asemaan ja jätettiin ulkopuolisiksi. Tärkeä havainto La Rossalla oli behavioristisen ajattelun vaikutus miesten ja naisten rooleihin lasten kasvatuksessa. Behavioristisen psykologian asiantuntijat tieteellistivät lastenhoidon äitien tehtäväksi. Isälle kuului vain tapojen opettaminen lapsille. Äiti huolehti varsinaisesti lapsista ja heidän terveydestään. Tieteellisten havaintojen mukaan naiset oli varustettu paremmilla ominaisuuksilla kuin miehet ohjaamaan lapsiaan. Naiset saatiin uskomaan äitien paremmuuteen vanhempana. (La Rossa, 1997, 38, 50, 116, 199.) Lapsen synnyttyä miehestä tulee äidin auttaja, vauvan leikkikaveri ja perheen elättäjä (Fox 2001, 373, 390; Huttunen 1998, 36-66; Korhonen 1999).

3.5 Miten opitaan hyväksi isäksi?

Hyvää isyyttä täytyy opetella ja oppia käytännössä, toki tärkeää on lukea lasten hoitoa käsittelevää kirjallisuutta, kuunnella kasvatustutkijoita, seurata toisia vanhempia lasten hoidossa, mutta ennen kaikkea osallistua aktiivisesti lasten hoitoon ja kotitöihin. Vaikka perhe- ja vanhempainkasvatuksella on pitkä historia, miehille suunnatun perhekasvatuksen juuret ovat melko nuoret. Vanhempain- tai perhekasvatuspalvelut isille ovat kehittyneet viimeisten 50 vuoden aikana. 1940- ja 50-luvuilla perhekasvatuksen keskiössä olivat äidit. Vasta 70-luvulla isille alkoi olla useampiakin järjestettyjä ohjelmia, joiden tarkoituksena oli auttaa tukemaan ja kouluttamaan isiä. 1980-luvulla ohjelmien järjestämisen ponttimena oli pyrkimyksenä tukea miehiä osallistuvaan ja hoivaavaan isyyteen. 1990-luvun teemana puolestaan oli luoda vastuuntuntoisia isiä. (Palm 1997, 168-171.)

Viime vuosina on alettu tutkimuksissa kiinnittää yhä enemmän huomiota isien yhdessäoloon lastensa kanssa (Marsiglio, Amato, Day & Lamb 2000, 1173-1191). Näissä on kuitenkin melko vähän tutkittu isyyden muutokseen vaikuttavia tekijöitä. Työssä olevilla vanhemmilla on kolme työtä: ansiotyö, lastenhoito ja kodinhoito. Vaikka naisten työssäkäynti on lisääntynyt nähdään lastenhoito edelleen yhteiskunnassa usein vain äitien tehtäväksi. Dohertyn, Kouneskin ja Ericksonin vastuullisen isyyden malli tukeutui Levinen ja Pittsin (1995) työhön. Siinä suora osallistuminen lasten ohjaukseen oli pääperiaatteena määriteltäessä osallistuvaa isyyttä. Toiset tutkijat pitävät isien ja lasten

vuorovaikutuksen sisältöä osallistumisen määrää tärkeämpänä. Konstruktivistisen kasvatuskäsityksen mukaan lapset eivät ole vain vanhempiensa sosialisointikohteena, vaan myös itse muokkaavat omaa kehitystään ja kasvattavat samalla vanhempiaan. (Doherty, Kouneski, & Erickson 1998, 277-292.) Wood ja Repetti (2004, 246) seurasivat tutkimuksessaan kolmen vuoden aikana äitien ja isien osallistumista pienten lastensa hoitoon. Perheeseen liittyvistä rakenteellisista tekijöistä tutkimuksessa tarkasteltiin kotona asuvien lasten lukumäärää ja nuorimman perheessä asuvan lapsen ikää sekä puolison työtilannetta. Tutkimuksessa isien osallistuminen lasten hoitoon lisääntyi kolmen vuoden aikana. Isien yhdessäolo poikien kanssa lisääntyi enemmän kuin tyttöjen kanssa. Isiä ja poikia näytti yhdistävän urheilu ja muu fyysinen tekeminen. Isien osallistumisen lisääntyminen perustui dynaamiseen neuvotteluprosessiin, johon osallistuivat isä, äiti ja lapset. Ulkoiset tekijät kuten työaikataulu esti miehiä osallistumasta kotitöihin ja lasten hoitoon. Glen Palmin (1997, 180-182) mukaan miehille pitäisi tarjota koulutusta ja tukea ei vain silloin kun isyydessä ilmenee joitain ongelmia, vaan pelkästään ihan vain siitä syystä, että he ovat isiä. Miehiä pitäisi opettaa näkemään omaa yksilöllistä kasvua ja omaa perhettä laajemmalle, yhteiskunnallisiin näkökohtiin. Itsen, perheen ja yhteiskunnan vuorovaikutuksen ja riippuvuuden tiedostaminen olisi tärkeää.

Kun isäksi tulevilta miehiltä kysyttiin kuinka he näkevät isyyden vastattiin 1) isyyttä ei koeta valintana (vaihtoehtona) 2) isyys on välttämätöntä ja yleensä seuraava askel parisuhteen kehittymisessä 3) osa miehen kehitystä aikuiseksi mieheksi 4) isyys on täysin normaalia elämäntapaa. Ennen isyyttä parisuhteessa elävät miehet tiesivät tulevansa joskus isäksi, mutteivat tienneet milloin se tapahtuisi. He valmistautuivat isyyteen ennakolta perheen elättäjäksi ja huoltajaksi taloudellista tilannetta parantamalla. He halusivat tuleville lapsilleen hyvän koulutuksen ja päivähoiton. Isä nähtiin perheen suojelejana. Kaikki tulevat isät toivoivat valmennusta vanhemmuuteensa. (Lupton & Barclay 1997, 117.)

4. ISYYDEN TUKEMINEN JA ISÄRYHMIEN TOIMINTA

4.1 Vanhempainryhmätoiminnan taustaa

Marja-Leena Viljamaa (2003,48,49) tarkasteli väitöskirjassaan vertaistukea neuvolapalveluissa. Vanhemmat odottivat jo 1980-luvulla neuvolalta keskusteluryhmiä. Mannerheimin Lastensuojeluliitto aloitti 1960-luvulla kasvatuksellisen vanhempainneuvonnan: kokoamalla vanhempainryhmiä, tekemällä oheismateriaaleja ja kouluttamalla ryhmänohjaajia. Vanhempainryhmätoiminta ei kuitenkaan vakiintunut normaaliksi toiminnaksi 1980-luvulla. Lastenneuvolan kasvatuksellisia vanhempainryhmiä järjestettiin pienryhmämuotoisina, joissa oli mukana noin 6-7 osallistujaa. Ryhmissä käytettiin aineistona Mannerheimin Lastensuojeluliiton Vanhempainkoulu-kirjoja. Myöskään 1990-luvulla ei vakiintunut vanhempainryhmää neuvolan normaalitoiminnaksi. Monet selvitykset osoittivat vanhempien odottavan, että neuvolassa tuettaisiin enemmän vanhemmuutta ja huomioitaisiin isien näkökulmaa. Erillisiä isille suunnattuja tilaisuuksia tai isäryhmiä järjestettiin monissa neuvoloissa. Vähäinen osallistuminen oli järjestäjille pettymys. Sen sijaan odotusvaiheessa isät osallistuivat äitiysneuvolan perhevalmennusryhmiin.

Vanhempainryhmien merkitys korostui Ruotsin neuvolatyössä, kun valtiopäivien päätöksellä vuoden 1980 alusta tuli voimaan asetus yleisestä perhevalmennuksesta. Kaikille vanhemmille annettiin tilaisuus osallistua vanhempainryhmiin raskauden ja lapsen ensimmäisen ikävuoden aikana. Ryhmissä vanhemmat kertoivat toisilleen kokemuksistaan, ideoistaan, odotuksistaan, toiveistaan, peloistaan ja epävarmuuden tunteistaan. Tavoitteet isien osallistumisesta eivät kuitenkaan toteutuneet. Henkilökunnan tehtävänä oli auttaa vanhempia keskinäiseen kokemusten vaihtoon. Tämän ajateltiin lisäävän elämäntilanteen oivallusta ja tietoisuutta, tuovan paremmin käyttöön vanhempien omat voimavarat ja rohkaisevan vanhempia ratkaisemaan ongelmansa itse. Neuvolan työmuotoja oli kehitettävä perhekeskeiseen ja vertaistukea antavaan suuntaan. Äidit olivat tutkimuksessa merkitsevästi tyytyväisempiä kuin isät. Isät käväisivät suurin odotuksin neuvolan mikrosysteemissä esikoisen odotuksen aikana. Neuvolapalveluihin tyytyväisin isäryhmä olivat esikoistaan odottavat isät. Millään yksittäisillä tempuilla ei isiä saada neuvolaan. Sen osoittivat jo Ruotsin 1980-luvulla hyvin resursoitujen vanhempainryhmäkokeilutkin. Isien

osallistuminen oli alussa suurta, mutta 1990-luku toi takapakkia, kun isien omat ominaisuudet jäivät liian vähälle huomiolle. Valitettavasti 2000-luvun vanhempien perhekeskeisyyden ja vertaistuen odotukset ovat suurempia kuin neuvolan tarjoamat mahdollisuudet. (Viljamaa 2003, 114.)

Vanhempien osallistumista lastenhoitoon on tutkittu viime vuosikymmeninä. Vanhempien osallistumisen mittareina käytettiin sitoutumista ja saatavilla oloa. Tutkimustuloksia verrattiin toisiinsa käyttämällä mittareina isien ja äitien käyttämää aikaa lastenhoitoon. Sitoutumista ja saatavilla oloa mitattiin vanhempien käyttäminä tunteina päivässä lastenhoitoon ja yhdessäoloon lasten kanssa. Tutkimuksissa, joita tehtiin 1980- ja 1990-luvuilla isien sitoutuminen oli kaksi viidesosaa ja saatavilla olo kaksi kolmasosaa äitien käyttämästä ajasta. Isät käyttivät aikaa lastensa kanssa keskimäärin kaksi tuntia arkipäivisin. Eräissä tutkimuksissa puhuttiin vastuun käsitteestä ja kysyttiin kuka perheessä vastaa lastenhoidosta ja järjestelyistä. (Pleck 1997, 71.)

Ainakin neljä isien osallistumiseen vaikuttavaa tekijää esitettiin: isän motivaatio, isäntaidot, isän itseluottamus ja isälle annettu sosiaalinen tuki (Lamb ym. 1987; Pleck ym. 1986). Joissakin tutkimuksissa saatiin tutkimustuloksena, että isien lastenhoito oli sukupuolittunutta niin, että isät osallistui enemmän poikiensa kuin tyttäriensä hoitoon. Neljän tekijän mallissa esitettiin isän motivaatioon lastenhoidossa vaikuttavan sen, millaisen mallin oma isä antoi lastenhoitoon. Generatiivista isyyttä voidaan lisätä kirjallisuuden ja tunteiden avulla. Isien yhdessäolo lasten kanssa paransi isien itseluottamusta ja taitoja selviytyä lasten kanssa ja lisäsi osallistumista lastenhoitoon. (Pleck 1997, 75, 80, 84.)

Parisuhteen vaikutuksia vanhemmuuteen ja lasten tunne-elämään on myös alettu tutkia. Vanhempien olisi hyvä oppia metatunteiden käsittelyä parisuhteessa. Metatunteella tarkoitetaan ajatuksia tunne-elämästä. Omista tunteistaan selvillä olevat vanhemmat pystyvät paremmin käsittelemään lastensa tunne-elämää. Lasten tunne-elämä ja kognitiivinen kehitys etenivät paremmin, kun vanhemmat olivat selvillä tunteistaan. Lasten toverisuhteet toimivat paremmin tasapainoisen tunne-elämän seurauksena. Levant (1992) esitti ohjelmansa, jossa perinteisen isyyden muutosta hoivaavaksi isyydeksi edistetään antamalla miehille tunnekasvatusta ja kehoitetaan ilmaisemaan tunteensa. (Gottman 1998,

187.) Scott ym. (1996, 489) päättelivät, että vaikka eri maiden välillä on vaihtelua miehenäytävien olevan hylkäämässä perinteisiä sukupuolirooleja ja siirtymässä kohti tasa-arvoisempaa vanhemmuutta. Hochschild (1995) puhuu kasvattavasta uudesta isästä, joka on postmoderni jatke uuden isyyden käsitteelle. Tutkimukset osallistuvista isistä, jotka hoitavat lapsiaan ovat lisääntyneet (Sullivan 2004, 213, 214.)

Sitä miksi isät osallistuvat niin vähän kotitöihin ja lastenhoitoon on teorioissa yleensä selitetty sillä, kuka perheessä käyttää valtaa. Uutena lähestymistapana kotitöiden epätasaiseen jakautumiseen oli Sarah Allenilla ja Alan Hawkinsilla äitien portinvartiointi. Portinvartiointi tarkoitti äitien uskomuksia ja käyttäytymistapoja, jotka estävät miesten ja naisten yhteistoiminnan kotitöissä. Äitien portinvartiointi on yksi syy miesten haluttomuuteen kotitöihin ja voi rajoittaa miesten tilaisuuksia oppia kodin- ja lasten hoidossa tarvittavia taitoja. Tutkimuksessa oli mukana 622 perheenäitiä ja esiin nousi sukupuolisuuden kolme ulottuvuutta. Ensimmäisenä oli äitien haluttomuus väistyä vastuusta perheasioissa asettamalla isille tiukat standardit ja vaatimukset. Isien ei uskottu pystyvän tekemään kotitöitä ja lastenhoitoa kunnollisesti. Äitien mielestä isät eivät tieneet miten ne tehdään ja äidit tunsivat isät epäpäteviksi lasten kasvatukseen ja kotitöihin. Toiseksi äidit tekivät kotityöt itse siksi, että he halusivat olla hyviä vaimoja ja äitejä. Kolmantena syynä portinvartiointiin olivat erilaiset perheroolit, jossa äidin rooliin kuuluivat lasten kasvatustöiden ja kotityöt. (Allen & Hawkins 1999, 199, 206, 209.)

Vaikka lastenhoito pidetään yhä naisten työnä, myös miehet ovat tulleet koti-isiksi. Tätä miesten käyttäytymisen muutosta on palkkaäitiydessä vaikea havaita. Jaana Vuori (2004) puhuu vanhemmuuden tasa-arvomallista, missä miehen ja naisen ero nähdään pieneksi; periaatteessa miehet ja naiset voivat tehdä samoja asioita. Heidän tulee oppia tekemään samoja asioita ja haluta tehdä niin. Hän lisää tähän isän henkilökohtaisen valinnan mallin. Tasa-arvoinen isä jakaa perhevelvollisuudet vapaaehtoisestinaisten kanssa. Hoivaavalla isällä on läheinen suhde lapsiinsa. Elisabeth Badinter (1993, 246, 247) näkee, että miehen isärooli riippuu vähemmän sukupuolesta kuin hänen omasta lapsuudestaan ja ulkoisista olosuhteista. Isä voi äidin tavoin luoda symbioottisen suhteen vauvansa kanssa.

4.2 Nuoret isät ja perhekasvatus

Nuorten miesten subjektiivisia kokemuksia tulevasta isyydestä selvittivät William Marsiglio ja Sally Hutchinson (2002, 172, 199, 228, 229) haastattelututkimuksella, jossa mukana oli 36, 16-30-vuotiasta miestä. Miehillä tapahtui jonkinlainen siirtymä tai käännekohta, jossa isyyden identiteetti alkoi syntyä. Ennen seurustelua isyyttä opittiin sukupuolikasvatuksessa, keskusteluissa, omilta vanhemmilta, tovereilta ja kirjoista. Selväksi käännekohtaksi osoittautui seurustelu. Romanttisen suhteen aikana alettiin miettiä isyyttä. Tyttöystävälle paljastettiin salaisia tunteita ja toiveita isyydestä. Kiintymys kumppaniin ja läheisyyden tunne saivat miehen tuntemaan itsensä uutta luovaksi mieheksi. Miehen identiteetti alkoi kehittyä kohti mahdollista minää tai tulevaa isyyttä. Valmius isyyteen saavutettiin yhteisen kielen ja keskustelujen kautta. Uutta luova tietoisuus ja vastuullisuus kasvoi. Hyvänä isänä pidettiin sellaista miestä, joka käytti paljon aikaa lasten kanssa ja osallistui perhe-elämään aktiivisesti. Tutkitut miehet kertoivat rakastavansa ja todella pitävänsä lapsista ja nauttivat leikkimisestä lasten kanssa. Marsiglio ja Hutchinson esittivät tutkimuksessaan isyyteen valmistavaa ohjelmaa, jonka aikana tulevat isät tunnistaisivat uutta luovan identiteettinsä. Oman isän antama malli isyydestä osoittautui tutkimuksessa keskeiseksi tekijäksi isyyden identiteetin synnylle. Toiset miehet voivat rohkaista niitä miehiä, joille oman isän antama malli isyydestä oli negatiivinen

Heta Komulainen ja Johanna Sipiläinen (1999, 51, 52) tutkivat pro gradu tutkielmassaan isyyteen valmentautumisen tukemista isäryhmissä. Tampereen isäryhmässä käsiteltävät asiat liittyivät pääasiassa raskausvaiheisiin, parisuhteeseen, synnytykseen ja lapsen hoitoon. Pääpaino oli synnytystä edeltävissä ja synnytyksen jälkeisissä asioissa. Muita aiheita, mitä ryhmässä keskusteltiin olivat esimerkiksi isyysvapaaseen ja vakuutuksiin liittyvät taloudelliset asiat. Ohjelmaan kuului myös yhdellä kerralla tutustumiskäynti Tampereen yliopistolliseen keskussairaalaan vastasyntyneiden osastolle. Lisäksi ryhmässä tehtiin joitain harjoituksia. Ylöjärven isäryhmässä käsitellyt asiat vastasivat suurelta osin Tampereen ryhmän sisältöä. Ylöjärvellä kuitenkin keskusteltiin synnytyksestä ja siihen liittyvistä asioista enemmän kuin Tampereella. Lisäksi Ylöjärven isäryhmässä puhuttiin muun muassa koliikkivauvoista sekä opetettiin vauvahierontaa. Kaikki miehet olivat tulleet ryhmään omasta vapaasta tahdostaan. Useat miehet kertoivat lähteneensä katsomaan uteliaisuuttaan ja mielenkiinnosta, mitä isäryhmä oikein olisi. Isäryhmää kohtaan esitettiin

joitakin odotuksia. Tiedon saanti oli yksi suurimmista odotuksista. Tietoa haluttiin, koska tulossa oli ensimmäinen lapsi eikä kokemusta lapsen saannista näin ollen ollut.

Arja Kaila-Behmin (1997, 67-76) tutkimuksessa miehestä esikoisen isäksi oli mukana esikoista odottavia isiä 21 ja lisäksi oli kolme isää, jotka odottivat toista lastaan. Isät valitsivat neljästä isänä olemisen tavasta: sivustaseuraaja, tukihenkilö, kumppani ja perheenpää omansa. Sivustaseuraajaisän osallistuminen lapsen odotukseen, hoitoon ja kotitöihin oli vähäistä. Tukihenkilöissä oli valmis, kypsä isäksi ja vastuunottoon puolison avustajana ja tukijana. Kumppani-isä oli valmis, kypsä isäksi ja vastuunottoon kumppanina. Isää kiinnosti kaikki kodin- ja esikoisen hoitoon osallistuminen. Isä luo itse suhteensa lapseen osallistumalla kodin- ja esikoisen hoitoon toisena esikoisen vanhempana. Perheenpääisä oli valmis, kypsä isäksi ja erityisesti vastuunottoon perheen elättämisestä. Perheenpääisää kiinnosti kaikki päätöksenteko, mutta vähemmän konkreettinen kodin- ja esikoisen hoidon toteutus. Puolisosuhde oli tärkeä silloin, kun isän valitsema isänä olemisen tapa oli äidin hyväksymä. Kun äiti asetti isälle isänä olemisen tavan erilaiseksi kuin isä itse syntyi ristiriitoja.

Usein mies kääntyy vanhempiensa, erityisesti äitinsä puoleen, ja suhteet lapsuudenkotiin tulevat ajankohtaisiksi. Kuitenkin ystävät ovat miehelle vanhempia tärkeämpiä, koska mies ei halua paluuta riippuvuuteen omista vanhemmistaan. Tuleva isä eläytyy kaikkiin raskauden vaiheisiin. Hän iloitsee vauvan ensimmäisistä potkuista ja ultraäänikuvasta. Usein halutaan nimetä otus ”ötökäksi” kuin ajatella sitä lapsena, jotta sen mahdollinen menettäminen ei tuntuisi niin kipeältä. Isä kokee äidin tavoin raskauden ruumisissaan. Sitä on sanottu ”hautomiseksi”. Noin joka kymmenes mies voi huonosti, oksentelee, on hermostunut, jännittynyt ja ruokahaluton. Oireet heijastelevat miehen halua olla uudelleen lapsi, joka saisi nauttia symbioottisesta suhteesta äitiin. ”Hautova isä voi haluta muuttaa omaa ulkonäköään. Hän kasvattaa viiksiä tai partaa. Hän voi lihoa tai laihduttaa. Isä yrittää tehdä jotakin yhtä tärkeää kuin syntyvä lapsi. Mies ostaa auton tai alkaa rakentaa taloa. (Sinkkonen 1998, 55,56.)

Helinä Mesiäislehto-Soukka (2005,36,118,119) haastatteli keväällä 1999 30 perheenlisäyksen kokenutta isää, joista hän valitsi harkinnanvaraisesti 15 isää. Hän haastatteli kevään ja kesän 2002 nämä nämä isät vielä uudelleen. Koettu perheenlisäys

merkitsi isille kodin rakentumista ja rakentamista. Kodin rakentuminen/rakentaminen perheeksi alkoi vaimon raskaudesta, synnytyksestä ja uuden lapsen tulemisesta perheeseen. Perheenlisäys aiheutti iloa ja onnea, mutta myös huolta ja uuden tilanteen kohtaamista. Vaimon raskaus, synnytys ja uusi lapsi saivat isän kasvamaan ja kehittymään miehenä. Isyys oli vastuun ja rakkauden jakamista niin, että naisen ja miehen parisuhteesta syntyi kodin ilmapiiri. Lapsuuden kokemukset vaikuttivat isänä olemiseen ja parisuhteeseen. Odottavan perheen kohtaaminen neuvolassa ja sairaalassa koettiin äitisuuntautuneeksi ja isät ohittavaksi. Perheeseen syntynyt lapsi merkitsi suvun jatkumista ja miehisyyden kehittymistä ja isänä kasvamisen alkamista.

Mesiäislehto-Soukan (2005, 129, 130,131,132) tutkimuksen tuloksena koettu perheenlisäys merkitsi kodin rakentumista ja rakentamista. Perheen perustamiseen kuului kodin rakentaminen konkreettisesti ja henkisesti. Miehet kokivat raskauden synnytyksen ja lapsen merkityksellisenä. Syntymästä alkoi uusi vaihe elämässä. Isät kokivat äidin raskauden yksilöllisesti. Tutkimuksen perheissä lapset syntyivät ensimmäisestä lapsesta aina kuudenteen lapseen. Yksilöllisyyteen vaikututti paljon raskaaksi tulemisen helppous ja/tai vaikeus. Yllätysraskaus hyväksyttiin, jos parin suhde oli kunnossa. Isät olivat valmiita työskentelemään parisuhteensa parantamiseksi. Kokemus raskaudesta vaihteli sen mukaan, oliko kyseessä ensimmäinen vai sitä seuraava raskaus. Ensimmäisessä raskaudessa isä otti äidin paremmin huomioon ja yritti ottaa yhteyttä kohdussa olevaan lapseen jo odotusaikana musiikin välityksellä. Miehillä raskaus oli täyttä totta, kun sikiö alkoi kasvaa ja he tunsivat lapsen liikkuvan. Jo toisen raskauden miehet kokivat elämään kuuluvaksi normaaliksi tapahtumaksi.

4.3 Perhevalmennuksen kuvailua ja arviointia

Komulaisen ja Sipiläisen tutkimuksessa isäryhmän toiminta molemmissa ryhmissä rakentui keskustelujen ympärille. Miehet tykkäsivät todella paljon siitä, että ryhmissä keskusteltiin runsaasti. Miehet näkivät keskustelut ainutlaatuisina tapahtumina, sillä vaikka tietoa saisi mistä tahansa muualtakin, on toisten miesten omakohtaiset kokemukset ja kertomukset paljon mukavampia “ oppimistapahtumia“. Tampereen ryhmän vetäjä oli nainen ja Ylöjärven ryhmän vetäjä mies. Ryhmän vetäjän sukupuolella ei ollut suurta merkitystä, tai ei ainakaan negatiivista sellaista. Nainen isäryhmää vetämässä ei esimerkiksi estänyt

miesten syvällisten ja arkaluontoisten asioiden esiin nousua. Oikeastaan päinvastoin. Suurin osa miehistä olikin jo mielessään olettanut, että vetäjä varmasti on nainen. Vaikka muutama Tampereen isäryhmän miehistä olikin aluksi yllättyneet vetäjän sukupuolesta, kaikki sanoivat loppujen lopuksi, että nainen oli parempi tällaisen ryhmän vetäjä kuin mies. He perustelivat tätä näkemystään sillä, että itse synnyttänyt naisvetäjä pystyy parhaiten kertomaan siitä, miltä naisesta tuntuu, mitä nainen kaipaa, mitä hän ajattelee ja tuntee. (Komulainen & Sipiläinen 1999, 53,58.)

Nykyisin isää valmennetaan ja heidän toivotaan osallistuvan synnytykseen. Tavoitteena on tehdä synnytyksestä koko perheen asia. Ainutkertaiseen tapahtumaan halutaan isät mukaan. Isälle synnytys on miehuuskoe. Miehen pitää kestää synnytys, kun naisetkin siitä selviävät. Isien mukaantulo synnytykseen on parantanut äitien oloa. Ne naiset, joiden puolisoit olivat mukana synnytyksessä, tunsivat vähemmän kipua, saivat vähemmän kipulääkitystä ja pitivät synnytystä myönteisempänä kuin ne, joiden miehet eivät osallistuneet synnytykseen. Sairaalassa pyritään kodinomaisiin olosuhteisiin. Ennen vauva kiidätettiin nopeasti pois äidiltä ammattilaisten käsiin. Ensimmäisten kuukausien aikana synnytykseen osallistuneet isät hoitavat aktiivisemmin vauvaansa verrattuna niihin isiin, jotka eivät olleet synnytyksessä läsnä. (Sinkkonen 1998, 57, 58, 59.)

Kaila-Behmillä esikoisen isäksi työskentely oli miehen aktiivista työskentelyä suhteessa esikoiseen. Työskentelyä luonnehtivat seuraavat neljä osa-aluetta: todeksi, konkreettiseksi, ajankohtaiseksi ja tutuksi työskentely. Todeksi työskentelyssä miehen oli odotuksen alussa uskottava tulevansa isäksi puolisolta tai neuvolasta saadun tiedon perusteella. Konkreettiseksi työskentelyä kuvattiin isän sikiöstä ja esikoisesta tehtyjen havainnoilla ja arkipäivän kokemuksilla. Isien mukaan lapsiin liittyvät seikat muodostuivat isälle tärkeiksi vasta oman lapsen myötä. Tutuksi työskentely tapahtui pohdinnan ja harjoittelun kautta. Perhevalmennuksen isäryhmissä isä saattoi puhua ajatuksistaan isänä olemisesta. Perhevalmennuksessa isälle tarjoutui mahdollisuus harjoitella vaipanvaihtoa ja lapsen käsittelyä. Isäksi työskentelyn onnistuminen oli yhteydessä tottumisen saavuttamiseen esikoiseen osana perhettä. Isät kokivat tarvitsevansa tukea isäksi työskentelylle siitä syystä, että lapsi oli uusi, vieras ja outo asia isälle. Isä sai tukea puolisoltaan ja äitiyshuollon työntekijöiltä sekä yhteiskunnan kautta. Isät kuvasivat, että puoliso joko antoi isälle mahdollisuuden osallistua oman lapsen odotukseen, neuvolakäynteihin ja

perhevalmennukseen, lapsen synnytykseen sekä lapsen hoitoon tai hän esti osallistumasta. Isät kertoivat, että äitiyshuollossa isän työskentelyä tuettiin mahdollisuudella osallistua lapsen odotukseen, synnytykseen ja hoitamiseen. Esikoisen syntymä ja kehitys oli välttämätön edellytys isäksi työskentelylle. (Kaila-Behm 1997, 76, 79.)

Kuten Kaila-Behmin tutkimuksessa olivat Mesiäislehto-Soukan isät huolestuneita perheen elämän kokonaistilanteesta, taloudesta ja työssäkäynnistä. Synnytys koettiin ainutkertaisena, ikimuistoisena ja unohtumattomana. Synnytyksessä mukana olleista isistä osa koko epävarmuutta ja turhautuneisuutta eivät kyenneet kokemaan vaimon kipua ja tuskaa avautumisvaiheen aikana. Miehillä vaikuttavin hetki synnytyksessä oli se hetki, kun miehet näkivät oman lapsensa välittömästi syntymän jälkeen nostettuna äidin päälle. Miehet herkistyivät ja itkivät. Synnytys oli isälle ainutlaatuinen kolmen ihmisen yhdessäolon hetki. Lapsen syntymästä alkoi uusi vaihe. Isät kokivat vauvan perusluottamuksen kehittymisen tärkeäksi ja vauvasta kannettiin huolta, mies halusi hoitaa lasta äidin rinnalla ja olla lapsen kanssa yhdessä. Äideillä oli tärkeä rooli isän osallistumisen mukaantulon vartijana. Miesten toiveet lapsen sukupuolesta vaihtelivat riippuen siitä, millaisia heillä olivat omassa lapsuuden kodin sisaruudet. Kokemukset ja sisäinen malli auttoivat suhtautumisessa tyttö- tai poikalapseen

Mesiäislehto-Soukan (2005, 133) miesten kokemukset lapsuudesta ja ydinperheestä vaikuttivat toimintaan oman perheen kanssa läheisissä ihmissuhteissa, lapsen kasvatuksessa ja isänä toimimisessa. Vaikeat kokemukset lapsuudessa vähensivät miehen osallistumista. Miehet kokivat merkittävänä oman isän mallin puuttumisen. Jos miesten lapsuuden isät olivat ankaria, isä koettiin etäiseksi ja oma miehinen identiteetti ja isänä toimiminen ei ollut helppoa. Miehet painottivat oman äidin merkitystä kasvattajana ja henkisenä tukijana. Oman äidin merkitys tulee esiin miehen elämässä perheellisyyksessä. Myönteiset kokemukset omista isiltä oli saatu, kun he olivat keskustelleet. Mies rakentaa isyyttään suhteessa siihen, mitä on saanut omalta isältään tai ei ole saanut. Sinkkosen (2003, 261) mukaan oma isä on lapselle aina tärkeä, kun hän on olemassa. Jos isällä ei ole isän mallia saattaa isovelji nousta isän hahmoksi.

Miesten mukaan isäksi kasvaminen on elämän perusta ja miehelle luonnollista todettiin Mesiäislehto-Soukan (2005,133,134) tutkimuksessa. Isäksi kasvatettiin oman lapsuuden

kodin, kavereiden perheiden, ammatissa saatujen ja kasvatuksessa omaksuttujen arvojen antamalla malleilla. Miesten saamat kokemukset kavereiden perheistä vaikuttivat isänä olemiseen toimimalla mallina isänä toimimisesta. Oma koulutus antoi valmiuksia isänä toimimiselle, siten, että isyydestä saatavaa tietoa oli helpompi omaksua. Isät halusivat kasvattaa lapsensa moraalisesti oikeudenmukaisiksi ja muita ihmisiä kunnioittaviksi. Isät halusivat lapsilleen rajoja ja rakkautta. Isyys nähtiin turvallisuuden luomisena. Isyys näyttäytyi vastuullisuutena. Isät halusivat muodostaa yhteiset kasvatuseriaatteet äitien kanssa. Uusperheissä elämä vaati tietoa ja taitoa kaikilta perheenjäseniltä. Kun perheessä on monta lasta, miehellä oli vahva tahto ja päätös olla isä. Koko perhe vaikutti isäksi kasvamiseen siten, että muut perheen jäsenet osallistuivat prosessiin. Isien suhteet kaikkiin perheen lapsiin olivat tärkeitä isyydelle. Tytöt lähestyivät isiä halaamalla ja pojat peuhasivat ja painivat isien kanssa (vrt. Sinkkonen 1998, 115).

Kaikki miehet arvioivat Komulaisen ja Sipiläisen (1999, 68, 70) tutkimuksessa isäryhmän olleen jollain lailla merkityksellinen itselle. Tärkeänä koettiin se, että saa olla yhdessä muiden, samassa tilanteessa olevien miesten kanssa, jakaa kokemuksia heidän kanssaan, saada muilta palautetta ja huomata se, että tulevien isien odotukset ja ajatukset ovat suurin piirtein samanlaisia kaikilla. Perinteisestä maskuliinisesta isyydestä luopuminen oli Komulaisen ja Sipiläisen tutkimuksessa mukana oleville miehillä haasteena. Komulaisen ja Sipiläisen tutkimus tarjosi perhevalmennuksen ja neuvolatoiminnan nykyisestä tilasta realistisen kuvan. Epäkohdiksi koettiin esimerkiksi se, että perhevalmennusryhmät olivat liian suuria ja ajallisesti tapahtumat olivat liian lyhyitä. Eräs mies totesi myös, että perhevalmennus oli hänen mielestään suunnattu vain naisille. Hänen mukaansa miehille tärkein sanoma, mikä perhevalmennuksesta välittyi oli lähinnä se, kuinka voi tukea puolisoa. Kaikki miehet kokivat neuvolakäynnit positiivisesti. Miesten kokemukset olivat positiivisia sen suhteen, kuinka heihin oli suhtauduttu neuvolahenkilökunnan puolesta. Lähes kenelläkään ei ollut sellaisia kokemuksia että heitä olisi syrjitty tai ei olisi otettu huomioon.

Isät odottivat Mesiäislehto-Soukan (2005, 139, 147) haastatteluissa perhevalmennukselta tietoa, valmentautumista isyyteen, tunteiden ja kokemusten käsittelyä ennen synnytystä ja sen jälkeen. Isien mielestä valmennusryhmissä ei keskusteltu eikä käytetty kokeneiden isien kokemusta hyväksi. He kokivat jäävänsä huomiotta äitiyshuollon neuvolapalveluissa.

Tilanteen korjaamiseksi Mesiäislehto-Soukka esitti äitiys- ja lastenneuvoloiden laajentamista perhekeskuksiksi. Myös peruskoulujen perhekasvatuksessa isät voisivat opettaa isyydestä. Yhtenevän tutkimustuloksen sai Marja-Leena Viljamaa (2003) tutkimuksessaan. Esikoistaan odottavat miehet toivoivat tiedollista tukea enemmän kuin toista lasta odottavat isät, jotka halusivat enemmän keskustella omasta ja lapsen välisestä suhteesta. Myös Paavilainen totesi, että isän mukanaolo edisti yhteisyyden kokemusta odotuksessa ja isyyteen siirtymistä. Näillä taas oli parisuhdetta ja vanhemmuutta vahvistava vaikutus. Osa perhevalmennuksen menetelmistä katsottiin epärelevantteiksi. Ohjannan suorituspainotteisuus ja behavioristisuus heikensi äitien ja isien itseluottamusta.

4.4 Kuinka isät saadaan osallistumaan?

Sosiologi Christine Castelain-Meunier (1998) on esittänyt, että isyyttä on määriteltävä uudelleen postmodernissa yhteiskunnassa isien toiveiden mukaisesti, jotta he saisivat roolin, joka vahvistaisi heidän itsetuntoaan. Uusi isän rooli syntyy vain uudelleenmäärittelyn tuloksena. Isyys on aikaisemmin määrittynyt ulkopuolisuutena suhteessa äitiin ja lapseen. Nyt isyys määrittyy isän ja lapsen välisenä suhteena. (Castelain-Meunier 2002, 191.) Isät haluavat olla lastensa kanssa ja isälapsiryhmätoiminta antaa tähän mahdollisuuden. Isälapsiryhmien synty edellyttää myös äitien oman aseman uudelleenmäärittelyä ja luottamusta isiin lastenhoidossa. Isälapsiryhmissä opittava malli isän roolista, isien identiteetistä ja isien osallistumisesta on oppikirjoja tehokkaampi menetelmä saada isät osallistumaan ja tuntemaan generatiivisuutta. Erityisesti isien taidot ja itseluottamus lisääntyvät, kun he saavat hoitaa lapsiaan yhdessä toisten isien kanssa. Äitien antama tuki isälapsiryhmille on ensiarvoisen tärkeää.

Tehdyissä tutkimuksissa isien ja äitien välillä oli eroja lastenhoidossa ja ohjauksessa. Äidit ohjasivat lapsiaan enemmän verbaalisesti kun taas isät käyttivät fyysisiä ohjauskeinoja. Tunne-elämän alueella äidit käyttivät sanallisia ohjeita, kun taas isät vaikuttivat lapsiinsa leikin kautta. Eräissä tutkimuksissa on havaittu eroja isien ja äitien käyttäytymisessä lapsen sukupuolen mukaan. Äidit näyttäisivät ilmaisevan surun tunteensa helpommin tyttärilleen ja vihan tunteen pojilleen. Laboratoriokokeessa stressaantuneet isät olivat autoritaarisempia tyttäriään kohtaan kuin stressaantuneet isät pojilleen. Vastaavaa eroa ei äideistä löytynyt.

Keskeinen viimeaikainen tutkimustulos koskee isien erikoista ja ainutlaatuista myönteistä roolia leikinohjaajina. MacDonald (1987) tutki isien fyysistä leikkiä lastensa kanssa ja huomasi leikin opettavan lapsille tunteiden säätelyä, jota he tarvitsevat toisten lasten kanssa toimiessaan. (Gottman 1998, 167.)

Komulaisen ja Sipiläisen tutkimuksessa oletettiin, että isäryhmään osallistuvat miehet saattaisivat olla osoitus siitä, että perinteinen hegemoninen maskuliinisuus on tulossa tiensä päähän. Toisaalta voi olla, että perinteisen maskuliinisuuden rinnalle on syntymässä erilaista maskuliinisuutta, mikä tuo uusia vaihtoehtoja maskuliinisuuden toteuttamiseen. Tällöin perinteinen maskuliinisuus säilyy rinnalla. Isäryhmiin osallistuvat miehet jäisivät vain ohimeneväksi ilmiöksi. Komulainen ja Sipiläinen olivat tutkimuksessaan toiveikkaita ja totesivat isäryhmään osallistumisen olevan vielä vähäistä, mutta sikäli merkityksellistä, että se voi johtaa muutoksiin maskuliinisuudessa ja miesten kiinnostus lisääntyy isyyteen ja vanhemmuuteen. Keskustelu jäi vähäiseksi Komulaisen ja Sipiläisen tutkimassa isäryhmässä, siksi ettei miehiä kiinnostaneet ryhmässä käsitellyt aiheet, jotka liittyivät pitkälti raskauteen, puolisoon ja lapsen tulemiseen, sekä enemmän yleisesti vanhemmuuteen. Miehet ajattelivat ja elivät raskautta pitkälti puolisonsa kautta, joten tärkeämpää oli oppia ymmärtämään mitä toinen tuntee ja ajattelee. Miehet olivat ylpeitä osallistumisestaan eivätkä kokeneet sitä millään lailla miehisyttä kyseenalaistavana tai vähentävänä – päinvastoin. (Komulainen & Sipiläinen 1999, 83, 84.) Komulaisen ja Sipiläisen tutkimuksessa ei tutkittu varsinaisesti generatiiviseen isyyteen valmentautumista. Tutkimus pitäytyi virallisessa perhevalmennuksessa. Isyys rajautui lasta odottaviin isiin. Jo isäksi tulleet isät ovat mukana omassa tutkimuksessani.

Marsiglio (1995) on kehittänyt identiteettiteorian siitä, kuinka isät muodostavat käsityksensä omasta isyydestään vuorovaikutuksessa ja neuvotteluissa puolisonsa, lastensa, toisten isien, työtoveriensa ja ystäviensä kanssa. Generatiiviset isät kokevat roolinsa isänä tärkeämmäksi kuin työelämän rooleissa. Isyys muuttuu postmodernin yhteiskunnan asettamissa rajoissa. Isät muokkaavat ja uusivat isyyttä yhteiskunnallisessa kontekstissa jatkuvasti. Isän identiteetin muutoksen kohti generatiivisuutta näkivät Hawkins ym. (1995) tapahtuvan sosialisatona, johon vaikuttavat lapset. Vuorovaikutus lasten kanssa tekee isästä generatiivisen. Isän halu (ideaali) tulla osallistuvaksi isäksi

mahdollistaa muutoksen perinteisestä generatiiviseksi. Isät oppivat toisilta isiltä äitien tuella generatiivisuutta. (Marsiglio 1995, 6, 7, 46, 47.)

Marsiglio (1995) näkee, että yhteiskunnan toimijoiden (muutkin tahot kuin MLL) pitää laajentaa yleistä käsitystä vastuullisesta isyydestä. Isää ei saa nähdä yhteiskunnassa vain perheen elättäjänä ja toimeentulon hankkijana. Tarvitaan ohjelma, jolla tuetaan isäksi tulleita miehiä kasvamaan generatiiviseen isyyteen. Traditionaalinen vanhemmuus sisältää nurjia puolia. On tarjottava paikkoja (tilaisuuksia) isien ja lasten yhdessäololle. Myös eronneita ja uusperheissä eläviä isiä on tuettava. Isälapsiryhmät antavat tähän mahdollisuuden. Lasten kanssa toimiminen lisää isien sensitiivisyyttä ja kykyä toimia lastensa kanssa. (Marsiglio 1995, 94, 95, 96, 98.)

Osallistuvat isät ovat myöhemmässä elämässään generatiivisia, ohjaavat nuoria isiä vanhemmuudessa ja huolehtivat toisista (Hawkins & Dollahite 1997, 958-972; Marsiglio 1998; Snarey 1993). Osallistuva isyys lisää miesten tyytyväisyyttä elämäänsä ja osallistumista perhe-elämään. Osallistuvilla isillä on paremmat tunnesiteet lapsiinsa ja tasa-arvoinen suhtautuminen parisuhteessa. Onnellisuus ja tyytyväisyys elämässä näyttää olevan enemmän yhteydessä perherooleihin kuin työrooleihin. Toisiaan lähellä asuville vanhemmille samanikäiset lapset synnyttävät yhteisen toimintaympäristön, jossa isät saavat rooleja yhteisössä koulun ja lasten harrastusten kautta. (Eggebeen & Knoester 2001, 383, 385, 389.)

Paavilainen (2003, 134) havaitsi, että miehiä pidettiin neuvolassa sivullisina ja vieraina sekä näkymättöminä. Isät torjuttiin passiivisesti tai suorasti osallistumasta. Isäkielteisyys ilmeni äitiyspoliikkokokemuksissa ja neuvolalääkärin vastaanotoilla. Terveystietäjien isiä torjuva asenne ilmeni passiivisena suhtautumisena. Perhevalmennuksen osalta tulokset osoittivat, että osa perheistä tunsivat jääneensä vaille riittäviä valmiuksia tulevaan elämäänsä, koska perhevalmennus painottui synnytykseen valmistautumiseen. Perusteellisen synnytystiedon lisäksi pitäisi antaa tietoja ja tukea lapsiperheille. Äidit ja isät saivat tukea ja rohkaisua muiden kokemuksista. Valmennuksissa kannattaisi hyödyntää vertaistukea, koska se oli vanhemmilla valmistautumiseen osallistumisen motiivina. Mesiäislehto-Soukan (2005, 135, 136) tutkimuksessa miehet kokivat isyyden myönteisenä asiana, mutta myös vaikeana ainakin kurinpidon osalta. Isät

antoivat rakkautta asettaen rajoja. Parisuhde perustui rakastumiseen ja yhteiselämä perustui rakkauteen. Perheellisäys nähtiin luonnolliseksi tapahtumaksi ja lapsen syntyminen lähensi puolisoita toisiinsa. Miesten mielestä muutokseen sopeutuminen edellytti hyvää vuorovaikutusta ja parisuhdetta. Toimiva parisuhde vaikutti päivittäisten asioiden hoidossa ja esimerkiksi lapsen hoito sujui. Lapsen tulo lähensi parisuhdetta ja äidit antoivat isille kehua ja kiitosta. Miehet kokivat, että vaimo on koti ja koti ei ole koti ilman vaimoa. Vaimon kanssa jaettiin huolia ja murheita. Parisuhdetta uhkasivat ajanpuute taloudelliset vaikeudet ja perheen ja työn yhteensovittaminen. Tutkimukseen osallistuneista miehistä kahden suhde päättyi eroon. Mesiäislehto-Soukalla miehet tunsivat lasten kasvatuksen ja isänä toimimisen miehen perustehtäväksi. Isät tukivat ja kannustivat lapsiaan harrastuksissa. Barclayn ja Luptonin (1999, 134) tutkimuksessa miehet halusivat osallistua kotitöihin tasavertaisesti äidin kanssa, mutta kokivat, että koti kuului äidille. Lapsen kanssa haluttiin olla, mutta esteenä oli ajanpuute. Osallistuville isille lapsenhoito oli palkitsevaa. Isien osallistuminen lastensa elämään on tärkeää koko lapsuuden ajan. Lea Pulkkinen (2002) on todennut, että kouluikäisille lapsille yksin oleminen ei ole hyväksi. Paavilainen (2003, 134) havaitsi, että miehiä pidettiin neuvolassa sivullisina ja vieraina sekä näkymättöminä. Isät torjuttiin passiivisesti tai suorasti osallistumasta. Isäkielteisyyttä ilmeni äitiyspoliikkokokemuksissa ja neuvolalääkärin vastaanotoilla. Terveystoimijien isää torjuva asenne ilmeni passiivisena suhtautumisena.

Christina Salmivalli (2005, 16) kävi läpi vertaissuhteiden tutkimusta. Hänen mukaansa vertaissuhteiden tutkimuksissa voidaan löytää kolme päälinjaa. Alussa tutkittiin tekijöitä, jotka vaikuttivat lapsen sosiaalisen aseman määräytymiseen: kenestä tuli suosittu, kenestä torjuttu ja kuka sai valtaa lapsiryhmissä. Toiseksi tärkeäksi kiinnostuksen kohteeksi nousivat ystävyys-suhteiden ja vertaisryhmään integroitumisen vaikutus sosiaalisten taitojen oppimisessa. Kolmantena tutkimusalueena olivat vertaisryhmässä omaksutut asenteet ja käyttäytyminen. Suurin osa sosiaalisista taidoista opitaan arkipäivän vuorovaikutustilanteissa kotona ja vertaisryhmissä. Lapsen ja vanhemman välistä kiintymyssuhdetta pidetään perustavanlaatuisena vuorovaikutuksen mallina. Mannerheimin Lastensuojeluliiton perhekeskustoiminta muodostuu paikallisyhdistysten erilaisista vapaaehtoistoiminnan muodoista, keskusjärjestön ja piirijärjestöjen paikallisyhdistyksille tarjoamasta ohjauksesta ja tuesta sekä valtakunnallisesta toimintamallien kehittämistyöstä, koordinoinnista ja koulutuksesta.

MLL:n paikallisyhdistysten perhekeskustoiminta tavoittaa vuosittain yli 200 000 lasta, nuorta ja vanhempaa. Tavanomaisimpia perhekeskustoimintoja ovat avoimet kohtaamispaikat, vertaisryhmät, kerhot sekä erilaiset tilaisuudet ja tapahtumat. MLL:n perhekeskustoiminta on ennaltaehkäisevää lastensuojelutyötä, joka korostaa vahvan ja vastuullisen vanhemmuuden ja yhteisvastuun merkitystä lapsen kasvun ja kehityksen turvaamisessa. Se tukee aktiivista kansalaisuutta tarjoamalla väylän osallistua ja vaikuttaa oman alueensa asioihin ja palveluihin. MLL:n perhekeskustoimintaan kuuluu kiinteä yhteistyö julkisen sektorin ja muiden järjestöjen perhehankkeiden kanssa. MLL:n paikallisyhdistysten avoimet kohtaamispaikat, perhekahvilat ja vertaisryhmät ovat matalan kynnyksen paikkoja, jotka kokoavat alueen lapsia, lapsiperheitä ja vanhempia yhteen. Toiminta lisää yhteisvastuuta ja perheiden osallisuutta omassa yhteisössään sekä vahvistaa ja tukee lapsiperheiden jaksamista ja hyvinvointia. Vertaisryhmissä on mahdollisuus tulla kuulluksi ja jakaa kokemuksia. Keskusjärjestö vastaa perhekahvilatoiminnan tuki- ja koulutusmateriaalista sekä vertaisryhmätoiminnan kehittämisestä. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2004, 12). Isälapsiryhmät ovat Mannerheimin Lastensuojeluliiton vertaisryhmätoimintaa. Isät kokoontuvat yhdessä lastensa kanssa.

5. TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

5.1 Tutkimustehtävä

Tässä tutkimuksessa oli tavoitteena kuvailla isien yhdessäoloa lasten kanssaisälapsiryhmissä. Isälapsiryhmien vetäjien näkemyksiä haluttiin saada esiin ja selvittää millaisia vaikutuksia isälapsiryhmätoiminnalla oli isien käyttäytymiseen. On mielenkiintoista tietää saavatko isät vertaisina isälapsiryhmissä uusia taitoja selviytyä lasten kanssa ja lisääkö se osallistumista lastenhoitoon. Tutkimus tähtäsi isälapsiryhmätoiminnan ytimeen ja isälapsiryhmien vetäjien ideologian tavoittamiseen. Isälapsiryhmien vetäjien näkemyksiä haluttiin verrata toisiinsa ja selvittää millaisilla periaatteilla toimitaan eri puolella Suomea.

Isälapsiryhmien toiminnassa isät kasvattavat toinen toisiaan. Näitä periaatteita halusinsaada esille ja näkyviksi. Osallistuva isyys on yhteiskunnassa jatkuvasti esillä ja isälapsiryhmien kautta isillä on mahdollisuus osallistua yhdessä toisten isien ja lasten kanssa. Isälapsiryhmätoiminnan mahdollistaa vain vahva taustaorganisaatio. Toiminnan periaatteisiin kuuluu omaehtoisuus ja vetäjien vapaaehtoisuus. Toimintaympäristönä ja toimintamuotona isälapsiryhmä on uusi kokeiluja sisältävä muoto. Isälapsiryhmien vetäjien ominaisuuksista riippuu paljon millaisen vastaanoton toiminta saa kentällä. Uusia isiä tulee jatkuvasti mukaan toimintaan samalla kun vanhoja poistuu kuvioista. Isälapsiryhmien tulevaisuuden näkymiä ja toiveita taustaorganisaatiolle haluttiin kartoittaa. Isälapsiryhmätoiminta nähtiin keinoksi lisätä isien osallistumista ja vaikuttaa isien asenteisiin. Yhteistoiminta ei ole suomalaisen miehen perusominaisuuksia. Työtä ja perhe-elämää on vaikea yhdistää ja isälapsiryhmät voivat tarjota yhden kanavan isille yhdessä jakaa ristiriidan aiheuttamaa ahdistusta. Lastenhoito ja selviäminen yhdessä toisten isien kanssa parantane isien itseluottamusta ja kykyä selviytyä arjessa. Vertaisilla tarkoitetaan henkilöitä, jotka ovat lapsen tai nuoren kanssa suunnilleen samalla tasolla sosiaalisessa, emotionaaliosessa tai kognitiiviosessa kehityksessä. Isälapsiryhmissä mukana olevat lapset ovat vertaisia iältään monenikäisiä. Ryhmäytyneenä opitaan kaveruutta ja sosiaalisia taitoja. Sosiaalisina taitoina pidetään toverisuhteisiin liittyviä taitoja (tarjoaa apua, puolustaa muita), itsesäätelykykyä, kykyä keskittyä annettuihin tehtäviin, ”tottelevaisuutta ja assertiivisuutta eli jämäkkyyttä. Sosiaalisten taitojen oppiminen on monivaiheinen prosessi, johon sisältyy taidoista keskusteleminen, oikeiden ja väärin tapojen toteuttaminen, taidon harjoittelu, ja taidon vahvistuminen. Sosiaalisen pätevyuden edistämiseen on kehitetty interventio- tai opetusohjelmia, joissa pyritään kehittämään sosiaalista pätevyyttä. Vertaisten kanssa omaksutaan tietoja, taitoja ja asenteita, kuten Salmivalli (2005, 15, 86, 182, 183) totesi.

Tutkimuskysymykset:

- 1) Millaisia ovat isälapsiryhmän vetäjän omat näkemykset isyydestä, tavoiteltavasta isyydestä ja miten heidän isyysajattelunsa on muuttunut?
- 2) Millaisia ovat isäkasvatuksen toimintaperiaatteet ja toimintamuodot ja millaista on isälapsiryhmän toiminta käytännössä?
- 3) Miten ohjattavat isät ovat ottaneet vastaan isälapsiryhmätoiminnan ja minkä tyyppisiä ovat isäryhmässä ohjattavat miehet?

5.2 Tutkimusmenetelmät

Tutkimus toteutettiin tapaustutkimuksena ja teemahaastatteluina, joihin osallistui viisi isälapsiryhmän vetäjää. Tutkimusote oli kvalitatiivinen. Teemahaastattelu on Suomessa yleisin tapa kerätä laadullista aineistoa (ks. Hirsjärvi & Hurme 2000). Tapaustutkimukselle on luonteenomaista, että yksittäisestä tapauksesta tuotetaan yksityiskohtaista ja vahvaa tietoa. Tapaustutkimuksesta ei ole yksiselitteistä määritelmää ja sen voi tehdä monella tavalla. Käsiteltävä aineisto on kokonaisuus ja tapaus sinänsä. Tapaustutkimuksessa voidaan käyttää kvantitatiivisia ja kvalitatiivisia menetelmiä. Tapaustutkimus on lähestymistapa, näkökulma todellisuuden tutkimiseen. Tavoitteena on kokonaisvaltainen kuva tutkittavasta ilmiöstä. Tapaustutkimus saa olla monipuolinen ja joustava. Teoria ja empiria ovat vuoropuhelussa keskenään. (Saarela-Kinnunen & Eskola 2001, 159, 168.)

Tapaus käsitteenä on monimerkityksinen. Tapaustutkimuksessa tutkitaan yhtä tai useampaa tapausta. Tapaustutkimuksessa tavoitteena on tapauksen kokonaisvaltainen ymmärtäminen ei yleistäminen. Yleistykset tehdään tulkinnoista, ei suoraan aineistosta (Eskola & Suoranta 1998, 65-68.) Jari Eskola ja Jaana Vastamäki (2001, 24, 25) toteavat, että teemahaastattelussa keskustellaan tutkijan aloitteesta ja ehdoilla, mutta samalla vuorovaikutuksessa kaikista asioista, joita tutkittava haluaa tuoda esille tutkimuksen aihepiiriin kuuluvina. Haastateltavalle tarjoutuu mahdollisuus tuoda mielipiteensä esiin. Tutkimushaastattelun kautta tavallisellakin ihmisellä on tilaisuus saada äänensä esille. Tutkittava haluaa kertoa omista kokemuksistaan. Jari Eskolan ja Juha Suorannan (1998, 87) mukaan teemahaastattelussa haastattelun aihepiirit, teema-alueet, on ennen haastatteluja määriteltä. Haastattelijan tehtävänä on varmistaa, että kaikki teema-alueet käydään haastattelutilanteessa läpi, mutta niiden järjestys saattaa vaihdella haastattelujen kuluessa. Avoimessa haastattelussa käydään lähes tavallista keskustelua. Haastattelu voi mennä lähes syvähaastatteluksi ja syvähaastattelua ei voi erottaa täysin teemahaastattelusta.

Haastattelutilanne on vuorovaikutusta ja haastattelupaikalla on merkitystä tutkimuksen onnistumisen kannalta. Haastattelutilanteen on oltava rauhallinen, sillä haastattelutilanteessa sekä haastattelijan että haastateltavan on keskityttävä itse haastatteluun. Haastattelupaikkaa valittaessa on otettava huomioon haastateltavan näkökulma. Aivan neutraalia haastattelupaikkaa ei ole olemassa. Tutkija ja haastateltava

voivat istua vieretysten ei aina vastakkain. Jos haastattelupaikka on julkinen tila on syytä pyrkiä eliminoimaan sellaiset tekijät, jotka saavat haastatellun henkilön epävarmaksi. Haastattelussa on kysymys haastattelijan aloitteesta tapahtuvasta vuorovaikutuksesta. Keskusteluun ja puheeseen liittyy puhetapa, käytetty kieli. Teemahaastattelussa haastattelijalla on etukäteen valittuja asioita, joista hän keskustelee. Tutkimusteemat ovat hyviä, kun niiden valinnassa käytetään apuna intuitiota, kirjallisuutta ja teoriaa. Teemarungossa on laajoja teemoja, tarkentavia apukysymyksiä ja vielä yksityiskohtaisia kysymyksiä. Teemahaastatteluaineistoa on useimmiten analysoitu teemoittelemalla ja tyypittelemällä. Edellinen tarkoittaa aineiston jäsentämistä teemojen mukaisesti ja sitten sen pelkistämistä, jälkimmäisessä on tarkoituksena erilaisten tyyppikuvausten konstruoinnista aineistosta. Teemahaastattelun vahvuus on siinä, että on helppo mennä aineistosta analyysiin. Aineiston voi litteroinnin jälkeen järjestää uudestaan teemoittain eli niin, että jokaisen teeman alla on kaikkien haastateltavien vastaukset kuhunkin teemaan. Tämän jälkeen aineistoa on helppo analysoida teemoittain: ensin otetaan yksi teema ja sen sisältä kiinnostavin haastattelu ja sitä seuraava. Tässä vaiheessa teoria ja aikaisemmat tutkimustulokset on kytkettävä analyysiin. (Eskola & Vastamäki 2001, 27, 31, 33.)

5.3 Tutkimuksen kulku

Tutkimuksen alussa joulukuussa 2004 lähetin Mannerheimin Lastensuojeluliiton toiminnanjohtajille sähköpostitse kyselyn isälapsiryhmien toiminnasta ja vetäjien yhteystiedoista (liite). Nämä vastasivat kyselyyn lähes 100 %:sti. Vastauksissa ohjattiin kääntymään MLL:n paikallisyhdistysten puoleen ja annettiin kiitettävästi isälapsiryhmien toiminnasta vastaavien henkilöiden yhteystietoja. Vastauksista ilmeni, että aktiivista isälapsiryhmätoimintaa oli tutkimusajankohtana Uudellamaalla, Pirkanmaalla ja Varsinais-Suomessa. Toimintaa oli Oulun läänissä, mutta isälapsiryhmistä puuttuivat tällä hetkellä vetäjät. Isälapsiryhmien kartoitusvaihe vei paljon aikaa, sillä tietoa toiminnasta ei ole koottu valtakunnallisesti. Kun sain selville missä päin Suomea toimintaa oli otin yhteyttä vetäjiin ja kerroin tutkimukseni aiheesta.

Kaikki isälapsiryhmiä vetävät henkilöt olivat innostuneita tutkimuksesta ja halusivat tulla mukaan haastatteluihini. Haastattelut tehtiin teemahaastatteluna, jonka teemat lähetin sähköpostitse etukäteen haastateltaville. Kaikki haastateltavat olivat varanneet runsaasti

aikaa haastatteluihin ja halusivat kertoa mahdollisimman yksityiskohtaisesti omista toiminnoistaan. Laadullisessa tutkimuksessa eettisiä ongelmia aiheuttavat erityisesti luottamuksellisuus ja anonymiteetti (Eskola & Suoranta 1998, 57) tietojen keräämisessä ja raportoinnissa. Niin kävi minullekin, että haastattelemani henkilöt eivät jääneet minulle vain tutkimusobjekteiksi, kuten kvantitatiivisessa tutkimuksessa usein käy, vaan tutkittavien tapaaminen oli haastatteluissa henkilökohtainen prosessi ja haastattelutilanteet eivät olleet strukturoituja.

Haastattelin kolmea vetäjää Varsinais-Suomessa 6.4.2005, neljättä vetäjää Pirkanmaalla 9.5.2005 ja viidettä vetäjää Uudellamaalla 8.6.2005. Haastattelemani isät olivat työssä käyviä henkilöitä ja iältään 27-45-vuotiaita. Haastatteluista sovittiin sähköpostitse ja puhelimitse. Nauhuri oli testattu etukäteen ja kysymykset olivat valmiina. Haastateltavat saivat itse päättää haastattelupaikoista. Ensimmäinen haastattelu sujui hyvin ja se tehtiin tavaratalon kahvilassa. Kahvilassa oli vain muutamia asiakkaita ja se oli haastatteluympäristönä rauhallinen. Kahta muuta isälapsiryhmän vetäjää sain haastatella Mannerheimin Lastensuojeluliiton toimitilassa. Neljättä vetäjää haastattelin projektille varatuissa tiloissa. Viidennen vetäjän haastattelin liikekeskuksen kebabravintolassa. Kaikki haastateltavat olivat varanneet runsaasti aikaa haastatteluihin ja halusivat kertoa mahdollisimman yksityiskohtaisesti omista toiminnoistaan. Haastatteluissa tuli isälapsiryhmien toiminnasta uutta tietoa ja ne olivat tutkijalle ainutlaatuisia ja opettavaisia. Tunnekokemuksia tuotiin rohkeasti esille ja avoimesti kerrottiin toiminnan vaatimasta panoksesta.

Koko tutkimusaineiston viiden henkilön haastattelutilanteissa käytin aikaa kasetille nauhoitetuissa haastatteluissa (137 +189+265+129 minuuttia) noin 12 tuntia. Puhtaaksikirjoitettuja sivuja syntyi kaiken kaikkiaan 57 (fontti: Times New Roman, pistekoko:12 ja riviväli 1,5).

Sain kaiken puheen litteroitua sanatarkasti, ja säilytin puhutun murteen ja sanonnat alkuperäisessä asussaan. Isyyteen saattaa liittyä omaperäisiä sanontoja, joiden muuntelu antaisi vääriä tulkintoja isyydestä. Haastattelut kestivät keskimäärin kaksi tuntia, sillä isäryhmien toiminta osoittautui hyvin monipuoliseksi ja vetäjät halusivat kertoa omin sanoin isyydestään ja vanhemmuudestaan. Omaksi vahvuudekseni haastattelijana koin sen,

että olen kahden lapsen isä. Keskustelu vanhemmuudesta ja isyydestä sujui hyvin yhteisten kokemusten siivittämänä. Haastattelutilanteet olivat kiireettömiä ja ilmapiiri hyvä. Teknisesti numeroin haastattelut ja järjestin ne yksittäisiksi haastatteluiksi ja lopuksi tulostin aineiston teemoittain.

Laadullista tutkimusta tekevällä tutkijalla on monta ylämäkeä edessään. Ensimmäinen mäki on tutkimuksen hahmottaminen ja toinen aineiston kerääminen tässä tapauksessa haastatteluiden tekeminen. Sen jälkeen seuraa kolmas mäki, aineiston litterointi eli purkaminen nauhoilta tietokoneelle. Aineiston purkamisen jälkeen on edessä kaikkein jyrkin mäki, aineiston analyysi. Ei ole olemassa mitään juhannustaikoja tai muita riittejä, joilla aineistosta saa työstettyä kelvollisen analyysin. Tutkijan on itse aktiivisesti työstettävä aineistosta analyysinsä ja tulkintansa. Omassa tutkimuksessani ei ole yhtä suurta teoriaa vaan monia aikaisempien tutkimusten pieniä teorioita (Eskola 2001,133,134.)

Koska kyseessä on teemahaastatteluaineisto, on ensimmäinen tehtävä järjestää aineisto teemoittain. Haastattelut oli luettava huolella läpi. Aineistoa ei tässä vaiheessa karsittu, ainoastaan järjestettiin uudelleen. Teemoittamista seurasi kolmas vaihe eli varsinainen analyysi. Luin aineistoa moneen kertaan ja esitin tulkintoja peilaten sitä koko ajan teoriaan ja kirjallisuuteen. Analyysin tehtävänä oli tiivistää, järjestää ja jäsentää aineistoa jättämättä olennaista pois aineistosta. Tematisoinnissa tai teemoittelussa pyrin ryhmittelemään aineistoa teemoittain ja nostamaan esiin myös uusia sitaatteja tulkittaviksi. Tyypittelyssä aineistosta muodostettiin yleisempiä asioita, jotka kuvasivat vastauksia. Neljännessä vaiheessa poimin mielestäni tärkeimmät kohdat aineistostani. Tutkimusteemoittain järjestin aineiston parhaimmat kohdat ottamatta huomioon haastattelujärjestystä. Erityisen tärkeänä omassa analyysissäni pidin koko ajan aikaisempien tutkimusten ja teorian keskustelua aineiston kanssa.

5.4 Tutkimuksen luotettavuuden arviointia

Hirsjärvi ym. (1998 ,216, 217) toteavat, että laadullisen tutkimuksen luotettavuutta parantaa tutkijan tarkka selostus tutkimuksen vaiheista. Validius tarkoittaa haastattelussa sitä, että kysymyksiin saadaan vastaukset niin, että vastaajat käsittävät kysymykset samalla

tavalla kuin haastattelija ne esittää. Tutkimuksen reliabelius voidaan todeta haastattelututkimuksessa tekemällä haastattelut uudelleen. Laadullisessa tutkimuksessa tutkijan on pohdittava erityisen tarkasti sitä, miten ja millä termeillä tutkimuksen lukijoille kerrotaan tutkimuksesta. Eskola ja Suoranta (1998, 211, 212,213) näkevät laadullisen tutkimuksen luotettavuuden kysymyksenä tutkimusprosessin luotettavuudesta. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa keskeinen luotettavuuden kriteeri on tutkija itse. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa luotettavuus on kolmessa asiassa. Uskottavuus on tässä tutkimuksessa luotettavuutta siihen, että tutkija tarkistaa vastaavatko hänen käsitteensä ja tulkintansa haastateltavien käsityksiä. Tutkimustulokset on voitava siirtää jatkotutkimuksiin kuten uusiin isälapsiryhmätutkimuksiin. Vahvistusta luotettavuuteen saadaan uusien isälapsiryhmätutkimusten tuloksena.

Tutkimusasetelma oli uusi ja haastava. Tutkijana keräsin aineistoa eri puolilta Suomea haastattelemalla. Haastateltavat olivat sitoutuneet toimintaansa isälapsiryhmissä hyvin ja tulivat mukaan tutkimukseen haastateltaviksi innokkaasti. Kaksi vetäjästä oli konkari-isiä, joilla oli paljon kokemusta omista lapsistaan ja arkielämän sujumisesta lapsiperheissä. Heillä oli paljon tietämystä, jota he antoivat nuorempien isien käyttöön. Kolme muuta vetäjää olivat nuorten lasten vanhempia ja tunsivat saavansa koko ajan uutta tietoa isyyteensä. Haastateltavat kertoivat avoimesti ja innolla omista kokemuksistaan isäryhmissä ja omassa perhe-elämässään. Haastattelijana minun oli helppo tuntee empatiaa tutkittavia kohtaan ja elää mukana vetäjien kertomuksissa. Oma kokemukseni isyydestä lisäsi kykyäni tehdä havaintoja haastateltavien vastauksista.

6. TULOKSET

Kaikki tutkimuksessa mukana olevat isälapsiryhmien vetäjät olivat isiä, joilla oli perhe ja omia lapsia. Yksi isälapsiryhmän vetäjä oli ammattimainen isäryhmien vetäjä. Muut isät vetivät isälapsiryhmiä vapaa-aikanaan. Kaikkien isälapsiryhmien taustaorganisaationa toimi MLL. Isälapsiryhmien vetäjät tiedottivat toiminnastaan internetin ja sähköpostin välityksellä. Merkille pantavaa oli se, että isälapsiryhmätoiminnassa mukana olevista isistä oli syntynyt pysyviä viiteryhmiä. Osa isistä ja vetäjästä haluaa pysyä mukana isälapsiryhmätoiminnassa, vaikka lapset ovat jo kasvaneet aikuisiksi. Näin jo aikuisiksi varttuneet lapset saavat mallin isälapsiryhmätoiminnasta ja ovat tulleet mukaan toimintaan.

Tällä tavalla vanhemmuuteen voidaan saada valmennusta jo ennen lasten syntymää. Isälapsiryhmien toiminnan miehet haluavat olevan toiminnallista. Toiminnassa haluttiin oppia uutta ja opettaa lapsille taitoja ja harrastuksia. Isät haluavat toimia viiteryhmänä ja yhdessä lastensa kanssa. Miehet kokivat myönteisenä sen, että he osasivat hoitaa lapsiaan itsenäisesti ja äidit saivat vapaailan lastenhoidosta. Toisten isien antama malli lasten hoidossa koettiin tärkeäksi. Naisten suosimaa keskustelevaa ryhmää miehet eivät kokeneet omaksi toimintamuodokseen. Mieluummin haluttiin toiminnallista yhteistoimintaa.

6.1 Isälapsiryhmien esittely

Isälapsiryhmä A. Isälapsiryhmän A toiminta sai alkunsa, kun syksyllä 1993 heräsi miehille tarve saada myös isille omaa toimintaa. Aikaisemmin toimi Mannerheimin Lastensuojeluliiton äitien keskusteluryhmä, joka kokoontui ilman lapsia. Alusta pitäen oli selvää, että isälapsiryhmän A:n toiminnan piti sisältää miesten ja lasten yhteistä puuhastelua, siis isälapsitoimintaa. Isät ja lapset halusivat toimia enemmän yhdessä ja ennen kaikkea ilman kallista rekvisiittaa, pääasiassa vaan olla yhdessä ja vaikka heitellä kivillä voileipiä veden pintaan. Haluttiin saada vastapainoa liialliseen materialistiseen maailmaan.

Seuraavana vuonna lähetettiin kutsu kaikille MLL:n yhdistyksen miesjäsenille saapua isälapsiryhmä A:n perustavaan kokoukseen. Kutsua noudattikin parisenkymmentä miestä, joista pienen ajan sisällä seuloitui ydinryhmä, joka alkoi valmistella toimintaa. Kuvioihin jäi tuolloin kymmenisen miestä, joista niistäkin vielä karsiutui muutama. Mutta ydinryhmä jatkoi toimintaa ja jossain vaiheessa tuli tilanne, jolloin piti saada ryhmälle nimi. Isälapsiryhmälle annettiin nimi, joka otettiin käyttöön ja tulee haastatteleman vetäjän mukaan pysymään ryhmän nimenä.

Aluksi isälapsiryhmä A:n toiminta käsitti muutamia kertoja vuodessa tapahtuvia yhteisaktiviteetteja, kuten lasten kanssa jääkiekkomatseissa käymistä, uintiretkiä ja ihan vaan yhdessäoloa. Nopeasti kasvoi tarve lisätä toimintaa laajemmalle ja niinpä vuonna 1995 pidettiin ensimmäinen isäinpäivätapahtuma, joka tänä päivänä onkin isälapsiryhmä A:n ”tavaramerkki”. Alusta alkaen isäinpäivätapahtuma on ollut isäinpäivän iltana, leirintäalueen maastossa tapahtunut koko perheen luontoretki ja yhdessäolotilaisuus.

Erityispiirteenä oli aina se, että paikalla oltiin luonnon ehdoin ja luontopolku kierrettiin pimeässä taskulamppujen valossa. Monelle kaupunkilaislapselle pelkkä täydellinen pimeys metsässä oli jo kokemus sinänsä, mutta turvallisesti vanhempien kanssa kulkien oli tapahtumista jäänyt monen lapsen mieleen ikimuistoinen ilta. Ensimmäisellä kerralla paikalla oli 24 henkeä, mutta tilaisuus oli paisunut niin, että osallistujamäärä jouduttiin rajoittamaan kahteensataan henkeen, eli kuutisenkymmentä ensiksi ilmoittautunutta perhettä ehti mukaan seikkailuun. Ilmoitus tilaisuudesta julkaistiin aina ilmaisjakelulehdessä, joten se tavoitti kaikki perheet. Vuosien varrella isälapsiryhmä A:n ydinjoukko oli kasvanut nykyiseen muotoonsa. Osa oli lähtenyt muualle, mutta lisää isiä oli tullut mukaan toimintaan samaa tahtia. Isälapsiryhmä A oli kaikkien vanhin tutkimuksessa mukana olevista ryhmistä. Toiminta oli vakiintunutta ja säännöllistä. Ohjelmassa oli vuosittain toistuvia tapahtumia. Isälapsiryhmä A kokoontui kuukausittain.

Isälapsiryhmä B. Isälapsiryhmä B oli toiminnallinen ryhmä isille ja (alle kouluikäisille) lapsille. Isälapsi toiminta lähti käyntiin MLL:n lapsiperheprojektin myötä syksyllä 1998. Ensimmäinen kokoontuminen oli 21.10.1998. Kuten isälapsiryhmässä A vaatimus isien omasta toiminnasta tuli heiltä itseltään ja syntyi sen ajatuksen seurauksena, kun he huomasivat Mannerheimin Lastensuojeluliiton järjestävän toimintaa vain kotona oleville naisille ja vaimoille. Isälapsiryhmä B:n tarkoituksena oli järjestää reipasta toimintaa ja yhdessäoloa isille ja alle kouluikäisille lapsille. Samalla perheen äiti sai omaa aikaa. Alussa vetäjinä toimivat kaksi vapaaehtoista isää yhteistyössä lapsiperheprojektin työntekijöiden kanssa. Kokoontumispaikaksi valittiin hoito- ja palvelukeskuksen piha, josta aina lähdettiin eteenpäin joko omilla autoilla tai yhteiskuljetuksella. Jotta mukaan oli helppo tulla, kokoontumispäivä pidettiin aina samana kuten kokoontumispaikkakin. Isälapsiryhmä B oli avoin eli toimintaan oli mahdollista tulla mukaan, koska halusi ja jäädä pois vastaavasti eikä vuorotyö ollut este osallistumiselle. Vuonna 2000 lapsiperheprojektin päättymisen myötä isälapsiryhmän B:n toiminta siirtyi MLL:n toiselle yhdistykselle. Tämä yhdistys on antanut tukensa, jotta toiminta on voinut jatkua entiseen malliin.

Isälapsiryhmään B alun perin osallistuneet lapset ovat jo aloittaneet koulun ja saman perheen nuorimmat sisarukset käyvät edelleen ryhmässä. Viime vuosina isälapsiryhmän B ohjeistusta muutettiin niin, että myös kouluikäiset voivat osallistua ryhmän toimintaan. Isälapsiryhmässä B on edelleen tarkoitus järjestää ohjelmaa myös pienille lapsille. Vetäjien

näkemyksen mukaan isälapsiryhmä B:n kohderyhmänä pienet lapset ovat tärkeitä, koska perinteisesti seurakunta, urheiluseurat ja muut harrastetoiminnat on suunnattu jo koulunsa aloittaneille lapsille. Isälapsiryhmä B järjesti tapahtumia kuukausittain.

Isälapsiryhmä C. Isälapsiryhmä C toimi kasvavan muuttovoittoisen kunnan alueella, jossa lasten osuus väestöstä oli suurempi kuin kunnissa keskimäärin. Väestö oli keskimääräistä koulutetumpaa. Muualta muuttaneilla perheillä ei aina ole tukevia omia verkostoja ja tämä oli synnyttänyt tarpeen isäryhmien vetämiselle ammattimaisesti. Toisin kuin muissa tutkimuksessani mukana olevissa isälapsiryhmissä vetäjä toimi samalla lapsiperheitä ohjaavan projektin koordinaattorina. Isälapsiryhmä C kokoontui vetäjän kutsumana. Alkukipinän toiminnalle isälapsiryhmän C vetäjä sai omasta isyydestään. Vetäjänä toimivan isän oman perheen terveydenhoitaja kehotti isiä käymään kylässä toistensa luona. Tapaamisia jatkui kolme vuotta ja isistä syntyi verkosto. Isälapsiryhmä C oli toiminut vuodesta 1995 alkaen. Kokoontumisia oli ollut alle kymmenen kertaa vuodessa ajoittuen syksyisin ja keväisin. Päiväkodeissa pidetyissä isäryhmissä oli mukana 12-27 miestä. Kylpyläreissut ovat aktiviteetteja, joissa on mukana samoja miehiä kuin muussakin toiminnassa. Retkille osallistuu paljon isiä.

Isät kokoontuvat yleensä yhdessä lastensa kanssa. Isälapsiryhmien kokoontumisissa on aina mukana toiminnallinen elementti. Isät syövät yhdessä miesmäistä ruokaa tai saunovat yhdessä. Kokoontumisen alussa tutustutaan toisiin, sitten vetäjä tai joku luennoitsija johdattelee aiheeseen ja seuraavaksi käydään lenkillä tai ajetaan cartingia. Vetäjän mukaan isälapsiryhmissä käydään syvällisiä keskusteluja isyydestä. Vetäjä valmistelee kokoontumisiin aiheita arjesta, parisuhteesta, jaksamisesta ja valinnoista vanhemmuudessa. Isälapsiryhmistä poistuu isiä ja ne täydentyvät uusilla isillä. Taustafilosofiana isälapsiryhmässä C oli Daddy Card ajattelu: 1) kehitä itseäsi, kasva lapsesi rinnalla, 2) haluatko aitoa rakkautta, ota se lapseltasi vastaan ja 3) työpaikan seinältä kuvasi katoaa nopeasti, perhealbumista ei milloinkaan.

Isälapsiryhmä D. Isälapsiryhmä D aloitti keväällä 2000 ja oli toiminut siitä asti. Ajatus isälapsiryhmän perustamisesta syntyi syksyllä 1999 isien kohtaamispaikasta kertoneen tv-ohjelman jälkeen. Miehet kokivat, että omaa toimintaa ei ollut ja äideillä tuntui olevan omat piirinsä ja juttunsa. Vapaaehtoisvoimin toimiva isälapsiryhmä D aloitti toimintansa keväällä 2000 isien ja lasten iltakahvilana. Kokouksia oli joka toinen viikko asukaspuistossa. Tapaamisissa oli kerrallaan 2-13 isää lapsineen, keskimäärin seitsemän isää. Lasten ikä on vaihteli vauvasta kouluikäiseen. Ohjelmassa oli muun muassa askartelua, lautapeli-ilta, grilli-iltoja, elokuvailtoja, piparien leivonta, lämpimien voileipien tekoa, taikuriesityksiä, pikkujouluja joulupukkeineen sekä keskustelua alustajan johdolla. Retkillä isälapsiryhmä D kävi ahkerasti. Retkillä käytiin nukketeatterissa, elokuvissa ja kotieläintiloilla. Uintikeskuksessa oltiin useampaankin otteeseen. Lisäksi oli vielä käyty poliisitalolla ja pelastusasemalla.

Toiminnasta täytyi tiedottaa, jotta ryhmään saatiin uusia kävijöitä. Ilmoituksia toiminnasta lähetettiin paikallislehtiin ja levitettiin kolmisenkymmentä kappaletta leikkipuistojen, kauppojen, kirjastojen, terveysasemien ja muiden vastaavien ilmoitustauluille. Samat ilmoituskanavat olivat jatkuvassa käytössä. Uusia tiedotusmenetelmiä olivat sähköposti ja internet. Isälapsiryhmällä D oli oma sähköpostilista. Internetissä toiminnasta tiedotettiin muun muassa paikallisyhdistyksen ja MLL:n projektin sivuilla.

Alussa Mannerheimin Lastensuojeluliiton paikallisyhdistys tuki rahallisesti tarjoiluja ja syksystä 2000 kevääseen 2002 rahoitusta järjestyi MLL:n projektin kautta. Sen jälkeen isälapsiryhmän D toimintaa tuki sosiaalitoimi ja lisäksi toiminta rahoitettiin vakuutusyhtiön stipendin turvin. Rahoitus ei ole toiminnalle välttämätöntä, mutta mahdollistaa retkiä ja erilaista ohjelmaa. Isät lähtivät helpommin mukaan tekemään jotain kivaa lastensa kanssa, kuten katsomaan vaikka nukketeatteria tai elokuvia, kuin vain keskustelemaan ventovieraiden kanssa.

6.2 Isälapsiryhmätoiminnan yhteisiä ja erottavia piirteitä

Kaikissa tutkimuksessa mukana olleissa isälapsiryhmissä vetäjät olivat isiä, joilla oli perhe ja omia lapsia. Yksi isälapsiryhmän vetäjä oli ammattimainen isäryhmien vetäjä. Muut isät vetivät isälapsiryhmiä vapaa-aikanaan. Isäryhmien taustaorganisaationa toimi MLL ja kaikki halusivat pitää lapset mukana isien toiminnassa. Isälapsiryhmien ohjelman haluttiin olevan toiminnallista. Toiminnassa haluttiin oppia uutta ja opettaa lapsille taitoja ja harrastuksia. Isät halusivat toimia viiteryhmänä ja yhdessä lastensa kanssa. Miehet kokivat myönteisenä sen, että he osasivat hoitaa lapsiaan itsenäisesti ja äidit saivat vapaailan lastenhoidosta. Toisten isien antama malli lasten hoidossa koettiin tärkeäksi. Naisten suosimaa keskustelemaa ryhmää miehet eivät kokeneet omaksi toimintamuodokseen. Mieluummin haluttiin toiminnallista yhteistoimintaa.

Isäryhmät tiedottivat toiminnastaan lehti-ilmoituksin, internetin ja sähköpostin välityksellä. Isälapsiryhmätoiminnassa mukana olevista isistä oli syntynyt pysyviä viiteryhmiä. Kaikki isäryhmien vetäjät olivat tulleet mukaan toimintaan sisäisen tarpeen ohjaamina. (taulukko 1).

Taulukko 1 Isälapsiryhmien yhteisiä ja erottavia piirteitä

	Isälapsiryhmä A	Isälapsiryhmä B	Isälapsiryhmä C	Isälapsiryhmä D
Vetäjän tausta	Isä	Kaksi isää	Isä	Isä
Vetäjän rooli	vapaaehtoinen	vapaaehtoinen	ammattivetäjä	vapaaehtoinen
Ryhmän koko	15 isää ja lapset	15 isää ja lapset	12-27 isää ja lapset	6-7 isää ja lapset
Toiminta	taskulamppuretkiä, käsitöitä, isäinpäivätapahtuma, moottoripyöräily	retkiä, leipomista, askartelua, käsitöitä	retkiä, teema-keskustelua, miesmäinen ruokailu	retkiä, piparien leivontaa, nukketeatteri, elokuvat
Kuvaus	vakiintunut	etsivä ja uutta hakeva	projektin tuki	uusia vetäjiä etsittiin
Aloitusvuosi	1993	1998	1995	2000
Taustaorganisaatio	MLL	MLL	MLL	MLL
Kokoontumispaikka	kahvila	palvelukeskus	päiväkoti	asukaspuisto

Isälapsiryhmää B veti kaksi isää työparina. Työparina isät tukivat toisiaan ja tämä tuntui antavan ryhmä B:lle voimaa verrattuna muihin ryhmiin. Muissa päävetäjänä oli vain yksi isä. Isälapsiryhmistä A oli vanhin ja aloitti toimintansa vuonna 1993. A:n toimintaohjelmaan oli syntynyt jo vuosittain toistuvia perinteisiä tapahtumia kuten

isänpäivän vietto. Vanhimman isälapsiryhmän A vetäjä halusi pysyä mukana isälapsiryhmätoiminnassa, vaikka omat lapset olivat jo aikuistumassa. Nämä lapset osallistuivat silloin tällöin isälapsiryhmään ja tulevat saamaan pian omia lapsia ja näin jo aikuisiksi varttuneet lapset saavat mallin isälapsiryhmätoiminnasta. Tällä tavalla vanhemmuuteen voidaan saada valmennusta jo ennen lasten syntymää. Hän halusi toimia edelleen isälapsiryhmän vetäjänä vapaaehtoisesti. Isälapsiryhmässä C toimintoja veti ammattivetäjä, jonka omat lapset eivät aina olleet mukana toiminnassa. Isälapsiryhmät A, B ja D toimivat spontaanisti ilman ammattiohjaajaa. Isälapsiryhmissä A, B, C oli mukana noin 15 isää. Isälapsiryhmään D osallistui aktiivisesti noin 7 isää.

Pisimpään toimineella isälapsiryhmä A:lla kokoontumispaikkana toimi edelleen kahvila. Toimitilan epäkäytännöllisyys ja jatkuva vaihtuminen häytti toimintaa ja vaikeutti säännöllistä kokoontumista. Muilla isälapsiryhmillä kokoontumispaikkoina olivat päiväkotit, palvelukeskus ja perhepuisto (perhekahvila). Kaikissa ryhmissä äidit olivat kertoneet kotona toimintaan mukaan tulleille isille isälapsiryhmätoiminnasta ja toimivat näin portinvartijoina ja tiedon toimittajina isälapsiryhmätoiminnasta isille. Mannerheimin Lastensuojeluliitto toimi yhteisenä kanavana isien toiminnalle. Merkille pantavaa oli samaan aikaan tapahtunut muutos isyydessä ja halu osallistua isälapsiryhmiin eri puolella Suomea.

Isälapsiryhmän A toiminta oli vakiintunut ja ohjelmassa tietyt tapahtumat kuten isänpäivän vietto olivat jo perinteisiä järjestelyjä. Isälapsiryhmä B toimi innokkaasti kahden vapaaehtoisen isän vetämänä. Omien lapsien mukanaolo ja halu järjestää omille lapsille toimintaa lisäsi toimintaintoa. Kuvasin ryhmän B toimintaa etsiväksi ja uutta hakevaksi. Isälapsiryhmää C veti ammattivetäjä ja hänen tukenaan oli kasvatustyö, joka oli suunnattu lapsiperheille. Isälapsiryhmä D oli jonkinlaisessa jatkuvuuden kriisissä ja uusia vetäjiä isälapsiryhmälle etsittiin. Nykyisen vetäjän omat lapset olivat tulossa jo kouluikään ja hän halusi luopua isälapsiryhmän vetäjän roolista. Yhden isän vetovastuun varaan rakentuva isälapsiryhmä on haavoittuva, sillä uutta vetäjää ryhmälle ei ole helppoa löytää vapaaehtoisena.

6.3 Isälapsiryhmän toimintaperiaatteet

Isälapsiryhmien vetäjien omia näkemyksiä. Isälapsiryhmissä vetäjät halusivat pitää ovet avoimina uusille tulijoille. Kaikki halukkaat isät ja lapset otettiin toimintaan mukaan. Mukaan isät tulivat alussa hyvin spontaanisti ja tietämättä paljoakaan Mannerheimin Lastensuojeluliitosta tai muista vanhemmille toimintaa järjestävistä tahoista.

Alussa vetäjien toimintaperiaattena oli, että katsotaan nyt millaista toimintaa miehet voisivat yhdessä lastensa kanssa tehdä. Toimintaperiaatteet muotoutuivat käytännön toimintana ja yhteisiä pelisääntöjä alettiin noudattaa. Yleisenä ajatuksena oli reipas toiminta

ja yhdessäolo isille ja alle kouluikäisille lapsille. Ainakin kaksi isälapsiryhmän vetäjää totesi, että ajatus oman ryhmän perustamisesta ja vetämisestä tuntui heistä ensin vieraalta, varsinkin kun palkkatyö oli kokonaan toisella alalla. Ennen kuin he lähtivät toimintaan mukaan he viettivät aikaa päivisin lasten kanssa leikkipuistoissa. Sieltä ei juurivertautukea tuntunut saavan. Yksi isälapsiryhmän vetäjistä oli ammattivetäjä, joka käytti

toiminnassaan omaa ammattifilosofiaansa kouluttaessaan isiä isyyteen. Kaikissa isälapsiryhmissä vetäjinä toimivat aina tietyt henkilöt, jotka kutsuivat porukan kokoon. Isälapsiryhmien vetäjien antamat vastaukset ovat jatkossa analysoinnin kohteena. Säilyttääkseni henkilöiden anonymiteetin käytän haastateltavista seuraavia tietoja. Isälapsiryhmän A vetäjä= vetäjä A, isälapsiryhmän B kaksi vetäjää= vetäjä B.1 ja B.2, isälapsiryhmän C vetäjä=vetäjä C ja isälapsiryhmän D vetäjä= vetäjä D. Kun käsittelen vastauksia on muistettava se, että vetäjän vastaus oli samalla isän vastaus, joka oli mukana ryhmissä B ja D omien lastensa kanssa. Vetäjien toimintaa arvioi tässä tutkimuksessa vain tutkija eivät ryhmiin osallistuneet isät.

Tavoiteltava isyys. Isyyttä opitaan . Vanha isyys on monen isän ihanne. Muutos uudeksi isäksi edellyttää miehiltä uutta identiteettiä. Miehen on laajennettava identiteettiään. Miehen tulee olla sensitiivisempi ja joustavampi vanhempi. Hänen on hylättävä kankea käsitys miehisisyydestään. Miehen on jätettävä vanhat käsitykset isyydestä. Näin miehet kykenevät poistumaan sukupuolten stereotypiasta tasavertaiseen vanhemmuuteen äidin kanssa ja saavat jakaa lastenhoidon ja kotityöt:

Vetäjä A :”Se on oikeastaan ei ole semmoista malli-isää, vaan siis jokainen isä on omalle lapselleen se on se paras isä. Siinä on vikoja ja hyviä puolia varmasti kanssa. Et kyllä jokainen lapsi arvostaa sitä omaa isäänsä et mut se et sitä mää et sillä lapsella on kaverit erikseen ja sit on tää isä ja äiti ne on erikseen vanhempia. He ovat ne, jotka tavallaan johtavat sitä balettia siihen asti kun muksusta tulee täysikasvuinen.”

Toiminnallisten isien vuorovaikutus lasten kanssa tapahtuu aktiivisena yhdessäolona. He käyttävät paljon aikaansa lastensa kanssa harrastustuksina ja muuna tekemisenä. Yhdessä tekeminen synnyttää vastavuoroisuutta siten , että isästä tulee myös saava osapuoli.

Isälapsiryhmiä vetävien kasvatusote oli salliva ja suhde lapseen tasavertainen. Tasavertaisuus liittyi yhdessä tekemiseen. Isät eivät olleet lastensa kavereita. He halusivat saavuttaa lastensa kunnioituksen. He eivät kuitenkaan halua turvautua aikuisen asemalliseen ylivaltaan, vaan pyrkivät hankkimaan arvovaltansa yhteentörmäyksiä välttäen. Ristiriitatilanteissa neuvoteltiin lasten kanssa:

Vetäjä B.1 : ”jos rupee tavoittelemaan malli-isyyttä niin menee pieleen”

Korhosen tutkimuksen miehet osallistuivat lasten elämään ja kasvatukseen aktiivisesti. He olivat lastensa saatavilla ja vuorovaikutus lasten kanssa oli vastavuoroista ja läheistä. Vastuullisuus ilmeni hyviin harrastuksiin ohjaamisena ja yhdessä toimimisena. Korhosen mukaan toiminnallisten isien vastuullisuutta kuvasivat yhdessäolo- ja valmentamallit.

(Korhonen 1999, 150, 151, 152.)

Vetäjä C : ”miehelle tulee ristiriitoja, sillä mies ei pysty olemaan niin tohkeissaan, koska se on vielä niin etäinen asia eli siitä saattaa syntyä pieniä ristiriitoja. Siksi ajan sijoittaminen, sen hiljaisen tiedon kerääminen jo odotusaikana on valtavan tärkeää, koska meidän ympärillämme ei tällä hetkellä ole isoja perheitä niin meille ei luontaisesti selkäyttimeen kasva kykyä kohdata pieni lapsi, miten ja mitä se minussa herättää”

David Blankenhorn (1996, 67, 84) katsoo, että kasvatustutkijat ohjaavat tarinoillaan isä siinä, miten toiset isät toimivat ja miksi ja mitä heiltä yhteiskunnassa odotetaan. Blankenhornin vanha isä oli tunteeton, etäinen ja jännittynyt suhteessa lapsiinsa.

Vetäjien mielestä olennaisinta isyydessä. Uusi isyys on vastaus kysymyksiimme siitä millainen isän pitäisi olla. Vanha isä oli paha. Uusi isä tietää kuinka lapsista huolehditaan. Hän suhtautuu tasa-arvoisesti äitiin. Uusi isä on hyvä mies:

Vetäjä A: ”Isälapsiryhmässä on todettu et niin vanhemmuus ja kaveruus ne on kaksi eri asiaa. Et se lapsen vanhemman ei saa olla lapsen kavereita vaan sen vanhempia jos ne rupee olleen kavereita niin silloin ollaan menetetty se auktoriteetti ja se lapsen kehitys lähtee väärään suuntaan.”

Mesiäislehto-Soukka (2005,138) sai tutkimuksessaan samansuuntaisia tuloksia. Miehet halusivat lapsilleen hyvää ja sanoivat lapsilleen mitä saa tehdä ja mitä ei saa tehdä. Rajojen asettamisessa miehet korostivat sääntöjä ja päivärytmiä. miehille oli tärkeää se, että lapset kunnioittivat vanhempiaan ja halusivat yhdenmukaisen linjan vaimonsa kanssa lasten kasvatuksessa.

Vetäjä C: ”Jos voisin pikkuisenkin vaikuttaa isiin, etteivät he kulkisi sumussa isyydessä ja malttaisivat keskittyä isyyteen, pitäisivät isyyslomia ja antaisivat isinä käyttöön oman elämäkokemuksensa. Isyys ei ole suorittamista. Isille on kerrottava, että lapsi ei kaipaa ketään muuta isäksi kuin juuri sinut ja sinun täytyy antaa elämäkokemuksesi. Uusi isyys ei ole mikään sankariteko. Aikaisemmin isät vain katselivat kehtoa ja äidit toimivat vanhempina. Isälle kuului kurinpito ja miestä käytettiin ulkopuolisena uhkana. Miehet olivat poikasia ja eivät päässeet kohtaamaan lastaan. Aikuisuus syntyy vanhemmuuden kautta vuoropuheluna. Uusi isyys merkitsee miehille etuoikeutta olla vanhempana täyspainoisesti. Koskaan ei aika mene hukkaan. Ei tarvitse sanoa, että olisi sijoittanut huonosti. Se on pysyvä sijoitus tulevaisuuteen. Isyystunneilla näkee ulkoisesti hurjankin näköisiä isiä, mutta heillä onkin usein isoin sydän. He uskaltavat olla aidosti isänä ja aitous tulee elämästä.”

Isät eivät saa ääntään kuuluviin perhe- ja synnytysvalmennuksessa. Isät olivat passiivisesti mukana ja valmennusryhmissä ei keskusteltu eikä kokeneiden isien tietämystä hyödynnetty. (Mesiäislehto-Soukka 2005, 148.)

Taustaorganisaation isäkasvatuksen toimintaperiaatteet ja toimintamuodot. MLL taustaorganisaationa ei ollut määritellyt isäkasvatukselle toimintaperiaatteita ja toimintamuotoja. Toiminta oli lähtenyt liikkeelle isien halusta saada omaa toimintaa:

Vetäjä A:”1994 heräs semmone ajatus voisiko tehdä jotain miehet vähän enemmän ettei täysin akottuisi koko porukka”

Miehet eivät olleet tuttuja aikaisemmin, vaan tutustuivat isälapsiryhmässä toisiinsa.

Vetäjä B.2: ”Siinä kävi ilmi mitä kaikkea MLL järjestää ja huomasimme, että pääasiassa järjestetään toimintaa kotona oleville naisille ja vaimoille, jotka käy siellä lasten kanssa. Silloin heräsi ajatus, miksei meille ole mitään toimintaa? Meillä kysyttiin mitä Te

haluatte? Silloin oli lapsiperheprojektissa kaksi työntekijää ja he ehdottivat että isät ja lapset voisivat tehdä jotain yhdessä.”

Sosiologi Christine Castelain-Meunier (1998) on esittänyt, että isyyttä on määriteltävä uudelleen postmodernissa yhteiskunnassa isien toiveiden mukaisesti, jotta he saisivat roolin, joka vahvistaisi heidän itsetuntoaan. Uusi isän rooli syntyy vain uudelleenmäärittelyn tuloksena. Isyys on aikaisemmin määrittynyt ulkopuolisuutena suhteessa äitiin ja lapseen. Nyt isyys määrittyy isän ja lapsen välisenä suhteena.

(kts.Castelain-Meunier, 2002.) Isät haluavat olla lastensa kanssa ja isälapsiryhmätoiminta antaa tähän mahdollisuuden. Isälapsiryhmien synty edellyttää myös äitien oman aseman uudelleenmäärittelyä ja luottamusta isiin lastenhoidossa.

Vetäjä A: ”Tässä meidän aijäporukassa ei ole mitään merkitystä kunhan on isä. Me on niin ku ehdottomasti kielletty puhumasta politiikasta ja uskonnosta. Oikeastaan se sit kuitenkin mitä kukin tekee työkseen tai harrastuksenaan niin sitä koetetaan hyödyksi isäryhmässä et jokainen tuo omaa ammattitaitoa silloin kun sitä tarvitaan toiminnassa.”

Erilaiset isät tuovat panoksensa toimintaan. Toiminnan kehittämisessä isien monipuolisuus yhteisissä projekteissa voi tuoda uusia toimintatapoja ja ratkaisuja tulevaisuudessa. Isälapsiryhmissä on mahdollista ottaa esille ongelmia ja ratkoa niitä yhdessä.

Valtiovalta asetti 1990-luvun lopussa isätoimikunnan miettimään isien asiaa (Isätoimikunta 1999). MLL on julkaissut erilaisia oppaita kuten Joka Isän Oikeudet ja Viesti äideille ja isille: Näin syntyy hyviä vanhempia: (www.mll.fi)

Vetäjä A:”MLL toiminnassa olen piirihallituksessa ja liittohallituksen varajäsen. MLL:llä on hienoja ohjelmia kaikkien syrjäytyneiden vanhempien tukemiseen. Mun on ollu pakko käyttää puheenvuoroja et nyt unohdetaan ne niin ku tavalliset perheet ja tavalliset vanhemmat, vaikka suurin osa on tavallisia vanhempia. Suuri osa hölmöjä tekevästä nuorista tekevät pienessä kannissa niin ku porukassa ja sit ku vanhemmat soittaa ne on niin ku täysin tietämättömiä mitä heidän lapsensa touhuaa, mut ne on aivan normaaleja työssäkäyviä ihmisiä, joilla ei ole mitään erityisiä ongelmia, jokaisella on jokin tietty. Tällä hetkellä unohdetaan ne semmoset tavalliset. Tarttis pyrkii tukemaan MLL taholta enempi sitä et ihan semmosta normaalia olemista ettei koeta aina näitä ihmeellisyyksiä onko nuori syrjäytynyt. Totta kai sekin on tärkeää mut ei sais unohtaa sitä pääjoukkoa tukea sitä normaalia vanhemmuutta ja olenkin itse koulussa tehnyt muutamia tutkimuksia et niin lähes kaikki saaneet nimettöminä vastata yläasteikäiset kokevat tietyt rajat valtavana turvallisuutena . He kaipaa rajoja.”

Hyvä vanhemmuus perustuu hyviin ihmissuhdetaitoihin ja empatiakykyyn. Sosiaalinen isä

on hyvän vanhemmuuden tae. Arjessa on jaksettava ja oltava läsnä. Isälapsiryhmien antama tuki on yhdessäoloa ja yhteistä aikaa vertaisten kanssa.

Vetäjän vaikutus toimintaperiaatteisiin ja toivomukset isälapsiryhmän taustaorganisaatiolle. Mannerheimin Lastensuojeluliitolle kohdistettiin toiveita isälapsiryhmätoiminnan laajentamiseksi:

Vetäjä C: ”Jo isäksi tulleita miehiä otan mielelläni ohjattavakseni, kunhan löytyy resursseja isälapsiryhmille. Isälapsiryhmät, joissa on mukana isiä, joilla on jo lapsia ovat toisessa maailmassa kuin lasta odottavat miehet. Haluaisin siirtää toiminnassani painopistettä niin, että toiminnasta puolet voisi keskittyä isäksi tulleiden miesten ohjaukseen. Minulla on pitkiä suhteita lapsia saaneisiin isiin. Voisin kouluttaa isäaktiiveja, jotka siirtäisivät asioita seuraavalla sukupolvelle. Tarvittaisiin resursseja, joilla tehtäisiin rakenne toimintaan.”

Vetäjä D: ”Isälapsiryhmässä on jotenkin vapaampaa, kun tehdään jotain yhdessä ja on ohjelmaa. Jollei ohjelmaa olisi osallistuisi toimintaan vähemmän isiä. Isät vaativat toimintaa lähteäkseen liikkeelle. Toiminnalle rahallinen tuki on ensiarvoisen tärkeää. Retkiä ei voi tehdä ilmaiseksi.”

Pienikin taloudellinen tuki toiminnalle on tärkeää. Lapsiperheillä rahaa kuluu kaikkeen välttämättömään elämiseen. Isälapsiryhmien retket ja yhteinen tekeminen edellyttää ulkopuolista tukea.

Vetäjä A: ”Yhdessä vaiheessa kokoontuimme kahviossa.”

Kahvio ei ole isälapsiryhmälle paras mahdollinen kokoontumispaikka, sillä siellä eivät lapset voi leikkiä ja muukin toimiminen on vaikeaa.

Vetäjä B.2: ”Kokoontuminen tapahtui asukaspuistossa. Samassa yhteydessä toimii perhekahvila. Ne saatiin käyttöön ilmaiseksi. Tämä oli toiminnan kannalta suuri etu.”

Kaikille tutkimuksessa mukana oleville isälapsiryhmille kokoontumispaikka on ehdoton edellytys. Kokoontumispaikkana perhekahvila näytti parhaalta vaihtoehdolta. Toimintaa aloitettiin usein kahviloissa ja yleisissä paikoissa. Kokoontumispaikat vaihtuivat toiminnan aikana monta kertaa. Mannerheimin Lastensuojeluliitto tarjosi omia toimitilojaan käyttöön ainakin vetäjien kokoontumisiin.

6.4 Isälapsiryhmien toiminta käytännössä

Vertaiset ovat usein ikätovereita, eivät kuitenkaan välttämättä samanikäisiä. On olemassa vertikaalisia ja horisontaalisia ihmissuhteita. Vertikaalinen ihmissuhde on vanhemman ja lapsen välinen suhde. Horisontaaliset ihmissuhteet ovat vertaissuhteita, kuten isälapsiryhmien toiminta käytännössä: (Salmivalli 2005,15.)

Vetäjä A: ”Alun jälkeen isäporukka tekee kaiken yhdessä. Sit kun me ollaan kasassa ollaan kaikki samalla tasolla vetäjät ja kaikki muutkin. Olemme kaikki MLL:n jäseniä ja sitten kun on tullut uusia mukaan on edellytetty, että liittyy MLL:n jäseneksi. Sen jälkeen porukka tekee porukkana. Kaikkien mielipide on yhtä tärkeä.”

Kaikissa isälapsiryhmissä tehtiin retkiä muualle. Isät ja lapset liikkuvat yhdessä tutustuttiin uusiin paikkoihin:

Vetäjä B.2: ”Se oli aivan varmasti ensimmäinen kerta kun ne miehet lähti niin pitkälle ilman että oli ketään joka oli sanomassa mitä lasten kanssa pitäisi tehdä. Siinä oli paljon sellaista, että katsottiin mitä muut isät teki. Retki meni tosi hyvin kenelläkään ei ollut mitään hätää. Jos isällä oli kaksi lasta mukana toinen isä huolehti ja piti hihasta kiinni jos lapsi juoksi karkuun niin, että toiselle lapselle isä sai vaipat vaihdettua. Homma toimi tosi hyvin kaikki ovat niin samanarvoisia tällaisessa vertaistymätoiminnassa.”

Mesiäislehto-Soukan (2005, 139) tutkimuksessa selvitysmiskeinoina työn ja perheen yhteensovittamisessa käytettiin lasten kanssa yhdessä toimimista luonnossa samoilua ja yhteisiä harrastuksia. Usein saatiin uusia kaveriperheitä ja uusia tuttavuuksia. Isät saivat vertaistukea samassa tilanteessa olevilta isiltä (vrt. Sinkkonen 2003). Iän karttuessa horisontaalisista ihmissuhteista tulee lapsille yhä tärkeämpiä. Ne muodostavat uudenlaisen haasteen lapsille: vuorovaikutuskumppanit eivät ole enää viisaampia ja kokeneempia, vaan tasavertaisia kumppaneita. (Salmivalli 2005, 15.)

Vetäjä C: ”Omalla asuinalueellani innokkaita isiä on vaikka kuinka paljon. Isälapsiretkillä bussi on heti täynnä.”

Isälapsiryhmät retkeilivät bussilla isiä ja lapsia yhteisesti kiinnostaviin paikkoihin kuten Korkeasaareen, Maarianhaminaan, Puuhamaahan, Turun linnaan ja teattereihin.

Isälapsiryhmien toimintamuotoja. Vetäjä C: ”Isälapsiryhmiä, joilla on jo lapsia kokoontumiset eivät ole säännöllisiä. Minulla on aina sama sisältö kokoontumisissa.

Valmistelen kysymyksiä arjesta, parisuhteesta, jaksamisesta, valinnoista. Ensin minulla on kohtaaminen sitten lämmittelyvaihe ja lopuksi ryhmässä pohditaan aihetta. Aina tehdään jotakin yhdessä esimerkiksi syödään miesmäistä ruokaa, saunotaan. Aina tulee uusia isiä ne täydentyvät, kun isät tuovat kavereitaan mukanaan ryhmiin”.

Isänpäivät on otettu yhdessä isälapsiryhmässä vuoden tärkeimmäksi tapahtumaksi, johon kutsutaan kaikki lapsiperheet. Isyys tuodaan näkyvästi esille isänpäivänä , joka on tullut meille viitisenkymmentä vuotta sitten Yhdysvalloista. Ruotsalaiset kauppiat esittivät vuonna 1949 isänpäivän viettämistä kaikissa Pohjoismaissa. Isänpäivää vietetään meillä marraskuun toisena sunnuntaina. Isänpäivä on vakiintunut meille myös liputuspäiväksi Jo pitempään toimineissa isälapsiryhmissä oli syntynyt perinteitä, toistuvia tapahtumia, joissa isyys yhdistää osallistujia. Isänpäiviä on alettu viettää USA:ssa myöhemmin kuin äitienpäivää. Perinteinen miehuus ei tuntenut isänpäivää.

Vetäjä A: ”Ensimmäinen vuosi meni toiminta oli vain omalle porukalle mut sit heräs se et me tarvitaan jotain tällöistä et me saadaan suurelle yleisölle ja se sit näissä yhteispalaverissa viris järjestetään isänpäivät”

Ralp LaRossa (1997, 189) näki isänpäivän merkityksen isyyden modernisoitumisessa tärkeäksi. Isyys tuotiin esille ja isiä alettiin palkita ja annettiin lahjoja perheenjäsenten kesken. Ajatus isänpäivästä virisi USA:ssa jo 1909 ja tapahtuman merkitys kasvoi 1930-luvulla. Toisen maailmansodan jälkeen monelle lapselle tuli isätön lapsuus.

Vetäjä A: ”Meren rantaan oli tehty kiertämään polku missä oli 5 eri tehtävärastia. Se reitti oli sillai ohjattu, et pimeää vietiin pihatulet sinne aina kun pääsi yhdelle pihatulelle piti seurata niitä. Useimmat kaupunkilaislapset eivät olleet ikinä kulkeneet täysin pimeässä missään ja siellä mentiin taskulamppujen kanssa ja sitten ne tuli sieltä pois ja laskettiin pisteet yhteen ja sai niin hyvän vastaanoton, et tää on se mejän iso juttu”

Isien ja lasten taskulamppuretket olivat saavuttaneet valtavan suosion. Miehet eivät tykkää keskustelukerhoista, joissa vain pohditaan isyyttä:

”Ja sit me tehdään omien muksujen kanssa retkiä kaksi kertaa on oltu tuolla retkeilyalueella et siel on sitten yövytty teltassa tai pienessä mökissä. Partiomies on ollu niin ku apuna miten siellä kalastetaan lammesta ja miten kalaa tehdään.”

Ilana Aalto käyttää käsitettä menneisyyden maalainen isyys. Historiallinen tosiasia on se, että monien isäryhmissä toimivien isien vanhempien elämä sijoittui maaseudulle, jossa kasvatusta ohjasivat perinteet. (Aalto & Kolehmainen 2004,77.) Isälapsiryhmien isät

kertoivat luontoon liittyviä tarinoita lapsilleen ja välittivät samalla kirjoittamattomia asioita omasta lapsuudestaan omille lapsilleen

Isälapsiryhmien miehet halusivat toiminnassaan toteuttaa ennen äideille kuuluvia tehtäviä ja oppia uuden osallistuvan isyyden taitoja:

Vetäjä B.1: ”Me leivottiin miehet ja lapset...”

Omistautuakseen kunnolla lapselleen isän on äidin tavoin otettava käyttöön oma alkuperäinen naiseutensa toteaa Badinter (1993, 246). Isät harjoittelivat yhdessä taitoja, jotka ennen katsottiin vain äideille kuuluviksi. Oli piparien leipomista ja askartelua. Lapsille tarkoitettuja toimintamuotoja olivat taikuriesitykset ja uintiretket. Vetäjien mukaan lapset kokivat mieluisimpina retket pelastuslaitoksille, uintiretket, yhdessäolon, uusien lasten ja aikuisten tapaamisen, piparit, nakit, palikkalaatikot, puput, hevoset, kissat ja koirat. Kun vetäjillä oli omia lapsia mukana toiminnassa alkoi lasten tullessa kouluikänsä myös vetäjien mielenkiinto kohdistua enemmän kouluikäisten aktiviteeteihin. Vapaa-ajanryhmät voivat olla yhtä lailla kasvattavia kuin varsinaiseen kasvatukseen ja oppimiseen tähtäävät koululuokatkin. Vapaa-ajan ryhmillä on erityisesti nuorten itsenäistymistä edistävä kasvattava merkityksensä. (Koponen 2004, 81.) Miehiä toimintamuotoja olivat jousiammunta, motoristien toiminta, rinneautoilu ja cartingajelut. Isät ja lapset vierailivat poliisitaloilla ja paloasemilla.

Kokemuksia isälapsiryhmätoiminnasta. Isälapsiryhmän käynnistämiseen ja toiminnan jatkamiseen tarvitaan runsaasti kärsivällisyyttä ja pitkäjänteisyyttä. Eli sellainen ryhmänvetäjä, jota eivät pienet, eivätkä hiukan suuremmatkaan vastoinkäymiset lannista. Oleellisinta toiminnan jatkumiselle ja laajentumiselle onkin löytää potentiaalisia ryhmänvetäjiä ja tukea sekä kannustaa heitä olemassa olevien ryhmien ylläpitämiseen ja uusien käynnistämiseen. Isien vastuutehtäviä nähtiin tarpeelliseksi jakaa isälapsiryhmissä.:

Vetäjä C: ”Nyt vievät isyyden asioita eteenpäin ne aikuiset miehet ja ovat valmiita juttelemaan, jotka muistan olleen neljän vanhana mukana jääkiekkjoukkueessa. Omassa asuinympäristössäni on 15 vuoden aikana käyty monia hyviä keskusteluja vanhemmuudesta ja isyydestä. Kaiken kaikkiaan nämä ovat hitaita juttuja. Tarvitaan uuden isyyden puolestapuhujia ja niitä, jotka omalla esimerkillään edistävät asiaa. Isyyden muutos ei ole mikään käden napsautus, vaan se on yhdistettävä muuhun yhteiskunnan kehitykseen.

Asutaan taajamissa ja sukuyhteisöt ovat poistuneet. Uusissa yhteisöissä on jouduttu harjoittelemaan tyhjän päällä ilman suvun tukea ja on syntynyt uusi isyys.”

Perusajatuksena toiminnan suunnittelussa oli vetäjillä monesti se, että mitä he itse halusivat tehdä lastensa kanssa sitä he järjestivät toiminnassaan. Isät olivat arkoja tekemään ohjelmaehdotuksia, saati järjestämään omaa toimintaa tai toimimaan ryhmän vetäjinä, näin vastuu ohjelman suunnittelusta ja toteutuksesta oli pääosin vetäjien harteilla. Isälapsiryhmien kokoontumisillat oli yleensä päätetty ja ilmoitettu hyvissä ajoin. Tämä helpotti ohjelman järjestämistä ja isät voivat suunnitella omat menonsa ja työvuoronsa siten, että he pääsivät halutessaan osallistumaan ohjelmaan. Vaikka suunniteltu ohjelma ei isien mielestä ollut joka kerta tarpeellinen niin näytti, että suunniteltu ohjelma sai isiä paremmin liikkeelle.

Marin (1999) ja Antikainen ym. (2000) näkevät, että yhteiskunnassa vaikuttavat rakenteelliset ehdot, joihin sosiaalisatio perheessä perustuu. Taloudelliset, poliittiset ja sosiaaliset tekijät vaikuttavat rakenteellisia ehtoina arvoihin, normeihin ja tapoihin. Sodan jälkeen lapsia hoidettiin yhteisöissä kaikki asukkaat olivat mukana lasten kasvatuksessa:

Vetäjä B.2: ”Uusissa asuinyhteisöissä tapahtuva kehitys suosii uudenlaista vanhemmuutta. Syntyy perinteitä, kun tulevat vanhemmat tutustuvat toisiinsa jo aikaisemmin, on yhteisiä kokemuksia lasten menosta kouluun ja kuljetaan matkaa yhdessä vanhempina.”

Mahdollisuutta käydä ja olla josain yhdessä omien lasten kanssa isät pitivät todella tärkeänä. Ryhmien kokoontumisia pidettiin mainioina sosiaalisina tapahtumina. Isälapsiryhmien merkityksestä itselleen isät totesivat, että ryhmässä he voivat vaihtaa kokemuksia muiden isien kanssa lasten hoidosta ja kasvattamisesta, yleensäkin lasten kanssa olemisesta sekä yhteisistä harrastuksista lasten kanssa.

Osallistuvat isät ovat myöhemmässä elämässään generatiivisia, ohjaavat nuoria miehiä vanhemmuudessa ja huolehtivat toisista (Hawkins & Dollahite 1997, 958-972; Marsiglio 1998; Snarey 1993). Osallistuva isyys lisää miesten tyytyväisyyttä elämäänsä ja osallistumista perhe-elämään. Osallistuvilla isillä on paremmat tunnesiteet lapsiinsa ja tasa-arvoinen suhtautuminen parisuhteessa. Onnellisuus ja tyytyväisyys elämässä näyttää olevan enemmän yhteydessä perherooleihin kuin työrooleihin. Toisiaan lähellä asuville vanhemmille samanikäiset lapset synnyttävät yhteisen toimintaympäristön, jossa isät saavat

rooleja yhteisössä koulun ja lasten harrastusten kautta. (Eggebeen & Knoester 2001, 383, 385, 389.)

6.5 Ohjattavat miehet

Isien suhtautuminen isälapsiryhmätoimintaan. Osallistuvien isien keskustelu kuuluu nykyisin arkipäivään:

Vetäjä D: ”Yksi asia, minkä olen huomannut on, että yhä enemmän työpaikoilla miehet keskustelevat keskenään isyydestä. Pienten lasten isät suhtautuvat myönteisemmin lasten sairasteluihin ja jäävät määrätietoisesti itse hoitamaan lapsiaan kotiin. Isillä on sanavarastoa enemmän niihin omiin tunteisiin. He heittäytyvät luottamuksella syvällisiin keskusteluihin isyydestä ja puhuvat rohkeasti esimerkiksi uusperheisiin liittyvistä parisuhdeongelmistaan kuten siitä, että isät aidosti kärsivät kun mies ei ole saanut kontaktia puolisoon tai isompiin lapsiinsa.”

Huttunen toteaa osuvasti, että tätä nykyä jo isyydestä puhuminen voisi olla parasta vahvistuvan isyyden tukemista. Hänen mukaansa julkisen keskustelun lisäksi tarvitaan ennen muuta miesten omaa yksityistä puhetta isänä olemisen iloista ja suruista. Huttunen näkee Suomessa jo olevan kohtuullisen hyvät isyyden perhepoliittiset raamit, mutta meiltä puuttuvat kanavat, tilanteet, tilat ja areenat - ja jopa kieli - isyydestä käytävälle keskustelulle. Äideillä on naapuruston äitien jutteluhetkien lisäksi vauvajumppansa, äiti-vauvapiirinsä, äitikahvilansa ja tietenkin äitiysneuvolansa. Mitään vastaavaa ei ole isille. Kulttuurissamme ei ole sellaista perinnettä, että miehet keskustelivat isänä olemisesta keskenään, eikä myöskään perinnettä, että vanhempi isäsukupolvi kertoisi nuoremmalle kokemuksistaan isyyteen kasvamisessa (Huttunen 2001, 210).

Isälapsiryhmässä ohjattavat miehet. Mukana toiminnassa on kaiken ikäisiä isiä. Vanhimmat isät olivat syntyneet 1960- luvun alkupuolella. Perinteisessä virallisessa perhevalmennuksen isäryhmissä neuvoloissa oli vaikeata saada miehiä pysymään mukana mukaan. Kun toiminta on vapaaehtoista ja lähtee liikkeelle isien omasta aloituksesta ovat miehet aktiivisesti mukana toiminnassa:

Vetäjä A: ”Kaikki isälapsiryhmässä olevat isät ovat olleet lastensa synnytyksessä mukana”.

Miehille synnytykseen osallistuminen on suuri kokemus (Kaila-Behm 1997). Tehdyissä haastatteluissa miehet kokivat synnytyksessä jotakin elämää suurempaa. Äidit kokivat miehensä mukana olon tarpeelliseksi synnytyksessä (Sevón & Huttunen 2004, 146.)

Vetäjä C: ”Isälapsiryhmässä keskustellaan paljon, kun joku saa lapsia ja siirtyy seuraavaan kategoriaan eli raskaus on päättynyt synnytykseen. Miehet keskustelevat intensiivisesti, kysellen miten edistyy, miten synnytys meni, miten sitten, kun lapsi on syntynyt, miten siellä synnytysosastolla meni ja mikä oli miehen rooli synnytyksessä ja kaikkea. Nämä ovat olleet isäryhmän vetäjälle sellaisia helmiä.”

Vaikka isäksi tuloon valmentaudutaan oli synnytystapahtuma monelle isäryhmän isälle tunnemyrsky ja he olivat pyörällä päästään. Osa oli tuntenut olleensa mukana synnytystyössä ja osa oli kokenut itsensä poissaolevaksi (kokonaan naisten maailmaa) ja voimattomaksi. Synnytyksessä koettiin ristiriitaisia tunteita toisaalta ulkopuolisuutta (pitää osallistua) toisaalta osallistumista, heikkoutta ja vahvuutta, naurua ja itkua.(Plantin 2001, 120, 121).

Isälapsiryhmästä oli syntynyt isille korvaamaton yhdessäolon muoto:

Vetäjä D: ”isälapsiryhmästä on todellakin muodostunut isille ja lapsille aivan oma erityisen tärkeä yhteinen juttu.”

Hokkasen (2002, 119) tutkimus käsittelee eronneiden perheiden arkea ja kokemuksia vanhempien näkökulmasta. Eroaminen on nykyään yleistä, eikä se enää synnytä moraalista paheksuntaa. Huolenaiheina ovat lasten hyvinvointi, eron vaikutukset lapseen ja lapsen suhde toisaalla asuvaan vanhempaan:

Vetäjä C: ”Sitten kun seurailee isälapsiryhmiä mukana on paljon isiä uusperheistä, ollaan jo toisella kierroksella.”

Postmodernissa yhteiskunnassa perhesuhteet ovat monimutkaisia. Suomessa uusperheitä on nykyään noin 8 prosenttia kaikista lapsiperheistä. (Perheet 1998.) Isäpuolen voi olla helpompi olla poikapuolien kanssa, koska heillä on samanlaisia mielenkiinnon kohteita (Marsiglio 1995, 215). Ritala-Koskisen (2001) tutkimuksessa mainitaan poikien ja uusien isien toiminnallinen kaveruus. Päivi Sutisen (2005, 147) tutkimuksessa löydettiin eroja uusperheiden isä- ja äitipuolien suhtautumisessa. Äitipuolet yrittivät toimia perheenäidin roolissa, mutta isäpuolet olivat enemmän perheen toisen aikuisen toimija-asemassa.

Vetäjä D: ”Isät sanoivat lasten ottaneen ryhmän omakseen ja ystäväystyneen myös muiden lasten isiin”

Ystävyysuhteet ovat erityisiä vertaissuhteita. Ne ovat läheisempiä, niihin sitoudutaan ja niissä uskoudutaan enemmän kuin muissa vertaissuhteissa. Tärkein ystävyysuhteen ominaisuus on vastavuoroisuus. Ystävyysuhteiden keskeisiä tehtäviä ovat kumppanuus, monenlaisten virikkeiden saaminen ja hauskanpito yhdessä, sosiaalisen kompetenssin kehittyminen, läheisyyden kokeminen, emotionaaliset tuen sekä neuvojen ja avun saaminen. Sosiaalinen kompetenssi tai sosiaalinen pätevyys määritellään omien päämäärien saavuttamiseksi sosiaalisessa vuorovaikutuksessa, siten että myönteiset suhteet muihin säilyvät. (Salmivalli 2005, 35, 36, 78.)

Isyyteen kypsyminen. Isälapsiryhmätoiminnassa isät kokivat parhaaksi toimintamuodoksi uuden isyyden toteuttamisen yhdessä lastensa kanssa. Tämä asettaa haasteita isälapsiryhmätoiminnan kehittämiseksi. Äidit keskustelevat kasvatusasioista mielellään yhdessä. Isille tällainen toimintamuoto ei tunnu soveltuvan. Uutta osallistuvaa isyyttä halutaan oppia yhdessä tekemällä lasten kanssa. Isäryhmissä halutaan työskennellä oma-aloitteisesti ja itsenäisesti. Isät olivat ottaneet aktiviteetteihin mukaan paljon sellaisia asioita, jotka tukevat lasten oppimista ja perhe-elämässä selviytymistä. Tutkittavat eivät halunneet isälapsiryhmien kokouksiin ulkopuolisia luennoitsijoita. Toimintaan ei haluttu erityisiä tavoitteita perusteluna se, että yhteiskunnassa perhe-elämän muut osa-alueet kuten työelämä ja koulu edellyttävät suoriutumista ja tavoitteita. Isät haluavat itse toteuttaa omia ideoitaan isäryhmissä yhdessä lastensa kanssa.

Isälapsitoiminnalle on kysyntää varmasti joka puolella Suomea. Isälapsiryhmä on todella tarpeellinen ennalta ehkäisevän perhetyön muoto, jossa vertaistuki toteutuu mitä parhaimmalla tavalla. Viljamaan (2003, 47) mukaan vanhempi saa itsearviointinsa tueksi

vertailutietoa, joka mahdollistaa itsearvostuksen. Kun isät tapasivat muita isiä he havaitsivat, että monet lapsiperheen pulmat ja ongelmat ovat tavallisia. He vertasivat omia kokemuksiaan ja tunsivat olevansa hyviä vanhempia:

Vetäjä B.1: ”Meillä ei silloin noita keskusteluja liiemmästi ollut. Keskusteltiin enemmän arkista keskustelua. Lapset leikki keskenään ja puhuttiin autoista ja tietokoneista. Ohimennen tulivat esille ne arjen ongelmat. Kaikille oli hyvin helpottavaa se, ettei tässä ainoana maailmassa olla niitten lapsiperheen ongelmien kanssa. Kaikille isille selvisi, että samanalaista se on lapsiperheen elämä muillakin isillä”.

Marsiglio (1995) on kehittänyt identiteettiteorian siitä, kuinka isät muodostavat käsityksensä omasta isyydestään vuorovaikutuksessa ja neuvotteluissa puolisonsa, lastensa, toisten isien, työtoveriensa ja ystäviensä kanssa. Generatiiviset isät kokevat roolinsa isänä tärkeämmäksi kuin työelämän rooleissa. Isyys muuttuu postmodernin yhteiskunnan asettamissa rajoissa. Isät muokkaavat ja uusivat isyyttä yhteiskunnallisessa kontekstissa jatkuvasti. Isän identiteetin muutoksen kohti generatiivisuutta näkivät Hawkins ym. (1995) tapahtuvan sosialisatona, johon vaikuttavat lapset. Vuorovaikutus lasten kanssa tekee isästä generatiivisen. Isän halu (ideaali) tulla osallistuvaksi isäksi mahdollistaa muutoksen perinteisestä generatiiviseksi. Isät oppivat toisilta isiltä äitien tuella generatiivisuutta. (Marsiglio, 1995, 6, 7, 46, 47.)

Isyyteen valmentautuminen. Vetäjät oppivat toiminnassa isyydestä paljon:

Vetäjä D: ”Vetäjän omakin isyys sai vaikutteita. Toveripiirissä ei ollut lapsia ja nyt melkein kaikilla jo on.”

Isät keskustelivat arkipäivän asioista. Isyyteen valmentauduttiin kuuntelemalla konkari-isien kertomuksia. Isyys on perheen arkipäivässä ratkottavia ongelmatilanteita. Kun oli esimerkiksi kolme lasta ja kaikki harrastivat eri asioita jäi isän tehtäväksi suunnitella lasten kuljetusreitit ja kuljetusaikatauluja harrastuksiin. Isyyteen sisältyi paljon arkiasioista huolehtimista: ruoanlaittoa, siivousta, läksyistä huolehtimista, harrastuksiin viemistä ja pyykin pesua. Ohjelmaa työpäivänsä jälkeen riitti ja tunnit eivät näyttäneet riittävän. Hyviä ratkaisumalleja jaettiin isäryhmissä toisille isille.

Eräiden isien tapauksia. Isyyttä kuvailivat yhtenä etä-isyyden muotona isälapsiryhmän vetäjät:

Vetäjä A: ”Meidän porukassa on yksi isä mikä on keikkahommissa viikot poissa ja sit hänen vaimonsa on ravintolassa töissä. Et he ovat saaneet aika hyvin sen lasten hoidon luistamaan. Kun isä tulee perjantai iltana niin hän on koko viikon lopun tiiviisti muksujen kanssa ja vaimo on silloin töissä (tiimivanhemmuus). Toimii kuulemma hyvin jos soittaa viikolla kotiin lapset sanoo ” nähdään sit viikonloppuna” ei ole hätää viikolla. Se on tullu semmone rytmi. Joillekin se sopii. Lapset ovat sopeutuvia kyllä he sopeutuu mihin tahansa kun ne saa joskus sen oman aikansa”

Kirjallisuudessa on puhuttu paljon laatuaikakäsitteestä. Lasten kanssa vietetyn ajan pitää olla täynnä tapahtumia ja kokemuksia. Tärkeintä ei ole lapsen kanssa vietetyn ajan pituus, vaan sisältö- mitä ja miten yhdessä tehdään. Tärkeintä oli, että vanhempi antaa vähäisenkin aikansa täysin ja keskittyy lapsen kanssa yhteiseen toimintaan. Äärimmilleen vietyinä laatuaika saattaa merkitä lyhyttä, mutta intensiivistä yhdessäoloa elämyksellisessä paikassa tai toiminnassa, jonka jälkeen isä tai äiti voi hyvällä omallatunnolla palata omiin kiireisiinsä. Eron jälkeisessä tematiikassa se liitetään ”puuhamaasiin”, jotka tekevät tapaamisista matkoja mielikuvitusmaailmaan, jossa kaikki on aina hauskaa, liian paljon ei ole koskaan tarpeeksi ja mikään ei ole koskaan huonosti. Tiina Hokkasen tutkimuksessa niillä isillä, joiden luona lapsi ei asunut ja joiden lapsilla oli vähän tapaamisoikeutta isäänsä, juuri aika ja ajan vähyys määrittivät vanhemmuuden kokemusta sekä lapsen ja isän välistä suhdetta. (Hokkanen 2002, 129.)

Vetäjä C:”Yksi porukan äijistä on laivalla töissä. Hän tekee viikon töitä ja on viikon kotona. Hän on kerran vuodessa sponsoroinut meidän porukan laivalle ja sinne ei oteta vaimoja eikä muksuja mukaan.”

Heikellin mukaan joissakin ammattiryhmissä kuten merimiesisillä läsnäolo kotona on tilapäistä: elämä jakautuu kahteen osaan maa- ja merielämään eli läsnä- ja poissaoloon vaimon ja lasten luota.(Aalto & Kolehmainen 2004, 293.)

Isälapsiryhmissä mukana olevilla isillä näytti olevan kiire yhteinen ominaisuus:

Vetäjä A: ”Nyt mä huomaan, että näitä ihan tuoreita pienten lasten isiä, joilla on leikki-ikäisiä lapsia niin ne on todettu niin ku ne seurailee isäryhmien aikatauluja ja heti ovat tulossa mukaan, vaikka ovat ammateissaan kiireisiä.”

Vetäjä C: ”Sitten tämmöinen on ihan tarinaa sieltä alkumetreiltä, kun oli tämmöinen ryhmä, jossa tota oltiin keskusteltu jo varmasti kolme kertaa. Miellä oli jo ollut tapaaminenkin kerran viikossa keskiviikkoisin ja muut isät olivat jo tulleet ja sitten tuli yksi Pekka, jolloin ihmeteltiin, että kello on jo vähän yli 18 ja missähän se Pekka viipyy. No Pekka tuli ovesta sisään pullapitko kainalossa ja totesi ”pitää perheellisellä kiirettä”, ja täytyy sanoa, että sen jälkeen minä isäryhmän vetäjänä olin vain kahvinkaataja ja pullan laittaja.”

Matti J. Kuronen (2001, 49, 51) on todennut, että leikilläkin on paha taipumus muuttua työksi miehen elämässä. Työ on pysynyt miehen kunnian mittana.

Vetäjä D: ”Kerron erään positiivisen tapauksen isästä, joka oli ensin muuttanut toiselta puolelta Suomea tuntematta ketään toisia isiä ja asui vähän aikaa lähistöllä. Sitten hän rupesti käymään isäryhmässä ja sai tuttuja isiä sitä kautta. Perhekahvilassa tutustutaan myös toisiin perheisiin.”

Isälapsiryhmällä on monenlaisia funktioita. Tutustuminen toisiin isiin synnyttää vuorovaikutusverkoston, jonka avulla voi integroitua uuteen ympäristöön ja yhteisöön.

Isyyden kulttuurit ja käytännöt/ uusi isyys. Vetäjä C: ”Jossa on näitä matalapaineita tulee ja aika äkkiä miehet palaa takaisin työelämään ja kun se on naisille kova paikka, että hän on haaveillut äitiyslomasta, jolloin hänellä on aikaa itselleen, vaikkakin se vauva on siinä, mutta vauva ottaa aikaa eli parisuhteen todellisuus muuttuu siinä vaiheessa.”

Päätös siitä kuinka vanhemmuutta jaetaan pikkulapsivaiheessa luo kuitenkin väliaikaisen säännön perhe-elämässä siitä kuinka lastenhoito ja kotityöt jaetaan. On päätettävä kumpi isä vai äiti jää vauvaa hoitamaan. Työelämän ja perhe-elämän välillä on alituinen tasapainoilu ajankäytössä. Nämä kysymykset tulevat uudelleen ajankohtaisiksi seuraavan kerran siinä vaiheessa, kun molemmat vanhemmat menevät ansiotyöhön. Perhe-elämän ja työelämän välistä ristiriitaa voidaan vähentää yhteiskunnan ja yritysten toimenpitein tukemalla lapsiperheitä ja rakentamalla joustavia ratkaisuja vanhempien työssäkäynti ja lastenhoitoratkaisuihin. (Plantin 2001, 136)

Vetäjä C: ”Yleisesti isyysajattelu on muuttunut niin, että tässä on myös syntynyt oikeastaan ristiriitaa, kun isät ovat uskaltaneet ouseiksi. Esimerkiksi parisuhdetilanteessa isä jää usein puille paljaille ja eli tavallaan se, että turvaverkko, joka aiemmin tuli vanhasta isyydestä suojeli isää, kun hän ei ollut niin syvällä siinä järjestelmässä, niin saattoi olla, että se oli armeliaampaa. Nyt uudessa isyydessä ollaan tosissaan, ollaan aidosti, vähän epävarmuutta mukana niin se aiheuttaa joskus hankaliakin tilanteita”

Isälapsiryhmissä mukana olevat isät kokivat kypsyvänsä isyydessään. Heille kehittyi uusia

taitoja ja ominaisuuksia lasten kanssa dialogissa ja vuorovaikutuksessa. Lasten kehittyminen ja uusien taitojen opettelu yhdessä isän kanssa tuki molempien kasvua ja kehitystä

Vetäjä B.2: ”Vaimot kertoivat kotona isille et sää menet sit sinne ja systeemi toimii vieläkin sillä tavalla. Jäsenkirjeen mukana menee tietoa ja vaimot sanoo isille mitä he tekevät.”

Äideillä on merkittävä rooli isien mukaan tulossa ja osallistumisessa isälapsiryhmiin. Äidit toimivat portinvartijoina käyttävät valtaa ja voivat kontrolloida sekä vaikuttaa isän yhdessäoloon lastensa kanssa erilaisissa konteksteissa.

Vetäjä A: ”tässä oli silloin alkuvaiheessa yksi semmonen hetken aikaa pieni ongelmatapaus et pyöri jo siinä rajamailla et sä et voi niin ku olla lasten kanssa vaikka hänellä oli omakin perhe. Hän lähti sitten itse pois. Siinä pyörittiin jo niin lähellä rikollisuuden rajaa et meitä rupes hirvittämään. Tänä päivänä täytyy loppujen lopuksi olla tarkka.”

Kuoliaaksi hakattu isä on väkivaltainen . Hän on rikollinen ja voi jopa joutua vankilaan. Hän ei halua tavata lapsiaan ja vaimoaan. Tämä isä ei maksa elatustukea lapsilleen. Hänen kohtalonsa on menettää elämässään isyytensä. (Blankenhorn 1996, 124.)

Tavallisimmin perheenisäys alkaa harkitusta toivotusta vaimon raskaudesta:

Vetäjä D: ”Mukana oli pari sellaista isää, joilla oli lapsen hankkimisessa ollut ongelmia. Sitten kun lapsi tuli se oli sitäkin isompi juttu. Toinen tuli ryhmään ensin ja houkkutteli toisen mukaan. Molemmilla oli viivastynyt lapsen saanti. Loppuvaiheessa toisellakin oli kolme poikaa.”

Isien kokema toivottu raskaus saattaa olla pitkän yhteisen yrityksen lopputulos, jolloin äidin raskaus merkitsi ihmettä, valtavaa asiaa jopa mysteerinä, koska voidaan olla asennoiduttu niin, ettei perheeseen saada yhteistä lasta. (Mesiäislehto-Soukka 2005, 120.)

Isälapsiryhmät tukevat odottavia isiä ja valmentavat miehiä tulevaan isyyteen:

Vetäjä C:”Siksi ajan sijoittaminen, sen hiljaisen tiedon kerääminen jo odotusaikana on valtavan tärkeää, koska meidän ympärillämme ei tällä hetkellä ole isoja perheitä niin meille ei luontaisesti selkäyttimeen kasva kykyä kohdata pieni lapsi, miten ja mitä se minussa herättää. Isällä ei ole käsitystä siitä, että miten ja mitä minä itsestäni annan siinä tilanteessa ja kaiken lisäksi se on kauhean lyhyt aika se 9 kuukauden odotusaika.”

Kaila-Behmillä esikoisen isäksi työskentely oli miehen aktiivista työskentelyä suhteessa esikoiseen. Työskentelyä luonnehtivat seuraavat neljä osa-aluetta: todeksi, konkreetiseksi, ajankohtaiseksi ja tutuksi työskentely. Todeksi työskentelyssä miehen oli odotuksen alussa uskottava tulewansa isäksi puolisolta tai neuvolasta saadun tiedon perusteella. (Kaila-Behm 1997, 76, 79.)

Ihminen kasvaa omaksi itsekseen erilaisten ryhmiin kuulumisten avulla. Nuorten vertaisryhmä on tila ja paikka, jonka vuorovaikutussuhteilla on sosiaalista ja kasvatuksellista merkitystä Ryhmä tarjoaa nuorille tilaisuuden peilata itseään toisista ja rakentaa identiteettiään: (Koponen 2004, 7.)

Vetäjä A:”Myöskään jos joku asia ei todellakaan kiinnosta niin tota se ei nyt, esimerkiksi lasten koulun käynnistä omat vanhemmat voisivat olla enemmän kiinnostuneita et mitä siellä koulussa on päivän aikana tapahtunut se voi olla ihan olematon juttu. Se on kuitenkin valtavan tärkeä lapselle mikä itsestä ei tunnu miltään. Isän tarttis niin ku kysyä et kerro nyt miten voitasko istua alas ja kerro mitä koulussa tänään tapahtui. Niin kyllä sieltä hetken päästä rupeaa tulemaan tulee kaiken näköistä kuten mikä oli kivaa ja mikä oli huonoa. Olemattomat asiat kuten tää oli tosi hieno koulupäivä ja juttu kun oli niin hyvää ruokaa koulussa.”

Vapaa-ajan ryhmät kuten isälapsiryhmät voivat olla samalla tavalla kasvattavia kuin koululuokat virallisessa kasvatuksessa ja oppimisessa. Isät kuuntelevat ja lastensa kertomuksia ja tarinoita koulusta kotona. Isäryhmissä näistä tarinoista on mahdollista jatkaa keskustelua. Leikeissä on mahdollista, suorastaan suotavaa, käyttää luovuutta, mielikuvitusta, ja ennen kaikkea leikkiminen on hauskaa. Toisaalta leikeillä on myös syvempää pedagogista merkitystä. Niiden avulla voidaan opetella uusia asioita samastumalla ja jäljittelemällä. (Vuorinen 2001, 181, 184.)

Marjatta Marin (2001, 255, 256) toteaa, että keski-ikäisillä on kahdensuuntaisia perhevastuita lapsiin ja omiin vanhempiin. Lasten, vanhempien ja isovanhempien välillä on jänniteitä. Maantieteellinen liikkuvuus on hajottanut kolmen sukupolven perheen eri seuduille. Keski-ikäisten on vaikea huolehtia isovanhemmistaan ja nämä eivät voi osallistua lastensa perhe-elämään:

Vetäjä D:”Asiantuntija oli puhumassa aiheena mummon sylissä/papan polvella. Hänen mukaansa isovanhempien kautta syntyy suhde kuolemaan ja kuullaan tarinoita. Isovanhempi on pehmeämpi kuin omat vanhemmat. Isovanhemmalla on tarinaa ja vapautta.

Isovanhempi osaa olla oma itsensä ja hänellä ei ole kiire mihinkään ja siitä syntyy läsnäolon tunne, joka tänä päivänä on aika vähissä.”

Pienempien lasten kanssa isovanhemmat toimivat aktiivisemmin erilaisten hauskojen toimintojen parissa, mutta lapsen kasvaessa isovanhemmat voivat keskustella lapsenlapsen kanssa myös persoonallisista asioista ja huolista ja isovanhemmasta voi tulla lapsenlapsen luotettu (Silverstein & Marengo 2001, 515).

7. POHDINTA

Kertaan lyhyesti haastattelujen sisältöä ja tuloksia. Johtopäätösten kautta alan tarkastelemaan tulosten luotettavuutta ja tutkimukseni merkitystä. Jatkotutkimusmahdollisuuksia isien osallistumisen parantamisessa otan sen jälkeen esille. Viimeisenä vielä tutkijan omia ajatuksia ja päätelmiä.

Aloitin tutkimukseni etsimällä isälapsiryhmien vetäjät, joita löysin tutkimukseeni viisi. Aikaisemmissa tutkimuksissa oli havaittu isien niukka osallistuminen virallisessa perhevalmennuksessa järjestettyihin isäryhmiin. Isien osallistumisessa oli unohdettu isien omat toiveet. Tutkimukseni keskeinen tulos oli se, että miehet halusivat isälapsiryhmissä toiminnallista yhdessäoloa lastensa kanssa. Eri isälapsiryhmien toiminnasta löytyi paljon samanlaisia toimintamuotoja. Kaikkien isälapsiryhmien taustaorganisaationa oli Mannerheimin Lastensuojeluliitto. Uusia osallistujia isäryhmiin etsittiin lehti-ilmoituksin ja vuosittain toistuvina kaikille paikkakunnan lapsiperheille järjestettyjen suurempien tapahtumien avulla. Tavoiteltavaan isyyteen ei haluttu mitään ideaalimallia. Isyydessä esiintyi ristiriitaisia tunteita ja odotuksia. Ydinperheet ovat nykyisin pieniä ja lapsia on vain yksi tai kaksi. Suvun antama tuki on vähentynyt muuttoliikkeen seurauksena. Vetäjien mukaan isä ei saa olla vain lastensa kaveri, vaan hänen tulee olla vanhempi. Uusi isyys nähtiin miesten etuoikeutena pysyvänä sijoituksena tulevaisuuteen. Vetäjien tulkinta uudesta isyydestä oli osallistuvaa isyyttä. Osallistuvilla isillä oli hyvät tunnesiteet lapsiin ja tasavertainen suhtautuminen parisuhteessa. Vetäjien mukaan uuteen isyyteen kohdistui epävarmuutta ja riskejä avioerotilanteissa. Isälapsiryhmissä keskusteltiin arjen asioista ja ongelmista. Erityisesti omaa vanhemmuutta tukevaksi koettiin, kun kuultiin millaista oli muiden isien arki ja ongelmat. Esillä olivat myös synnytyksiasiat ja valmentautuminen lapsen tuloon. Keskusteluja käytiin uusperheiden tilanteista.

Mannerheimin Lastensuojeluliiton perhekasvatus nähtiin vielä vaatimattomaksi toiminnaksi, joka suuntautui enemmän äideille kuin isille. Mannerheimin Lastensuojeluliiton käynnistämä isäkasvatus oli projektitoimintaa, joka ei vielä ollut systemaattista toimintaa. Keskeiseksi kasvatuspoliittiseksi kysymykseksi nousi se, kuinka isien suuri joukko saataisiin mukaan osallistumaan isäryhmien kaltaiseen toimintaan. Nyt toiminta oli vielä lapsenkengissä. Mannerheimin Lastensuojeluliiton organisaation tuki toimitilajärjestelyissä olisi yksi edistysaskel isälapsiryhmätoiminnan laajentamiseksi. Olennaista isälapsiryhmätoiminnalle ovat vetäjät, joiden kouluttaminen on ydinkysymys. Isyyteen kouluttautuminen ja oppiminen vertaisryhmänä toisten isien ja lasten kanssa toteutui tekemisen kautta. Isät halusivat oppia uusia taitoja kuten ruoanlaittoa. Kasvatusasiantuntijoiden koulutus ja viralliset keskusteluryhmät eivät tuntuneet soveltuvan toimintamuodoiksi. Isien poissaolo kotoa herätti keskustelua ja pohdintaa isälapsiryhmissä. Isälapsiryhmien isiä yhdisti kiireisyys työelämässä. Isät tapasivat toisiaan erilaisissa rooleissa työelämässä ja vapaa-aikana. Keskusteluja käytiin vanhempien työnjaosta kotona ja lastenhoidossa. Äitien asenne miesten osallistumiseen isälapsiryhmissä oli ratkaisevaa. Isälapsiryhmissä käytiin keskusteluja lapsettomuudesta ja vaikeuksista saada lapsia. Herätteen toimintaan oli ainakin yksi vetäjä saanut televisio-ohjelmasta.

On selvää, että isälapsiryhmien vetäjillä on taustalla jokin halu muuttaa nykyistä isyyttä. Tietysti myös äitien on muututtava ja luovuttava perinteisestä äidin roolista. Kun luopuu jostakin saa uutta tilalle. Tiimiytetty vanhemmuus on tasavahvaa vanhemmuutta, jossa myös äidit voivat paremmin toteuttaa itseään. Vaikkei mitään kaikkien hyväksymää isän mallia olisikaan löydettävissä, emme palaa enää vanhaan isyyteen. Näkemykseni mukaan miesten isyys uudistuu tulevaisuudessa. Uusi isyys on tulossa keskeiseksi kantavaksi ohjenuoraksi, sillä ennen muuta lapset haluavat, että isä on mukana kasvatuksessa.

Uskon, että kaikki isät haluaisivat parantaa tapansa ja olla hyviä isiä. On paljon perheen ulkopuolisia kategorioita, jotka vaikeuttavat hyvää isyyttä. Postmoderni epävarmuuden yhteiskunta, jossa elämme, on säröyttänyt perhe-elämää. Kiristynvä kansainvälinen kilpailu pakottaa yritykset kiristämään työntekijöidensä työtahtia ja kaikki ei ole pienten lasten vanhempien omaa valintaa. Tietysti se vaihtoehto, että pienten lasten vanhempien työpäivää lyhennetään on olemassa, mutta edellyttää yhteiskunnan toimenpiteitä ja hyvää työilmapiiriä. Monia ongelmia torjuttaisiin huolehtimalla vanhemmuudesta. Yhteiskunnan isille tarjoamat edut rajoittuvat alle kolmivuotiaiden lasten isille ja isät eivät niitä pysty

kunnolla käyttämään. Yritykset kilpailevat jatkossa työvoimasta työmarkkinoilla ja tällöin pienten lasten vanhempien asiaa voidaan paremmin edistää.

Oman tutkimukseni tavoitteena oli saada lisävalaistusta isälapsiryhmien antamasta tuesta uudelle isyydelle. Hoivaavaan isyyteen siirrytään vaihe vaiheelta, askel askeleelta, oppimalla. Tiimivanhemmuudessa kumpikin vanhemmista on valmis ja kykenevä kaikkiin kodin ja lasten hoidossa eteen tuleviin töihin vuorottelu- ja korvaavuus-periaatteella. Tiimivanhemmuus sisältää työn ja perheen yhteensovittamisen vanhempien yhteisellä sopimuksella. Tiimivanhemmuudessa molemmilla vanhemmilla täytyy olla yhteinen kasvatustietoisuus ja yhteinen elämänpolitiikka. Äitien portinvartiointia näytti esiintyvän isäryhmien ja kodin välillä, sillä äidit toivat tietoa isälapsiryhmätoiminnasta kotiin ja äidit antoivat isille luvan osallistua isälapsi-ryhmätoimintaan.

7.1 Tutkimuksen merkityksen arviointia ja jatkotutkimusmahdollisuuksia

Jatkotutkittavaksi voisi ottaa eroisryhmiä. Suomessa lähes puolet nykyisin solmituista avioliitoista päättyy eroon. Näissä tilanteissa naiset ovat miehiä aktiivisempia ja miehet kokevat jäävänsä sivustaseuraajiksi. Myöskään isäpuolet eivät tiedä mikä heidän roolinsa uusperheissä on. Isälapsiryhmissä käytävää keskustelua isyyden ongelmista ja vaikeuksista voitaisiin vielä syventää. Äitien portinvartiointi ja isien ohjaaminen isälapsiryhmiin herätti lisäkysymyksiä. Isien halutaan olevan sosiaalisia isiä, mutta millainen on hyvä sosiaalinen isä? Äitien asenteisiin vaikuttamisen tutkiminen olisi keskeinen tutkimuksen kohde. Miten naiset tottuisivat luottamaan miesten uuteen isyyteen? Kuinka naiset oppisivat luovuttamaan tilaa miehille vanhemmuudessa.? Äidit toimivat portinvartijoina isien osallistumisessa ja kokoontumisissa. Isälapsiryhmien toiminta oli vielä määrällisesti melko vaatimatonta koko Suomessa. Toimintaa näytti olevan vain muutamilla paikkakunnilla. Isälapsiryhmätutkimusta kannattaisi jatkaa tekemällä toimintatutkimus, jolla edistettäisiin isälapsiryhmätoimintaa interventiona muutamilla paikkakunnilla, joissa isälapsiryhmätoimintaa ei vielä ole. Isälapsiryhmätoiminnasta voitaisiin järjestää info- tai herätetilaisuuksia joissa kerrottaisiin isäryhmätoiminnasta ja isien yhteisistä asioista. Uusia toimintamuotoja kannattaisi kokeilla ja käyttää toiminnallisia menetelmiä ja työstää erilaisia tarinoita. Isien ja lasten taskulamppuretket olivat suosittuja ja tällaisia

toimintamuotoja kannattaisi kehittää edelleen. Lapsiperheessä isän hyvä ja monipuolinen ruoanlaittotaito edellyttää koulutusta ja oppimista. Arkiasioita opitaan vain tekemällä.

Isälapsiryhmäkoulutusta varten näkisin tarpeelliseksi rakentaa mallikansio tai aineisto, jossa annettaisiin opastusta uusille isäryhmän vetäjille siitä miten toimintaa voisi vetää. Tällaisen aineiston rakentaminen sopisi Mannerheimin Lastensuojeluliiton ohjeistoksi isälapsiryhmien vetäjiksi aikoville. Mannerheimin Lastensuojeluliitossa kannattaisi asettaa selkeämmät tavoitteet isäryhmätoiminnan laajentamiselle. Varsinaiseen isälapsiryhmätoimintaan eivät vetäjät halunneet mitään tavoitteita tai ohjeita. Isät kokivat mielekkääksi ja parhaaksi toiminnalleen sen, että heille annettiin vapaat kädet toimia yhdessä lastensa kanssa. Miehet eivät halunneet keskustelukerhoja, mutta silti myös syvempää tietoa isän merkityksestä pikkulapsen kehityksessä on syytä tarjota neuvoloissa. Lasten äänen kuuleminen isäryhmissä on tärkeää. Lisätutkimusta tarvittaisiin siitä miksi isäkielteisyyttä ja isien syrjintää esiintyy niin paljon virallisessa perhevalmennuksessa. Voitaisiinko julkista neuvontaa ja henkilökuntaa kouluttaa ottamaan paremmin vastaan isät ja lisätä osallistuvaa isyyttä. Suomessa toivotaan ja halutaan lisätä isien osallistumista, mutta toimintatavat ja mahdollisuudet osallistua ovat rajallisia. Työpaikoilla ja yrityksissä tehtävä asennekasvatus ja tutkimus mahdollisuuksista lisätä pienten lasten isien osallistumista kotona ja perhe-elämässä on ajankohtaista. Sukupuolistavan koulukasvatuksen stereotyyppien vaikutus isyyteen saattaisi olla hedelmällinen tutkimusaihe. Koulujen oppitunneilla uusi isyys kannattaa ottaa esille. Konkreettiset toimenpiteet isien osallistumisen parantamiseksi ovat Suomessa vielä alkutaipaleella. Työelämä on valta-asemassa monen isän elämässä. Kauniiden puheiden sijaan jäin tutkijana kaipaamaan tekoja ja ennen kaikkea resursseja. Isäryhmätoiminnan laajentamiselle kannattaisi hakea EU-rahoitusta projektiin, joka tehtäisiin ja toteutettaisiin useammassa maassa. Laajemman tutkimuksen aiheena voisi olla kansainvälinen tutkimus, jossa kartoitettaisiin isäryhmien toimintaa eri maissa. Isälapsiryhmätoimintaa on ainakin Ranskassa ja Ruotsissa. Äitien on syytä olla mukana isälapsiryhmissä aina silloin tällöin näkemässä millaista toiminta on. Isälapsiryhmätoiminnan jatkuvuus edellyttää toiminnan jatkuvaa kehittämistä ja kokeiluja. Isälapsiryhmissä voisivat vieraila isoisät kertomassa tarinoita isyydestä.

Isälapsiryhmien vetäjien toisilleen antama vertaistuki ja yhteiset kokoontumiset kannattaisi ottaa esille yhtenä toiminnan kehittämisen osa-alueena. Konkarivetäjät olisivat hyvä

porukka levittämään toimintaa muualle Suomeen. Isälapsiryhmien toiminnasta ei julkisuudessa ole kovinkaan paljoa tietoa. Television ja muiden tiedotusvälineiden kautta lähetettävä tietoisku olisi varmasti tehokas tapa levittää toimintaa. Aihepiiri kiinnostaa tällä hetkellä monia ja ajankohta olisi paras mahdollinen kertoa aiheesta. Isyydestä ja vanhemmuudesta keskustellaan runsaasti. Lehtiin kirjoitettavat artikkelit isälapsiryhmätoiminnasta tavoittaisivat monet isät ja äidit. Osallistuvasta isyydestä puhutaan paljon, mutta sen sisältöä ei tunneta.

LÄHTEET

- Aalto I. & Kolehmainen J. (toim.) Isäkirja. Tampere: Vastapaino. Aldous, J. & Mulligan, G. (et.al) 1998. Fathering over time: What makes the difference? *Journal of Marriage & the family*, 60(4), 809-821.
- Allen, S. M. & Hawkins, A. J. (1999). Maternal gatekeeping: Mothers' beliefs and behaviors that inhibit greater father involvement in family work. *Journal of Marriage and the Family*, 61, 199-212.
- Amato, P. R. & Rivera, F. 1999. Paternal involvement and children's behaviour problems. *Journal of Marriage and Family* 61, 375-384.
- Antikainen, A., Rinne R., Koski L. 2000. *Kasvatussosiologia*. Helsinki: WSOY.
- Badinter, E. *Mikä on mies*. Suomentanut Leevi Lehto. Jyväskylä: Gummerus.
- Barclay, L. & Lupton, D. 1999. The experiences of new fatherhood: A Socio-cultural analysis *Journal of advanced nursing* 29(4), 1013-1020.
- Bardy, M. & Salmi, M. & Heino, T. 2001. *Mikä lapsiamme uhkaa? Suuntaviivoja 2000-luvun lapsipoliittiseen keskusteluun*. Raportteja 263. Helsinki: Stakes.
- Blankenhorn, D. 1995. *Fatherless America: Confronting our most urgent social problem*. New York: Basic Books.
- Braver, S. L. & O'Connell, D. (1998). *Divorced dads: Shattering the myths*. New York: Tarcher/Putman.
- Böök, M-L. 2001. *Vanhemmuus ja vanhemmuuden diskurssit työttömyystilanteessa*. Väitöskirja. Jyväskylä Studies in Education, Psychology and Social Research. 157. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Cabrera, N. J., Tamis-LeMonda, C. S., Bradley, R. H., Hofferth, S. & Lamb, M. E. 2000. Fatherhood in the twenty-first century. *Child Development* 71(1), 127-136.
- Castelain-Meunier, C. 2002. The Place of Fatherhood and the Parental Role. *Current Sociology* 50(2), 185-201.
- Coltrane, S. 1996. *Family man. Fatherhood, Housework, and Gender Equity*. New York: Oxford University Press.
- Cowan, C. P. & Cowan, P. A. 1995. Interventions to Ease the Transition to Parenthood. *Family Relations* 44, 412-423.
- Cox, M. J., Paley, B., Payne, C. C & Burchinal, M. 1999. Marital perceptions and

- interactions across the transition to parenthood. *Journal of Marriage and the Family* 61 (3), 611 - 625.
- Dienhart, A. 2001. Make Rooma for Daddy. The Pragmatic Potentials of a Tag-Team Structure for Sharing Parenting. *Journal of Family Issues* 22(8), 973 – 999.
- Doherty, W. J., Kouneski, E. F. & Erickson, M. F. 1998. Responsible fathering: An overview and conceptual framework. *Journal of Marriage and the Family* 60, 277-292.
- Doherty, W. J., Kouneski, E.F & Erickson, M. F. 2000. We are all responsible for responsible fathering. *Journal of Marriage and the Family* 62(May), 570-574.
- Eggebeen, D. J, & Knoester, C. 2001. Does Fatherhood Matter for Men? *Journal of Marriage and the Family* 63 (2).
- Eskola J. 2001. Laadullisen tutkimuksen juhannustajat. Teoksessa J. Aaltola & R.Valli (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin II. Chydenius-Instituutin julkaisuja 2/2001. Jyväskylä: PS-kustannus,133-134.
- Eskola, J. & Suoranta, J. 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. 3. Painos.Vastapaino: Tampere.
- Eskola, J. & Vastamäki, J. 2001. Teemahaastattelu opit ja opetukset. Teoksessa J. Aaltola & R. Valli (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin I. Chydenius-Instituutin julkaisuja 3/2001. Jyväskylä: PS-kustannus, 24-33.
- Fox, B. 2001. The formative Years. How Parenthood Creates Gender. *Canadian Review of Sociology & Anthropology* 38:4, 373-390.
- Gable, S., Crnic, K. & Belsky, J. 1994. Coparenting within the family system: Influences on children's development. *Family Relations* 43, 380-386.
- Gordon, T. 1990. *Feminist mothers*. London: Macmillan.
- Gottman, J. M., 1998. *Toward a Process Model of Men in Marriages and Families*. Men in Families. Mahwah (N.J.): Lawrence Erlbaum.
- Hawkins, A. J. & Dollahite, D. C. (toim.) 1997. *Generative fathering. Beyond deficit perspectives*. Thousands Oaks, USA: Sage.
- Hearn, J. 2002. Men, fathers and the state. Teoksessa B. Hobson (edit.) *Making Men into Fathers*. Cambridge: University Press, 267-269.
- Hearn, J. 1999. Miesten tuntemiinsa naiseen kohdistama väkivalta kriittisen tutkimuksen kohteena. Teoksessa A. Jokinen (toim.) *Mies ja muutos*. Vammala: Vammalan Kirjapaino Oy, 237.

- Heikell, T. 2004. Miesten kesken ja perheen parissa – merimies isänä. Teoksessa I. Aalto. & J. Kolehmainen (toim.) Isäkirja. Tampere: Vastapaino, 128-293.
- Hestbaek, A-D. 1998. Parenthood in the 1990s. Tradition and Modernity in the Parenthood of Dual-earner Couples with Different Lifemodes. *A Global Journal of Child Research* 5(4), 463 - 491.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2000. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 1997. Tutki ja kirjoita. 3.-4. Painos. Helsinki: Kirjayhtymä.
- Hokkanen, T. 2002. Arjen palapeli. Teoksessa A. Rönkä & U. Kinnunen (toim.) Perhe ja vanhemmuus. Suomalainen perhe-elämä ja sen tukeminen, 119, 129.
- Huttunen, J. 1998. Isästäkö äidin kaltainen vanhempi? Teoksessa L. Laurinen (toim.) Koti kasvattajana elämä opettajana. Kasvatus- ja oppimiskulttuurit tutkimuskohteina. Jyväskylä: Atena Kustannus.
- Huttunen, J. 1999. Muuttunut ja muuttuva isyys. Teoksessa A. Jokinen (toim.) Mies ja muutos. Kriittisen miestutkimuksen teemoja. Vammala: Tampere University Press, s. 169-193.
- Huttunen, J. 2003. Huomisen isät tässä ja nyt. Lapsi 2000 ry:n julkaisussa Isä.
- Jensen, An-Magritt. 1998. Parenthood and Childhood in the Scandinavian Countries. Challenges of Responsibility. *Childhood* 5 (1), 55 - 67.
- Jokinen, E. 1996. Väsynyt äiti. Äitiyden omaelämäkerrallisia esityksiä. Helsinki: Gaudeamus.
- Juby, H. & Le Bourdais, C. 1998. The Changing Context of Fatherhood in Canada: A life course analysis. *Population Studies* 52, 163-175.
- Juntumaa, Rauno 1992: Kehitys kolmiosuhteessa. Isä lapsen toisena hoitajana. *Psykologia* 27, 476-481.
- Kaila-Behm, A. 1997. Miehestä esikoisen isäksi. Kuopion yliopiston julkaisuja E. *Yhteiskuntatieteet* 49.
- Katvala, S. 2001. Missä äiti on? Äitejä ja äitiyden uskomuksia sukupolvien saatossa. *Jyväskylä Studies in Education, Psychology and Social Research*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Keyes, R. 1992. Sons on fathers. New York: HarperCollins.
- Kolehmainen, S. 1999: Naisten ja miesten työt: työmarkkinoiden segregoituminen

- suomessa 1970-1990. Tilastokeskus, tutkimuksia 227, Helsinki.
- Komulainen, H. & Sipiläinen, J. 1999. Tulevat Isät ja perhekasvatus. Isyyteen valmentautumisen tukeminen isäryhmässä. Pro gradu-tutkielma. Kasvatustieteen laitos. Jyväskylän yliopisto.
- Koponen, M. 2004. Vertaisryhmä kasvattavana yhteisönä. Tapaustutkimus nuorten musiikkiharrastusryhmästä. Pro gradu-tutkielma. Tampere: Tampereen yliopisto.
- Korhonen, M. 1999. Isyyden muutos. Keski-ikäisten miesten lapsuuskokemukset ja oma vanhemmuus. Joensuun yliopiston yhteiskuntatieteellisiä julkaisuja 39.
- Kuronen, M. J. 2001. Miehen askelissa. Helsinki: Kirjapaja Oy.
- Lamb, M. E. (toim.) 1986. The father's role: Applied perspectives. New York: Wiley.
- Lamb, M. E. (toim.) 1997. The role of the father in child development (3rd ed.) New York: Wiley.
- Lamb, M. E. (toim.) 1999. Parenting and child development in nontraditional families. Mahwah, NJ: Erlbaum.
- LaRossa, R. 1997. The modernization of fatherhood: A social and political history Chicago: University of Chicago Press.
- Lehto, A.-M. & Sutela, H., 1999. Tasa-arvo työoloissa. Työmarkkinat 19. Helsinki: Tilastokeskus.
- Levine, J. A. & Pitt, E. W. 1995. New expectations: Community strategies for responsible fatherhood. New York: Families and Work Institute.
- Lupton, D. & Barclay, L. 1997. Constructing fatherhood. Discourses and experiences. London: Sage.
- Mannerheimin Lastensuojeluliitto. 2004. Toimintasuunnitelma 2005.
- Marin, M. 2001. Aikuisuus ja keski-ikäisyys. Teoksessa A. Sankari & J. Jyrkämä (toim.) Lapsuudesta vanhuuteen. Iän sosiologiaa. Tampere: Vastapaino, 254, 255, 256.
- Marin, M. 1999. Perhe ja sen muutos suomalaisessa kulttuurissa. Teoksessa M. Pousanen ja K. Vehviläinen-Julkunen (toim.) Perhe hoitotyössä, teoria, tutkimus, käytäntö. Porvoo: WSOY, 43-60.
- Marsiglio, W. & Hutchinson 2002. Sex, Men, and Babies. Stories of Awareness and Responsibility. New York: New York University Press.
- Marsiglio, W. (toim.) 1995. Fatherhood. Contemporary theory, research and social policy. Thousand Oaks, Cal.: Sage.

- Marsiglio, W. 1998. *Procreative man*. New York: New York University Press.
- Marsiglio, W. 2004. *Stepdads. Stories of Love, Hope, and Repair*. Lanham & Boulder: Rowman & Littlefield Publishers, Inc.
- Marsiglio, W., Amato, P., Day, R. D. & Lamb, M.E. 2000. Scholarship on fatherhood in the 1990s and beyond. *Journal of Marriage and the Family*, 62, 1173-1191.
- Melkas, T. 2001. *Tasa-arvobarometri 2001. Tasa-arvo julkaisuja 9*. Helsinki: Tasa-arvoasian neuvottelukunta.
- Paavilainen, R. 2003. *Turvallisuutta ja varmuutta lapsen odotukseen. Äitien ja isien kokemuksia raskaudesta ja äitiyshuollosta*. Tampere: Tampereen yliopistopaino.
- Palm, G. 1997. Promoting generative fathering through parent and family education.
- Palm, G. F. 1999. Involved Fatherhood: a second chance. *Journal of Men's Studies* 2(2), 139-155.
- Perheet 1998. *SVT Väestö 1999:12*. Helsinki: Tilastokeskus.
- Plantin, L. 2001. *Män, familjeliv och föräldrarskap*. Umeå: Boréa Bokförlag.
- Pleck, E. H. & Pleck, J. H. 1997. *Fatherhood ideals in the United States: Historical dimensions*. Teoksessa M. E. Lamb (toim.) *The role of the father in child development* (3rd ed.) New York: Wiley, s. 33-48.
- Pleck, E. H. 1997. *Paternal involvement: Levels, sources, and consequences*. Teoksessa M. E. Lamb (toim.) *The role of the father in child development* (3rd ed.) New York: Wiley, s. 66-103.
- Pleck, J. H. 1985. *Working wives, working husbands*. Beverly Hills: Sage.
- Pruett, Kyle D. 1993: *The paternal presence*. *Families in Society: The Journal of Contemporary Human Services* (January), 46-50.
- Pulkkinen, L. & Launonen, L. 2005. *Ehetytty koulupäivä: Lapsilähtöinen näkökulma koulupäivien uudistamiseen*. Helsinki: Edita.
- Rantalaiho, M. 2003. *Pohjoismaisen isyyspolitiikan isäkuva*. Teoksessa H. Forsberg & R. Nätkin (toim.) *Perhe murroksessa. Kriittisen perhetutkimuksen jäljillä*. Helsinki: Yliopistopaino, 202-223.
- Ribbens, J. 1994. *Mothers and their children. A feminist sociology of child rearing*. London: Sage.
- Ritala-Koskinen, A. 2001. *Mikä on lapsen perhe? Tulkintoja lapsen uusperhesuhteista*. Väestötutkimuslaitoksen julkaisusarja D 38/2001.
- Rotkirch, A. 2000. *Pirstoutunut vanhemmuus*. Teoksessa T. Hoikkala & J.P. Roos

- (toim.) 2000-luvun elämä. Sosiologisia teorioita vuosituhatosen vaihteesta. Helsinki: Gaudeamus, 187-200.
- Russell, G. 1983. The changing role of fathers. Open University Press.
- Saarela-Kinnunen, M. & Eskola J. 2001. Tapaus ja tutkimus=tapaustutkimus?Teoksessa J. Aaltola & Valli, R. (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin I. Chydenius-Instituutin julkaisuja 2/2001. Jyväskylä: PS-kustannus,159-168.
- Salmivalli, C. 2005. Kaverien kanssa. Vertaissuhteet ja sosiaalinen kehitys. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy
- Sevón, E. & Huttunen, J. 2004. Isäksi naisten kertomuksissa ja vähän miestenkin.Teoksessa I. Aalto & J. Kolehmainen (toim.) Isäkirja. Tampere: Vastapaino, 146.
- Siltala, J. 1994. Miehen kunnia. Modernin miehen taistelu häpeää vastaan. Keuruu: Kustannusosakeyhtiö Otava.
- Silverstein, M. & Marengo, A. 2001. How Americans Enact the Grandparent Role Across the Family Life Course. Journal of Family Issues. 22, 515.
- Sinkkonen, J. 2003. Lapsen varhainen isäsuhde. Teoksessa P. Niemelä, P. Siltala ja T. Tamminen (toim.) Äidin ja vauvan varhainen vuorovaikutus. Helsinki:WSOY, 261-267.
- Sinkkonen, J. 1998. Yhdessä isän kanssa. Porvoo: WSOY.
- Sutinen, P. 2005. Vanhempana ja aikuisena uusperheessä. Helsingin yliopisto kasvatustieteen laitoksen tutkimuksia 203. Helsinki: Yliopistopaino.
- Wood, J. J. & Repetti, R. L. 2004. What Gets Dad involved? A Longitudinal Study of Change in Parental Child Caregiving Involvement. Journal of Family Psychology, Vol.18 (1).
- Vuori, J. 2001. Äidit, isät ja ammattilaiset. Tampere: Tampere University Press.
- Vuorinen, I. 2001. Tuhat tapaa opettaa. Suomen Morenoinstituutin julkaisusarja nro 1. Tampere: Resurssi.

LIITE 1

KYSELY MLL-toiminnanjohtajille isälapsiryhmien toiminnasta ja vetäjien yhteystiedoista

Pyydän apuanne tutkimuksessani, jossa haastatellaan isälapsiryhmien vetäjiä ja kartoitetaan isälapsiryhmien toimintamuotoja. Tutkimukseen otetaan mukaan vetäjiä sellaisista isälapsiryhmistä, joihin kokoontuvat jo isäksi tulleet miehet.

Tutkimuksen ohjaaja on vs. professori Jouko Huttunen Jyväskylän yliopiston kasvatustieteen laitokselta. Erityisen arvokkaita ovat isälapsiryhmien vetäjien yhteystiedot.

Esa Salmela

esasalmela@hotmail.com

matkapuhelin (050) 542 56 13

LIITE 2

Teemahaastattelurunko

Teema 1 Isälapsilapsiryhmien vetäjien omia näkemyksiä

- Mitä isyys on ja mikä on tavoiteltavaa isyyttä?
- Mikä mielestäsi on olennaisinta isyydessä?
- miten isyysajattelu on muuttunut?

Teema 2 Oman organisaatiosi (MLL) isäkasvatuksen toimintaperiaatteet ja toimintamuodot

- Mille periaatteille isäkasvatus perustuu omassa organisaatiossasi?
- Ovatko toimintaperiaatteet mielestäsi oikeita?
- Saatko vaikuttaa toimintaperiaatteisiin ja onko toivomuksia isälapsiryhmän taustaorganisaatiolle?
- Millaista on isälapsiryhmänne toiminta käytännössä?
- Millaisia toimintamuotoja isälapsiryhmässä on ollut?
- Minkälaisia kokemuksia isälapsiryhmätoiminnasta on kertynyt?

Teema 3 Ohjattavat miehet

- Miten isät ovat ottaneet vastaan isälapsiryhmätoiminnan?
- Minkä tyyppisiä ovat isälapsiryhmässä ohjattavat miehet?
- Onko miehissä eroja isyyteen kypsymisen suhteen?
- Millaisia ovat miehet isyyteen valmentautumisessa?
- Kerrotko tarkemmin jonkun isä tapauksen (case)